

KUNTA
LIITTO

ACTA 288

KUNTAVAALITRENDIT 2025

**Jussi Westinen, Sari Pikkala,
Marianne Pekola-Sjöblom & Sami Borg**

Jussi Westinen, Sari Pikkala,
Marianne Pekola-Sjöblom & Sami Borg

KUNTAVAALITRENDIT 2025

Tilastokatsaus kuntavaalien ajallisesta
kehityksestä

KUNTA
LIITTO

Helsinki 2026

kuntaliitto.fi/kayttoehdot

Tekijät:

Jussi Westinen, Sari Pikkala,
Marianne Pekola-Sjöblom ja Sami Borg

© Suomen Kuntaliitto ja kirjoittajat
Helsinki 2026

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14, 00101 Helsinki
Puhelin 09 7711
www.kuntaliitto.fi

ISBN 978-952-293-997-5 (pdf)
ISSN 2490-0699 (pdf)

Sisältö

Esipuhe	7
Tiivistelmä	8
Resumé	9
Summary	10
1 Kunnat, valtuustot ja kuntavaalit	11
2 Äänestysaktiivisuus ja äänestämisen ajankohta	18
Äänestysaktiivisuus	18
Äänestämisen ajankohta	21
Kuntavaalien äänestysaktiivisuus alueittain ja väestöryhmittäin	22
Kuntien sisäiset äänestysaktiivisuuden vaihtelut	25
Kuntavaalien äänestysaktiivisuus sukupuolen, ikäryhmän, kansalaisuuden ja äidinkielen mukaan	27
Kuntavaalien äänestysaktiivisuus muissa Pohjoismaissa	30
3 Puolueiden ehdokasmäärät, kannatus ja valitut valtuutetut	33
Ehdokasmäärien kehitys puolueittain	33
Puolueiden kannatus kuntavaaleissa	34
Puolueiden paikkamäärät ja -osuudet kuntavaaleissa	37
Puoluekannatuksen kokonaismuutokset	39
Hallitus- ja oppositio puolueiden kannatus	40
Puolueiden valta-asemat kunnissa	42
Puolueiden ja ryhmittymien lukumäärät valtuustoissa	46
Puolueiden kannatus suurimmissa kaupungeissa	47
4 Ehdokkaat ja valitut sukupuolen ja iän mukaan	49
Ehdokkaiden ja valittujen sukupuolijakauma	49
Naiset kunnanvaltuustojen ja hallitusten puheenjohtajina	53
Ehdokkaiden ja valittujen ikäjakauma	54
Eri-ikäiset kunnanvaltuustojen ja hallitusten puheenjohtajina	56
5 Henkilöstövaihtuvuus, ehdokkaiden vaalimenestys ja pormestarit	58
Kunnanvaltuustojen henkilövaihtuvuus	58
Kansanedustajat kunnanvaltuutettuina	59
Kuntavaaliehtokkaat ja ehdokkaiden vaalimenestys	60
Pormestarit Suomen kunnissa	63
6 Kuntavaalien seuraaminen ja asiakysymykset sekä kansalaisten kiinnostus kuntapolitiikkaa kohtaan	66
Kuntavaalien seuraaminen ja tärkeimmät asiakysymykset	66
Kansalaisten kiinnostus kuntapolitiikkaa kohtaan	69
Suhtautuminen kuntavaaleissa äänestämiseen	70
Lähdeluettelo	72

Kuviot ja taulukot

Kuvio 1.	Ehdokkaiden ja valittujen valtuutettujen lukumäärät kuntavaaleissa 1980–2025.	13
Kuvio 2.	Ehdokasmäärien ja valtuustopaikkojen välinen suhdeluku kuntavaaleissa 1980–2025.	14
Kuvio 3.	Äänioikeutettujen lukumäärä kuntavaaleissa 1945–2025.	19
Kuvio 4.	Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 1945–2025 (%).	20
Kuvio 5.	Äänestysaktiivisuus sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 1945–2025 (%).	20
Kuvio 6.	Äänestysaktiivisuus eri Pohjoismaiden kuntavaaleissa ajanjaksolla 1990–2025 (%).	32
Kuvio 7.	Nykyisten eduskuntapuolueiden ja niiden edeltäjien kannatus kuntavaaleissa 1980–2025 (%).	36
Kuvio 8.	Puoluekannatuksen kokonaismuutos (volatiliteetti) suhteessa edeltäviin kunta- ja eduskuntavaaleihin vuosina 1983–2023 (%).	40
Kuvio 9.	Puoluekannatuksen vaihtelu suhteessa edeltäviin kuntavaaleihin hallitus–oppositioaseman mukaan vuosina 1980–2025 (%-yks.).	41
Kuvio 10.	Puoluekannatuksen vaihtelu suhteessa edeltäviin kuntavaaleihin hallitus–oppositioaseman mukaan yhdeksässä suurimmassa kaupungissa kuntavaalivuosina 2008–2025 (%-yks.).	42
Kuvio 11.	Valitut valtuutetut sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 1960–2025 (%).	50
Kuvio 12.	Kuntavaaleissa 1992–2025 kunnanvaltuutetuksi valitut kansanedustajat (lkm:t).	60
Kuvio 13.	Viiden eniten ääniä keränneen ehdokkaan yhteenlaskettu ääniosuus (%) kaikista annetuista äänistä kuntavaaleissa 2000–2025 kuudessa suurimmassa kaupungissa.	62
Kuvio 14.	Eri tietolähteiden merkitys kuntavaalien äänestäjille heidän oman äänestyspäätöksensä kannalta kunta- ja aluevaaleissa 2025.	67
Kuvio 15.	Vaalikoneiden merkitys eri-ikäisille äänestäjille kuntavaaleissa 2017 sekä kunta- ja aluevaaleissa 2025 (%). Vastausten %-jakaumat ikäryhmittäin.	68
Kuvio 16.	Eri asiakysymysten tärkeys äänestämille heidän oman päätöksensä kannalta kunta- ja/tai aluevaaleissa 2025. Vastausten %-jakaumat.	69
Kuvio 17.	Kuntalaisten kiinnostus oman kunnan kuntapolitiikkaa kohtaan ajanjaksolla 2004–2024. Vastausten %-jakaumat. (N=10176–13012).	70
Kuvio 18.	Kuntalaisten mielipiteet väittämästä ”Kuntavaaleissa äänestäminen on tärkein keino vaikuttaa kuntani asioihin” ajanjaksolla 2008–2024. Vastausten %-jakaumat.	71
Taulukko 1.	Kuntien, äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen lukumäärät sekä ehdokasmäärän ja valtuustopaikkojen suhde kuntavaaleissa 1980–2025.	12
Taulukko 2.	Valtuustokoot Manner-Suomen kunnissa vuoden 2025 kuntavaaleissa.	15
Taulukko 3.	Tietoja kuntien, äänioikeutettujen ja valtuutettujen yhteismääristä ja %-osuuksista valtuustokoon mukaisissa ryhmissä kuntavaaleissa 2025.	16
Taulukko 4.	Kuntavaaliehdokkaiden, valittujen valtuutettujen sekä kunnanhallitusten jäsenten %-osuudet äänioikeutetuista kuntavaaleissa 1980–2025.	17
Taulukko 5.	Äänioikeutettujen määrät, äänestysprosentit ja vaalien väliset äänestysprosentin muutokset kuntavaaleissa 1945–2025.	19
Taulukko 6.	Ennakoäänten ja hylättyjen äänten määrät ja %-osuudet kaikista annetuista äänistä sekä äänestysalueiden (vaalipäivän äänestyspaikkojen) määrät kuntavaaleissa 1992–2025.	22
Taulukko 7.	Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2012–2025 maakunnittain tarkasteltuna (%).	23
Taulukko 8.	Äänestysaktiivisuus pienimmän ja suurimman äänestysaktiivisuuden kunnissa kuntavaaleissa 1980–2025 (%).	24
Taulukko 9.	Äänestysaktiivisuus (%) ja äänestysaktiivisuuden muutos (%-yks.) kuntavaaleissa 2012–2025 kuntakokoluokittain tarkasteltuna.	24

Taulukko 10. Äänestysalueiden väliset äänestysaktiivisuuden äärierot yli 50 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2025 (%).	26
Taulukko 11. Äänestysaktiivisuus sukupuolen ja ikäryhmän mukaan kuntavaaleissa 2025 ja eduskuntavaaleissa 2023 (%).	28
Taulukko 12. Äänestysaktiivisuus kansalaisuuden mukaan kuntavaaleissa 1996–2025 (%).	29
Taulukko 13. Äänestysaktiivisuus äidinkielen mukaan kuntavaaleissa 2012 ja 2025 (äänestysprosentit sähköiseen äänioikeusrekisteriin kuuluvilla äänestys-alueilla) (%).	30
Taulukko 14. Äänestysaktiivisuus eri Pohjoismaiden kuntavaaleissa vuodesta 1990 alkaen (%).	31
Taulukko 15. Ehdokasmäärät kuntavaaleissa 1980–2025 puolueen tai ryhmittymän mukaan.	33
Taulukko 16. Eduskuntapuolueiden sekä muiden puolueiden ja ryhmittymien valtakunnalliset ääniosuudet kuntavaaleissa 1945–2025 (%).	35
Taulukko 17. Nykyisten eduskuntapuolueiden sekä muiden puolueiden ja ryhmittymien valtakunnallisten ääniosuuksien muutokset verrattuna edellisiin kuntavaaleihin, 1947–2025 (%).	37
Taulukko 18. Puolueiden ja ryhmittymien valtuustopaikkamäärät kuntavaaleissa 1976–2025 (lkm:t).	38
Taulukko 19. Puolueiden ja ryhmittymien osuudet valtuustopaikoista kuntavaaleissa 1976–2025 (%).	39
Taulukko 20. Eduskuntapuolueiden vahvan kannatuksen kunnat ja kannatuksen levinneisyys kuntavaaleissa 2012 ja 2025 (lkm:t).	43
Taulukko 21. Tietoa puolueiden ja ryhmittymien asettamien ehdokkaiden ja valittujen valtuutettujen kuntakattavuudesta kuntavaaleissa 2025.	44
Taulukko 22. Puolueiden ja ryhmittymien lukumäärät kunnanvaltuustoissa valtuustokausilla 2012–2025.	46
Taulukko 23. Kuntavaalien 2012 ja 2025 citykannatus: eduskuntapuolueiden kannatus yli 100 000 asukkaan kaupungeissa ja ko. kaupunkien kannatuksen osuus puolueen koko kannatuksesta (%).	48
Taulukko 24. Naisten osuus kaikista äänioikeutetuista, ehdokkaista, annetuista äänistä ja valituista valtuutetuista kuntavaaleissa 1960–2025 (%).	49
Taulukko 25. Naisten osuus valtuustoon valituista puolueittain kuntavaaleissa 2000–2025 (%).	51
Taulukko 26. Naisten osuus valtuustoon valituista maakunnittain kuntavaaleissa 2000–2025 (%).	53
Taulukko 27. Naiset kunnanvaltuustojen ja hallitusten puheenjohtajina Manner-Suomen kunnissa vuosina 1993–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa (%).	54
Taulukko 28. 18 vuotta täyttänyt väestö ikäryhmittäin (31.12.) 1980–2024 (%).	55
Taulukko 29. Ehdokkaat ikäryhmittäin kuntavaaleissa 1996–2025 (%).	55
Taulukko 30. Valitut valtuutetut ikäryhmittäin kuntavaaleissa 1996–2025 (%).	56
Taulukko 31. Kunnanvaltuustojen puheenjohtajien ikäjakauma Manner-Suomen kunnissa vuosina 2001–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa. (%).	57
Taulukko 32. Kunnanhallitusten puheenjohtajan ikäjakauma Manner-Suomen kunnissa vuosina 2001–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa. (%).	57
Taulukko 33. Istuvat valtuutetut vuosien 1996–2025 kuntavaaleissa (luopujat, uudelleen valitut ja valitsematta jääneet) sekä uudet valtuutetut (%) Manner-Suomen kunnissa.	59
Taulukko 34. Tietoa absoluuttisista ja suhteellisista ääniharavista kuntavaaleissa 2000–2025.	61
Taulukko 35. Viiden eniten ääniä keränneen ehdokkaan yhteenlaskettu ääniosuus (%) kaikista annetuista äänistä kuntavaaleissa 2000–2025 kuudessa suurimmassa kaupungissa.	63
Taulukko 36. Pormestarit Suomen kunnissa ja heidän saamansa äänimäärät kuntavaaleissa.	64

Esipuhe

Kuntavaalitrendit 2025 on tilastokatsaus viime vuosikymmenten kuntavaalien määrällisiin perustietoihin. Ensimmäinen vastaava raportti julkaistiin kahdeksan vuotta sitten Kunnallisan kehittämissäätiön verkkojulkaisusarjassa. Vuonna 2017 julkaisu laadittiin ennen saman vuoden kuntavaaleja, ja sen toteuttivat Sami Borg ja Sari Pikkala.

Trendijulkaisu on nyt päivitetty vuosien 2017, 2021 ja 2025 tiedoilla ja samalla raportin sisältöä on laajennettu jonkin verran. Kirjoittajakuntaan ovat liittyneet Marianne Pekola-Sjöblom sekä Jussi Westinen.

Raportin julkaisee Kuntaliitto. Tekijöiden toiveena on, että säännönmukainen kuntavaalitrendien tilastoseuranta voisi jatkossakin perustua Kuntaliiton, Kunnallisan kehittämissäätiön ja suomalaisten vaalitutkijoiden väliseen yhteistyöhön.

Trendiraportti on formaatiltaan taulukko- ja kuviopaketti, joka sisältää ytimekkäät tulkinnat trendeistä ja niiden mahdollisista selityksistä. Aikasarjat ja muut tiedot on koottu ja muokattu olemassa olevista tilastoista, tietovarannoista ja tutkimuksista. Tarkastelut kattavat pääosin useita kuntavaaleja ja joiltakin osin vain viimeksi toimitetut vuoden 2025 kuntavaalit.

Kun kuntavaalitrendit perustuvat olemassa oleviin tilastotietoihin, kiitos pohjatiedoista kuuluu etenkin Tilastokeskukselle, Kuntaliitolle sekä oikeusministeriölle, jotka toimivat olennaisten kuntavaalitietojen tuottajina ja tallentajina. Tilastokeskus tarjoaa verkkosivuillaan tilastojulkaisuja ja monipuolisia tietolähteitä eri vaalien tuloksista ja muista keskeisistä tiedoista. Tilastokeskus on myös itse muokannut monia kuntavaalitietoja aikasarjoiksi. Myös Kuntaliitto on koonnut lukuisia perustietoja muun muassa kunnista, valtuustoista ja ehdokkaista, ja niitä hyödynnetään tässä julkaisussa. Lisäksi trendeihin on poimittu keskeisiä tietoja yksittäisistä, kuntavaaleihin eri tavoin kohdistuneista tutkimuksista. Trendien mahdollistamisesta kuuluu kiitos myös näiden tutkimusten toteuttajille.

Kuntavaalitrendien perusideana on tuottaa lisäarvoa keskittämällä huomiota muutoksiin ja eroihin. Lähtötietojen moninaisuuden ja osittaisen hajanaisuuden vuoksi tarve kokoavalle ja muutoksia tulkitsevalle julkaisulle on ilmeinen. Uskoaksemme sama tarve tulee säilymään pitkään myös tekoälysovellusten värittämässä tulevaisuudessa.

Kiitämme aineistontarjoajien lisäksi erityisesti Kuntaliittoa kirjan taitosta sekä asiantuntevasta työstä raportin taulukkojen ja kuvioiden laatimisessa.

Helsingissä, Tampereella ja Turussa maaliskuussa 2026

Tekijät

Tiivistelmä

Jussi Westinen, Sari Pikkala, Marianne Pekola-Sjöblom & Sami Borg (2026): **Kuntavaalitrendit 2025. Tilastokatsaus kuntavaaleista 2025 ja kuntavaalien ajallista kehityksestä**. Acta nro 288. Tampereen yliopisto, Åbo Akademi, Kuntaliitto ja Kunnallisalan kehittämissätiö.

Tämä Kuntavaalitrendit 2025 -raportti on tilastollinen katsaus viime vuosikymmenten kuntavaalien perustietoihin.

Raportti sisältää tietoa

- kuntien valtuustokoosta
- äänestysaktiivisuudesta
- puoluekannatuksen piirteistä
- ehdokkaista ja valituista
- kunnanvaltuustojen henkilövaihtuvuudesta
- kuntavaalien ääniharavista, pormestareista sekä valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajista
- kuntavaaleihin liittyvistä kansalaismielipiteistä

Raportti on formaatiltaan taulukko- ja kuviopaketti, joka sisältää ytimekkäät tulkinnat trendeistä ja niiden mahdollisista selityksistä. Aikasarjat ja muut tiedot on koottu ja muokattu olemassa olevista tilastoista, tietovarannoista ja tutkimuksista. Tarkastelut kattavat pääosin useita kuntavaaleja, mutta mukana on myös tietoja, jotka koskevat vain keväällä 2025 toimitettuja kuntavaaleja.

Raportin tarkoituksena on kiinnittää huomiota kuntavaaleissa tapahtuneisiin ajallisiin muutoksiin ja eroihin. Kuntavaaleja koskevien lähtötietojen moninaisuuden ja osittaisen hajanaisuuden vuoksi kokoavalle ja muutoksia tulkitsevalle julkaisulle on ollut ilmeistä tarvetta.

Raportin kirjoitustyöstä ovat vastanneet Jussi Westinen Tampereen yliopistosta, Sari Pikkala Åbo Akademista, Marianne Pekola-Sjöblom Kuntaliitosta ja Sami Borg Kunnallisalan kehittämissätiöstä.

Ensimmäinen vastaava, mutta sisällöltään hieman suppeampi [Kuntavaalitrendit 2017 -raportti](#) julkaistiin vuoden 2017 kuntavaalien edellä Kunnallisalan kehittämissätiön verkkojulkaisusarjassa. Raportin kirjoittajina olivat Sami Borg ja Sari Pikkala.

Resumé

Jussi Westinen, Sari Pikkala, Marianne Pekola Sjöblom & Sami Borg (2026): **Kommunalvalstrender 2025. Statistisk översikt av kommunalval över tid**. Acta nr 288. Tammerfors universitet, Åbo Akademi, Kommunförbundet och Stiftelsen för kommunal utveckling (KAKS).

Rapporten Kommunalvalstrender 2025 ger en översikt över utvecklingen av centrala aspekter vid kommunalval under de senaste årtiondena.

Rapporten innehåller information om utvecklingen av

- antalet mandat i kommunfullmäktige
- valdeltagande
- partiernas väljarstöd
- kandidater och invalda
- kommunfullmäktiges personomsättning
- kommunalvalens röstmagneter, borgmästare samt fullmäktige- och styrelseordföranden
- medborgaropinionen om kommunalval

Korta och koncisa beskrivningar och tolkningar av utvecklingen kring centrala aspekter vid kommunalval ges med stöd av tabeller och figurer. Data från flera olika källor och tidigare studier har utnyttjats i sammanställningen av rapporten. I vissa delar går rapporten djupare in i det senaste kommunalvalet 2025.

Syftet med rapporten är att redogöra för de förändringar som ägt rum över tid i samband med kommunalvalen. Behovet av en publikation som sammanfattar och sammanställer ett fragmenterat datamaterial och tolkar förändringstrender har varit uppenbart.

Författarna till denna rapport är Jussi Westinen (Tammerfors universitet), Sari Pikkala (Åbo Akademi), Marianne Pekola Sjöblom (Kommunförbundet) och Sami Borg (KAKS, Stiftelsen för kommunal utveckling).

Den föreliggande rapporten uppdaterar och utvidgar rapporten [Kuntavaalitrendit 2017](#) (Kommunalvalstrender 2017), som publicerades inför kommunalvalet 2017 i KAKS serie för webbpublikationer. Författarna till 2017 års rapport var Sami Borg och Sari Pikkala.

Summary

Jussi Westinen, Sari Pikkala, Marianne Pekola-Sjöblom & Sami Borg (2026): **Municipal election trends 2025. Statistical overview of the evolution of municipal elections over time.** Acta no. 288. Tampere University, Åbo Akademi University, the Association of Finnish Cities and Municipalities and the Foundation for Municipal Development.

This report on the 2025 municipal elections is a statistical overview of the basic data on municipal elections held in recent decades.

Municipal election trends 2025 report includes information on

- the size of municipal councils
- voter turnout
- characteristics of party support
- candidates and elected councillors
- turnover in municipal councils
- municipal election vote-pullers, elected mayors and chairpersons of councils and boards
- public opinions on municipal elections

The report is a collection of tables and figures and includes compact interpretations of trends and the potential explanations behind them. The time series and other information have been gathered and edited from existing statistics, data resources and studies. Mostly, the reviews cover multiple municipal elections but some of the included data refer only to the municipal elections held in spring 2025.

The purpose of the report is to draw attention to the temporal changes and differences within municipal elections over time. As the source information concerning municipal elections is diverse and partially fragmented, there has been an apparent need for a summative publication to interpret the changes that have taken place.

The report compilation was carried out by Jussi Westinen from Tampere University, Sari Pikkala from Åbo Akademi University, Marianne Pekola-Sjöblom from the Association of Finnish Cities and Municipalities and Sami Borg from the Foundation for Municipal Development.

The first similar report [Kuntavaalitrendit 2017 -raportti](#) (Municipal election trends 2017, in Finnish) was slightly more limited in content and published before the municipal elections in 2017 as part of an online publication series of the Foundation for Municipal Development. The report was written by Sami Borg and Sari Pikkala.

1 Kunnat, valtuustot ja kuntavaalit

Tilastollisten trenditarkastelujen keskeiset päätökset ja rajaukset koskevat muun muassa aineistoja, tarkastelujen aikavälejä, aihealueita ja käytettäviä luokituksia. Suomen kuntavaaleista on saatavilla joitakin perustietoja yhtä pitkältä aikaväliltä kuin kuntavaaleja on järjestetty, mutta useimmissa teemoissa tarkoituksenmukainen tarkastelu-aikaväli on huomattavasti lyhyempi.

Tarkastelun kohteena ovat Manner-Suomen kunnat ja kuntavaalit. Tarkastelun ulkopuolelle on jätetty Ahvenanmaan kuntavaalit. Näin siksi, että Ahvenanmaalla on oma lainsäädäntö, Ahvenanmaan 16 kunnan toimintaa säätelevä oma kuntalaki ja siten myös omat kuntavaalit. Viimeisimmät Ahvenanmaan kuntavaalit (kommunalval), jotka järjestetään aina samanaikaisesti Ahvenanmaan maakuntavaalien (lagtingsval) kanssa, pidettiin lokakuussa 2023.

Tässä teoksessa pisimmät kuntavaalien aikasarjat kattavat sotien jälkeisen ajan, monet tarkastelut ulottuvat muutaman vuosikymmenen taakse, ja osa tarkastelee vain vuoden 2025 kuntavaaleja. Aihealueita on päivitetty jonkin verran vuoden 2017 kuntavaalitrendiraportista (Borg ja Pikkala 2017).

Vuoden 2017 trendiraportin jälkeen kuntien tehtävät ovat muuttuneet merkittävästi hyvinvointialueuudistuksen myötä. Sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastuspalvelujen järjestämismvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Tätä ennen hyvinvointialueille oli valittu aluevaltuutetut tammikuun 2022 ensimmäisissä aluevaaleissa.

Vuoden 2017 kuntavaalien jälkeiset kuntavaalit eivät olleet järjestelyiltään aivan samankaltaiset kuin aiemmat kuntavaalit useiden vuosikymmenten ajan vuoteen 2017 asti. Vuoden 2021 kuntavaalit sijoituivat korona-aikaan ja ne käytiin terveysviranomaisten suosituksesta vasta kesäkuussa. Vuoden 2025 kuntavaalit käytiin puolestaan samanaikaisesti vuoden 2025 aluevaalien kanssa. Nämä järjestelyjen erityispiirteet eivät välttämättä ole vaikuttaneet merkittävästi moniinkaan trendeihin, mutta siitä huolimatta kuntavaalien 2021 ja 2025 poikkeukselliset piirteet on kuitenkin hyvä pitää mielessä pohdittaessa syitä havaittiin muutoksiin.

Manner-Suomen kuntien lukumäärä on pienentynyt merkittävästi viimeksi kuluneiden 45 vuoden aikana (1980–2025). Kuntakartalta on kadonnut tällä aikavälillä noin 150 kuntaa. Hyvinvointialueuudistus ja sitä seurannut kuntien tehtävien väheneminen ei ole kuitenkaan ainakaan vielä vaikuttanut kuntien lukumäärään (taulukko 1).

Kuntavaalien äänioikeutettujen määrä on noussut aikavälillä 1980–2025 noin miljoonalla, kun taas kuntavaalien ehdokkaiden lukumäärä on enemmän kuin puolittunut samalla ajanjaksolla. Muutamien viime vuosikymmenten muutokset ehdokasmäärissä selittyvät pääosin kuntien lukumäärän vähenemisellä, puolueiden järjestötoiminnan kuihtumisella ja jäsenistöjen ikääntymisellä. Puolueissa oma jäsenistö ei toimi enää yhtä vahvana perustana ehdokasrekrytoinnille kuin ennen.

Varhaisempia suuria ehdokasmääriä selittää suuremman kuntamäärän lisäksi se, että vuoden 1992 kuntavaaleihin saakka puolue tai ryhmittymä saattoi asettaa kuntavaaleihin kaksinkertaisen määrän ehdokkaita valtuustopaikkoihin nähden. Vuoden 1996 kuntavaaleista alkaen jokainen puolue tai ryhmittymä on saanut asettaa ehdokkaita puolitoistakertaisen määrän valtuutettujen lukumäärään nähden. Muutos näkyy aikasarjassa voimakkaana, lähes 10 000 ehdokkaan lukumäärän pudotuksena välillä 1992–1996.

Taulukko 1. Kuntien, äänioikeutettujen, ehdokkaiden ja valittujen lukumäärät sekä ehdokasmäärän ja valtuustopaikkojen suhde kuntavaaleissa 1980–2025.

Vuosi	Kuntien lkm vaalien jälkeisenä vuonna	Ääni-oikeutettujen määrä	Ehdokkaiden määrä	Valtuustoon valittujen määrä	Ehdokkaita valtuustopaikkaa kohden
1980	445	3 530 447	66 776	12 777	5,2
1984	445	3 666 750	64 878	12 881	5,0
1988	444	3 762 623	63 642	12 842	5,0
1992	439	3 801 449	52 712	12 571	4,2
1996	436	3 941 019	43 104	12 482	3,5
2000	432	4 014 611	39 744	12 278	3,2
2004	416	4 099 864	39 906	11 966	3,3
2008	332	4 191 662	38 504	10 412	3,7
2012	304	4 303 064	37 125	9 672	3,8
2017	295	4 397 098	33 618	8 999	3,7
2021	293	4 460 299	35 627	8 859	4,0
2025	292	4 530 989	29 950	8 586	3,5

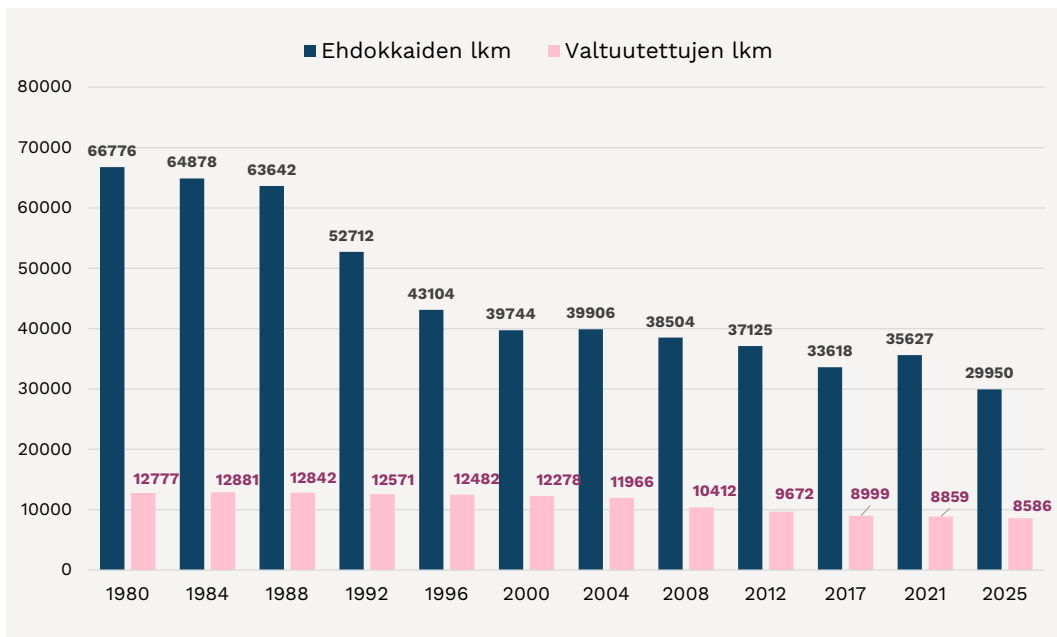
Lähteet: Tilastokeskuksen vaalitulokset ja Pikkala 2015, 35.

Valtuutettujen lukumäärä on vähentynyt 45 vuoden tarkasteluajanjaksolla lähes 13 000:sta hieman yli 8 500:aan. Pienimmillään valtuustossa pitää olla 13 valtuutettua ja yli 500 000 asukkaan kunnissa vähintään 79 valtuutettua. Helsinki käyttää 85 valtuutetun valtuustokokoa ja Espoossa valitaan 75 kaupunginvaltuutettua. Useimmat muut yliopistokaupungit käyttävät 67 valtuutetun valtuustokokoa.

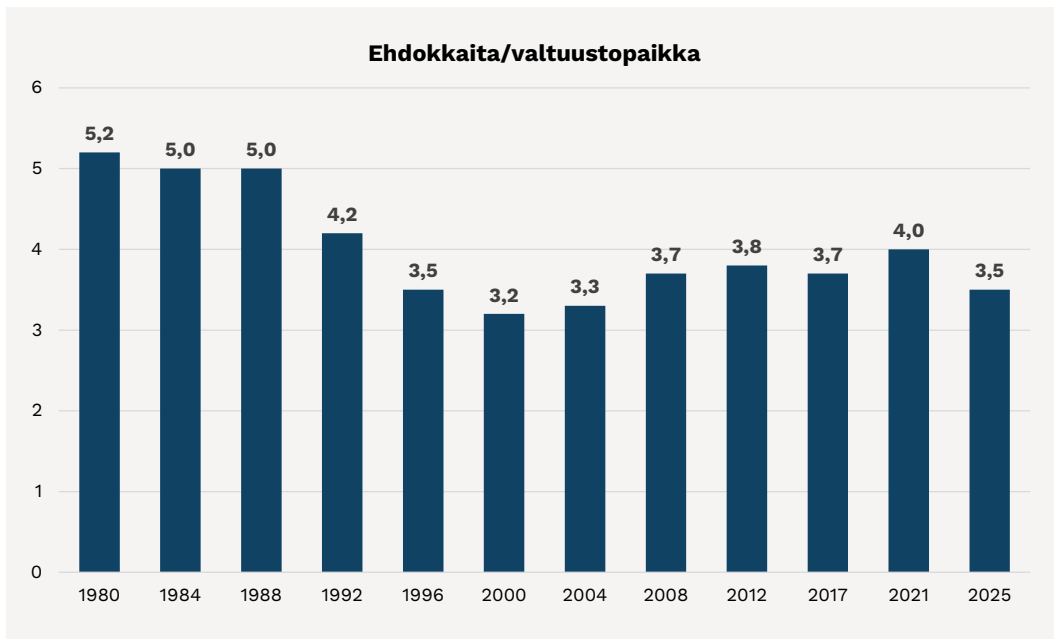
Kuntaliiton kokoamien tietojen mukaan valtuustokoon pienentäminen on nykyisin varsin yleistä pienissä ja samalla väkiluvultaan pienenevissä kunnissa. Kunta-

vaaleihin 2017 asti valtuutettujen lukumäärä oli kuntalain (365/1995) mukaisesti sidottu suoraan kunnan asukaslukuun. Nykyisin voimassa olevassa kuntalaissa (410/2015) valtuustokokosäännöstä väljennettiin siten, että kullekin laissa määritellyille kuntakokoluokalle säädettiin vähimmäismäärä, mutta ei ylärajaa. Osittain tämän väljennyksen seurauksena peräti 94 kunnassa valtuustokoko pieneni ja vain kahdessa kunnassa suureni valtuustokaudella 2017–2021 (Pekola-Sjöblom ja Piipponen 2017). Valtuustokaudelle 2021–2025 valtuustonsa kokoa suurensi kuusi kuntaa ja pienensi 28 kuntaa, valtuustokaudelle 2025–2029 valtuustoko-koan pienensi peräti 61 kuntaa. (Pekola-Sjöblom 2025a)

Kuviot 1 ja 2 näyttävät ehdokkaiden ja valtuutettujen määrän sekä näiden välisen suhteen kehityksen ajanjaksolla 1980–2025. Sekä kuntavaalien ehdokasmäärät että valtuustopaikkojen lukumäärät ovat vähentyneet merkittävästi. Valtuustopaikat ovat vähentyneet vuodesta 1980 vuoteen 2025 noin neljällä tuhannella. Ehdokasmäärän pudotus lähes 67 000:sta alle 30 000:een on ollut suhteellisesti vielä paljon voimakkaampaa.

Kuvio 1. Ehdokkaiden ja valittujen valtuutettujen lukumäärät kuntavaaleissa 1980–2025. Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulostot.

Kuvio 2. Ehdokasmäärien ja valtuustopaikkojen välinen suhdeluku kuntavaaleissa 1980–2025. Lähde: Tilastokeskuksen vaalitilastot.

Ehdokkaiden määrää valtuustopaikkaa kohden kuvaava suhdeluku on pudonnut 1980-luvun alusta tähän päivään yli viidestä kolmeen ja puoleen (taulukko 1 ja kuvio 2).

Kuten aiemmin tässä luvussa on todettu, kuntien valtuustopaikkojen määrää koskevaa lainsäädäntöä väljennettiin nykyisin voimassa olevassa vuoden 2015 kuntalaissa (410/2015). Taulukossa 2 on kuvattu kuntavaaleissa 2025 valittujen valtuutettujen määriä erikokoisissa kunnissa. Taulukon 2 toisessa sarakkeessa näkyy valtuutettujen vähimmäismäärät kuntalaissa määritellyissä kuntakokoluokissa ja kolmannessa sarakkeessa kunnan päättämä valtuustokokoon koko. Taulukon viimeinen sarake kertoo, kuinka monessa kunnassa on käytössä kutakin valtuustokokoa.

Valtuustokaudella 2025–2029 kaikkiaan 198 kunnassa (68 %) on vähimmäismäärää enemmän valtuutettuja ja 94 kunnassa (32 %) kuntalain määrittelemä vähimmäismäärä. Kuntalaissa määriteltyä vähimmäismäärää suurempaa valtuutettujen määrää on perinteisesti perusteltu muun muassa pienryhmien edustuksen turvaamisella ja valiokuntamallin käyttöönotolla. Pienempää valtuutettujen määrää on vastaavasti perusteltu esimerkiksi väestömäärän vähenemisellä ja ehdokkaiden vähäisyydellä. (Pekola-Sjöblom 2025a)

Taulukko 2. Valtuustokoot Manner-Suomen kunnissa vuoden 2025 kuntavaaleissa.

Kunnan asukasluku*	Valtuutettuja kuntalain mukaan vähintään**	Kunnan päättämä valtuustokoko	Kuntien lkm kuntavaaleissa 2025
Enintään 5 000 as.	13	13	9
		15	13
		17	36
		19	16
		21	36
		23	10
		27	8
		29	1
			yht. 129
5 001—20 000 as.	27	27	51
		29	3
		31	14
		33	4
		35	26
		37	4
		39	3
		43	4
			yht. 109
20 001—50 000 as.	43	43	22
		45	1
		51	10
			yht. 33
50 001—100 000	51	51	8
		55	1
		59	3
			yht. 12
100 001—250 000	59	59	2
		63	1
		67	2
			yht. 5
250 001—500 000	67	67	2
		75	1
			yht. 33
Yli 500 000	79	85	1
			yht. 1
Yhteensä		8586 valtuutettua	292 kuntaa

* Kunnan asukasluku väestötietojärjestelmässä 30.11.2024 tilanteen mukaan.

** Valtuutettujen lukumäärä voi poiketa kuntalain vähimmäismäärästä valtuuston päätöksellä. Valtuutettujen lukumäärän tulee olla pariton. Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä.

Lähde: Pekola-Sjöblom 2025a.

Manner-Suomen kuntien valtuustot koostuvat yleisimmin 27, 21 tai 17 valtuutetusta. Näistä osa on kaupungin- ja osa kunnanvaltuustoja. Näin siksi, että kunnat saavat itse päättää, kutsuvatko ne itseään kunnaksi vai kaupungiksi.

Kunnat eroavat toisistaan hyvin paljon siinä, kuinka monta asukasta (tai äänioikeutettua) kunnassa on yhtä valtuutettua kohden. Ylivoimaisesti eniten äänioikeutettuja per valtuutettu on vuonna 2025 Helsingissä (suhdeluku noin 6600), kun taas pienimmissä kunnissa suhdeluku on pienimmillään vain hieman päälle 40 (Lestijärvi 41,7). Kuntavaalit ovat täten täysin erilaiset pienimmissä ja suurimmissa kunnissa.

Asukasmäärältään pieniä kuntia on Suomessa paljon, kuten taulukko 3 osoittaa. Korkeintaan 25 valtuutetun kuntia (joista lähes kaikki ovat alle 5000 asukkaan kuntia) on kaikkiaan 120. Kyseisissä maksimissaan 25 valtuutetun kunnissa asuu yhteensä vain 5,7 prosenttia kuntavaalien äänioikeutetuista, mutta niiden valtuutettujen osuus kaikista valtuutetuista on yksi neljännes (25,8 %).

Tyypillisimmin kuntavaalien äänioikeutetut asuvat valtuustokooltaan 27–39 edustajan kunnissa. Näissä on valtuutettuja noin 40 prosenttia kaikista Manner-Suomen valtuutetuista. Tällaiset kunnat ovat asukasluvultaan lähes poikkeuksetta alle 15 000 asukkaan kuntia, ja yleensä alle 10 000 asukkaan kuntia.

Taulukko 3. Tietoja kuntien, äänioikeutettujen ja valtuutettujen yhteismääristä ja %-osuuksista valtuustokoon mukaisissa ryhmissä kuntavaaleissa 2025.

Valtuuston jäsenmäärä	Kuntien lkm	Ääni-oikeutetut, lkm yht.	Ääni-oikeutetut, % kaikista äänioikeutetuista	Valtuutettujen lkm yht.	Valtuutetut, % kaikista valtuutetuista
13–23	120	258 535	5,7	2 214	25,8
27–39	115	866 329	19,1	3 450	40,2
43–45	26	545 920	12,0	1 163	13,5
51–55	19	773 834	17,1	973	11,3
59–63	6	522 874	11,5	358	4,2
67	4	756 617	16,7	268	3,1
75	1	226 233	5,4	75	0,9
85	1	560 647	12,4	85	1,0
Yht.	292	4 530 989	100	8 586	100,0

Lähde: Tiedot on laskettu oikeusministeriön vaalilastoista.

Helsingiläisten osuus kaikista kuntavaalien äänioikeutetuista on yli 12 prosenttia. Vuoden 2025 kuntavaaleissa valittujen helsinkiläisvaltuutettujen osuus Manner-Suomen kuntien kaikista valtuutetuista on kuitenkin vain yksi prosentti.

Taulukko 4 kertoo ehdokkaiden, valtuutettujen sekä kunnan- ja kaupunginhallitusten jäsenten osuudet äänioikeutetuista vaaleissa kuntavaaleista 1980 alkaen. Kaikki suhdeluvut pienenevät, koska sekä ehdokasmäärät että valtuusto- ja hallituspaikkojen lukumäärät ovat vähentyneet, ja samalla äänioikeutettujen määrä on noussut merkittävästi (vrt. taulukko 1).

Laskennallisesti kuntavaalien ehdokkaat, valtuutetuiksi valitut ja kunnan- tai kaupunginhallituksen jäsenet ”seuloutuivat” vuoden 2025 kuntavaalien äänioikeutetuista seuraavasti: äänioikeutettuja oli noin 4,5 miljoonaa, ehdokkaita äänioikeutetuista 0,66 prosenttia ja valtuutetuiksi yltäviä äänioikeutetuista 0,19 prosenttia. Lopulta kunnan- tai kaupunginhallitusten jäseniä on kuntien äänioikeutetuista vain puolisen promillea.

Ehdokkaiden kokonaismäärän prosenttiosuus äänioikeutettujen kokonaismäärästä on pudonnut ajanjaksolla 1980–2025 merkittävästi (1,89:stä 0,66:een).

Taulukko 4. Kuntavaaliehdokkaiden, valittujen valtuutettujen sekä kunnanhallitusten jäsenten %-osuudet äänioikeutetuista kuntavaaleissa 1980–2025.

Vuosi	Ääni-oikeutettujen lkm	Ehdokkaat, % ääni-oikeutetuista	Valtuustoon valitut, % ääni-oikeutetuista	Kunnanhallitusten jäsenet, % ääni-oikeutetuista
1980	3 530 447	1,89	0,36	..
1984	3 666 750	1,77	0,35	..
1988	3 762 623	1,69	0,34	0,10
1992	3 801 449	1,39	0,33	0,10
1996	3 941 019	1,09	0,32	0,10
2000	4 014 611	0,99	0,31	0,09
2004	4 099 864	0,97	0,29	0,09
2008	4 191 662	0,92	0,25	0,07
2012	4 303 064	0,86	0,22	0,06
2017	4 397 098	0,76	0,20	0,06
2021	4 458 862	0,80	0,20	0,06
2025	4 530 989	0,66	0,19	0,06

Lähteet: Tiedot on laskettu Tilastokeskuksen vaalitulastoista ja hallitusjäsenten osalta Kuntaliiton kokoamista tiedoista.

2 Äänestysaktiivisuus ja äänestämisen ajankohta

Äänestysaktiivisuus

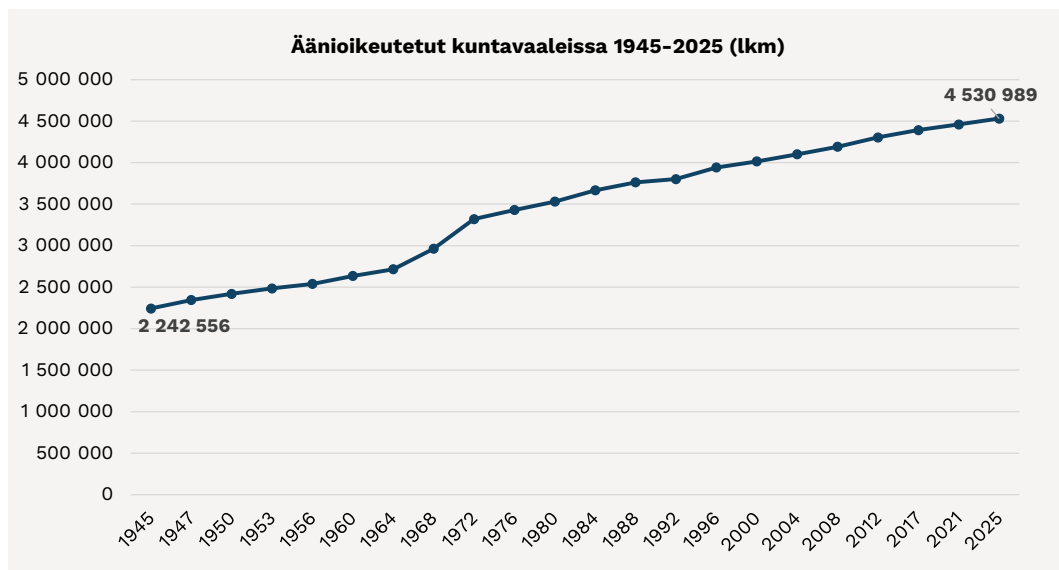
Kuntavaalien äänestysaktiivisuus kohosi lähelle eduskuntavaalien äänestysprosentteja vasta 1960-luvulla. Tähän vaikuttivat puolueiden järjestötoiminnan voimistuminen erityisesti 1950-luvulta alkaen sekä sen jälkeen kunnallishallinnon laajamittainen puoluepolitisoituminen. Taulukkoon 5 kirjattuja tietoja löytyy myös kuvioista 3, 4 ja 5.

Taulukon 5 oikeanpuolimmainen sarake kertoo äänestysaktiivisuuden muutoksen peräkkäisissä kuntavaaleissa. 1940-luvun lopulta 1960-luvun puoliväliin saakka muutokset olivat enimmäkseen positiivisia ja ajanjaksolla havaitaan muutamia voimakkaitakin äänestysprosentin nousuja (1947, 1953 ja 1960). 1960-luvun jälkeen kuntavaalien äänestysprosenttien nousut ovat olleet laskuja harvinaisempia, ja ne ovat jääneet korkeimmillaan muutaman prosenttiyksikön suuruisiksi (vuosina 1976, 2004 ja 2008).

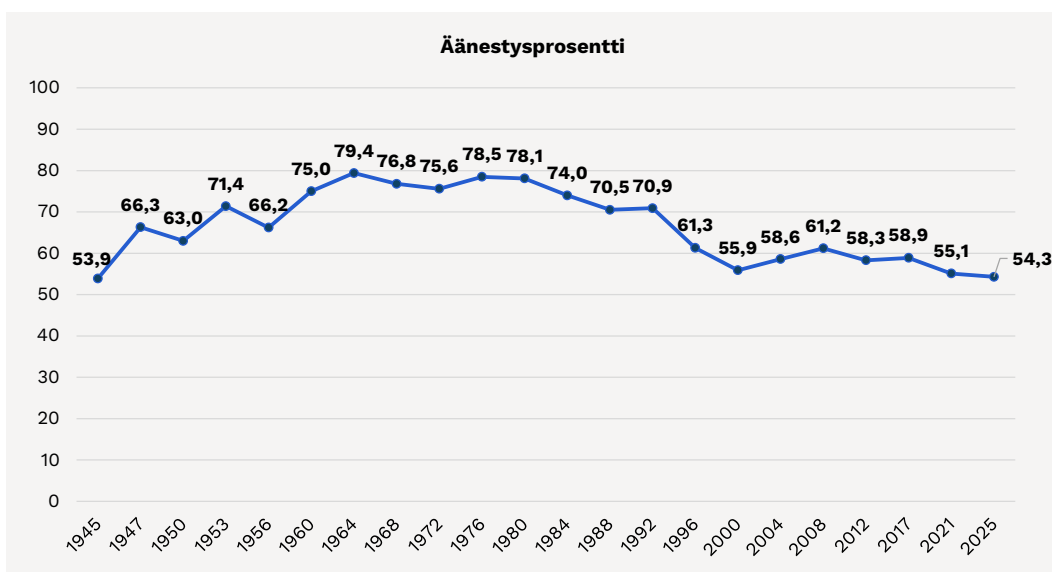
Taulukko 5. Äänioikeutettujen määrät, äänestysprosentit ja vaalien väliset äänestysprosentin muutokset kuntavaaleissa 1945–2025.

Vuosi	Ääni-oikeutetut, lkm	Äänestys-%, miehet	Äänestys-%, naiset	Äänestys-%, kaikki	Äänestysprosentin muutos, %-yks.
1945	2 242 556	57,9	50,9	53,9	..
1947	2 345 388	69,9	63,2	66,3	12,4
1950	2 418 870	67,6	58,9	63,0	-3,3
1953	2 484 676	75,3	68,0	71,4	8,4
1956	2 538 890	70,0	62,9	66,2	-5,2
1960	2 635 653	77,4	72,7	75,0	8,8
1964	2 715 307	80,9	77,9	79,4	4,4
1968	2 962 592	78,4	75,3	76,8	-2,6
1972	3 320 339	75,8	75,4	75,6	-1,2
1976	3 429 796	78,6	78,5	78,5	2,9
1980	3 530 447	78,2	78,0	78,1	-0,4
1984	3 666 750	73,7	74,3	74,0	-4,1
1988	3 762 623	69,0	71,9	70,5	-3,5
1992	3 801 449	69,6	72,1	70,9	0,4
1996	3 941 019	59,8	62,8	61,3	-9,6
2000	4 014 611	53,9	57,7	55,9	-5,4
2004	4 099 864	56,4	60,7	58,6	2,7
2008	4 191 662	59,3	63,0	61,2	2,6
2012	4 303 064	56,7	59,8	58,3	-2,9
2017	4 391 558	56,9	60,7	58,9	0,6
2021	4 460 299	53,6	56,5	55,1	-3,8
2025	4 530 989	51,1	57,3	54,3	-0,8

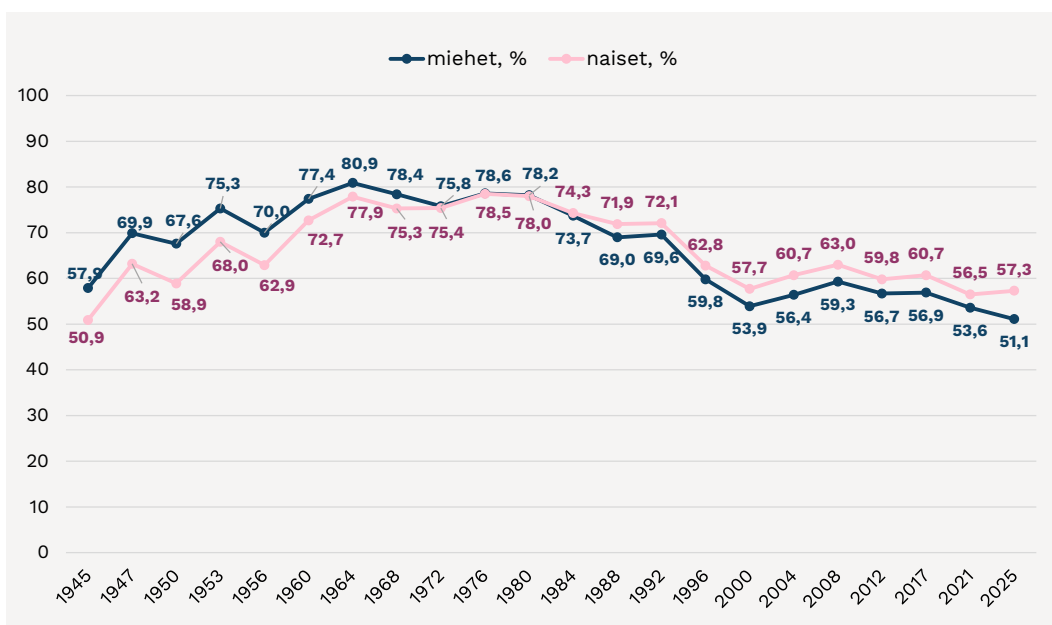
Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulostot.

Kuvio 3. Äänioikeutettujen lukumäärä kuntavaaleissa 1945–2025. Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulostot.

Kuvio 4. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 1945–2025 (%). Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulostot.

Kuvio 5. Äänestysaktiivisuus sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 1945–2025 (%). Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulostot.

Muutamien viime vuosikymmenten yleiskuva kuntavaalien äänestysaktiivisuudesta on laskeva. Jaksolta löytyy kaksi suurta tai suurehkoa pudotusta. Vuoden 1996 pudotus liittyy kuntavaalien samanaikaiseen toimittamiseen EU-vaalien kanssa, ja osin myös kuntavaalien ehdokasmäärän laskuun vuodesta 1992 vuoteen 1996. Kaikkiaan 1990-luvun loppupuolisko oli kuntavaalien äänestysprosentin kannalta murheellinen, koska osallistuminen väheni vuosien 1996 ja 2000 vaaleissa yhteensä 15 prosenttiyksikköä.

Äänestysaktiivisuus koheni melko hyvää tahtia kuntavaaleissa 2004 ja 2008, mutta kuntavaaleissa 2012 koettiin jälleen muutaman prosenttiyksikön takapakki. Alle 60 prosentin valtakunnallinen osallistumistaso ei ole EU-maiden keskitasoon nähden erityisen matala, mutta muihin Pohjoismaihin, erityisesti Ruotsiin ja Tanskaan verrattuna Suomen kuntavaalien nykyiset äänestysprosentit ovat varsin matalia. Asiaa tarkastellaan myöhemmin tarkemmin taulukossa 14 ja kuviossa 6.

Miesten äänestysprosentti laskee naisten äänestysprosenttia pienemmäksi vuoden 1984 kuntavaaleissa. Pian sen jälkeen tämän suuntainen sukupuolten välinen osallistumisero näytti vakiintuvan muutamaan prosenttiyksikköön, mutta vuoden 2025 kuntavaaleissa ero repesi yli kuuteen prosenttiyksikköön (kuvio 5). On mahdollista, että muutos liittyy kunta- ja aluevaalien samanaikaiseen toimitamiseen, koska molemmissa käydyissä aluevaaleissa (2022 ja 2025) miesten ja naisten äänestysaktiivisuusero on ollut yli kuusi prosenttiyksikköä.

Äänestämisen ajankohta

Taulukossa 6 siirrytään tarkastelemaan muutoksia muun muassa äänestämässä käynnin ajankohdan osalta. Suomi luopui yleisissä vaaleissaan kahdesta varsinaisesta vaalipäivästä 1990-luvun alussa. Samalla mahdollisuuksia äänestää ennakkoon kohennettiin. Ennakkoon äänestäneiden osuus äänestäjistä nousikin lähes kahteen viiteen (38,1 %) vuoden 1992 ensimmäisissä, varsinaisten vaalipäivien osalta yksipäiväisissä kuntavaaleissa. Silloin ennakkoäänestys oli noin kahden viikon mittainen.

Ennakkoäänestysaika supistettiin vuoden 1996 vaaleissa yhteen viikkoon, mutta sen suosio ei siitä merkittävästi laskenut. Vähitellen ennakkoäänentien osuus kaikista äänistä on noussut kuntavaaleissa yli 40 prosenttiin. Nostavaa vaikutusta koko äänestysprosenttiin ennakkoon äänestämisen yleistymisellä ei todennäköisesti ole ollut. Ennakkoäänestäjät ovat rekisteri- ja kyselytutkimustietojen valossa enimmäkseen iäkkäitä ja kannoistaan varmoja äänestäjiä, jotka käyttävät äänioikeuttaan hyvin todennäköisesti äänestysjärjestelyjen muutoksista huolimatta.

Taulukossa 6 listataan myös hylättyjen äänten määrät ja osuudet vuoden 1992 kuntavaaleista alkaen. Jo lama-ajan kuntavaaleissa 1990-luvulla hylättyjä ääniä annettiin yli kaksinkertainen määrä vuosituhannen vaihteen jälkeisiin kuntavaaleihin verrattuna. Protestiäänten lisäksi vuoden suurta 1996 määrää selittää kahden äänestyslipun käytön hankaluus joillekin äänestäjille. Euroopan parlamentin vaalithan toimitettiin tuolloin samanaikaisesti kuntavaalien kanssa. Kaksien vaalien samanaikainen toimittaminen nosti merkittävästi hylättyjen äänten lukumäärää myös vuoden 2025 kuntavaaleissa (ks. Westinen ja Kestilä-Kekkonen 2026).

Taulukko 6. Ennakoäänien ja hylättyjen äänien määrät ja %-osuudet kaikista annetuista äänistä sekä äänestysalueiden (vaalipäivän äänestyspaikkojen) määrät kuntavaaleissa 1992–2025.

Vuosi	Ennako- äännet, lkm	Ennakoäännet, % kaikista äänistä	Hylätyt äännet, lkm	Hylätyt äännet, % kaikista äänistä	Äänestys- alueet, lkm
1992	1 027 334	38,1	31 393	1,2	4 291
1996	844 203	34,9	39 305	1,6	3 460
2000	844 867	37,7	18 687	0,8	3 052
2004	940 705	39,1	15 130	0,6	2 779
2008	1 022 469	39,9	16 178	0,6	2 535
2012	1 062 190	42,4	13 720	0,5	2 265
2017	1 169 319	45,2	14 442	0,6	2 012
2021	1 474 538	60,0	11 507	0,5	1 854
2025	1 288 749	52,4	39 187	1,6	1 658

Lähteet: Tilastokeskuksen ja oikeusministeriön vaalitulokset sekä äänestysalueiden osalta oikeusministeriön vaalijohtaja Arto Jääskeläisen sekä Digi- ja väestötietoviraston vaalipäällikkö Otto Palmun toimittamat tiedot.

Taulukko 6 osoittaa lisäksi varsinaisen vaalipäivän äänestysalueiden lukumäärän merkittävän vähenemisen 1990-luvun alusta tähän päivään. Äänestysalueiden määrän laskevan trendin vaikutusta varsinaisen vaalipäivän äänestysaktiivisyyteen ei ole mahdollista arvioida tarkasti.

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus alueittain ja väestöryhmittäin

Kuntavaaleissa vaalipiirinä on yksittäinen kunta, mutta kuntavaalien äänestysprosentteja on mielekästä tarkastella myös alueittain. Edellisessä kuntavaalien trendiraportissa alueellinen tarkastelu toteutettiin eduskuntavaalien vaalipiirien perusteella ajanjaksolla 1976–2012 (Borg ja Pikkala 2017). Nyt alueita on luontevaa tarkastella kunta- ja aluevaalien samanaikaisuuden vuoksi maakunnittain. Taulukko 7 osoittaa kuntavaalien yhteenlasketut äänestysprosentit maakunnittain vuosien 2012, 2017, 2021 ja 2025 kuntavaaleissa.

Kuntavaalien äänestysprosentit ovat jatkaneet laskuaan kaikissa maakunnissa ajanjaksolla 2017–2025. Vielä vuoden 2017 kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus kohosi yli 60 prosentin viidessä maakunnassa, mutta vuoden 2021 kuntavaaleissa enää yhdessä maakunnassa (Pohjanmaa 61,2 %). Vuoden 2025 kuntavaaleissa yhdessäkään maakunnassa ei enää ylitetty 60 prosentin rajaa, sen sijaan kolmessa maakunnassa alitettiin jo 50 prosentin raja, kun Kainuussa, Kymenlaaksossa ja Pohjois-Karjalassa enemmistö vuoden 2025 kuntavaalien äänioikeutetuista ei käyttänyt äänioikeuttaan. Äänestysprosenttiltaan aktiivisimman ja passiivisimman maakunnan ero oli vuoden 2025 kuntavaaleissa noin kymmenen prosenttiyksikköä (Pohjanmaa ja Kainuu).

Taulukko 7. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2012–2025 maakunnittain tarkasteltuna (%).

Maakunta	2012	2017	2021	2025	muutos 2012–2025, %-yks.
Etelä-Karjala	57,2	56,9	51,6	51,3	-5,9
Etelä-Pohjanmaa	62,9	62,3	56,7	55,4	-7,4
Etelä-Savo	59,6	55,8	51,2	52,0	-7,6
Kainuu	54,2	52,5	48,6	48,3	-5,9
Kanta-Häme	58,6	58,7	53,6	53,3	-5,3
Keski-Pohjanmaa	61,0	60,9	56,1	56,1	-4,9
Keski-Suomi	58,3	57,9	53,3	53,4	-4,9
Kymenlaakso	57,2	56,3	50,9	49,3	-7,9
Lappi	60,6	58,0	54,1	54,1	-6,5
Pirkanmaa	59,1	60,1	56,8	56,2	-2,9
Pohjanmaa	64,7	66,6	61,2	58,5	-6,2
Pohjois-Karjala	55,4	55,1	49,5	49,7	-5,7
Pohjois-Pohjanmaa	57,0	57,8	53,5	52,4	-4,6
Pohjois-Savo	55,6	54,8	50,7	51,0	-4,6
Päijät-Häme	56,3	57,3	52,6	51,7	-4,6
Satakunta	61,1	59,9	55,0	53,0	-8,1
Uusimaa	57,2	59,4	57,2	55,8	-1,4
Varsinais-Suomi	59,1	60,1	56,0	55,6	-3,5
Manner-Suomi yht.	58,3	58,9	55,1	54,3	-4,0

Lähteet: Tilastokeskuksen vaalitulokset ja Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2021 ja 2025.

Lisäksi on huomattava, että kuntien väliset äänestysprosentin vaihtelut ovat suuria sekä maakuntien välillä että maakuntien sisällä. Vilkkaimmin äänestävissä kunnissa äänestysprosentit ylsivät vielä 1980-luvulla yli 90 prosenttiin. Vielä vuoteen 2021 saakka ne kohosivat kuntavaaleissa yli 80 prosenttiin.

Esimerkkinä maakuntien sisäisistä äänestysprosentin vaihteluista mainittakoon vuoden 2025 kuntavaaleissa matalinta maakunnista äänestysaktiivisuutta edustava Kainuu. Siellä äänestysaktiivisuus vaihteli Kajaanin 45,4 prosentista Puolangan 61,5 prosenttiin. Korkeimman äänestysaktiivisuuden maakunnassa Pohjanmaalla äänestysprosentti vaihteli puolestaan Vaasan 52,2 prosentista Luodon 77,8 prosenttiin.

Taulukko 8. Äänestysaktiivisuus pienimmän ja suurimman äänestysaktiivisuuden kunnissa kuntavaaleissa 1980–2025 (%).

Vuosi	Äänestys-%, koko maa	Matalin äänestys-%	Kunta/kunnat, jo(i)ssa matalin äänestys-%	Korkein äänestys-%	Kunta/kunnat, jo(i)ssa korkein äänestys-%	Korkeimman ja matalimman äänestys-%:n erotus (%-yks.)
1980	78,1	70,0	Kuhmo	91,3	Utsjoki	21,3
1984	74,0	66,1	Nurmes	91,2	Utsjoki	25,1
1988	70,5	62,3	Varkaus	90,9	Velkua	28,6
1992	70,9	61,6	Kuhmo	88,5	Utsjoki	26,9
1996	61,3	52,9	Pyhäselkä	86,8	Velkua	33,9
2000	55,9	45,6	Vantaa	83,8	Iniö	38,2
2004	58,6	50,9	Vantaa, Kajaani	89,5	Iniö	38,6
2008	61,2	51,0	Suomussalmi*	84,2	Kinnula	42,2
2012	58,3	51,0	Vantaa	84,9	Kinnula	33,9
2017	58,9	49,3	Kajaani	82,6	Kinnula	33,3
2021	55,1	46,5	Pieksämäki	81,6	Utsjoki	35,1
2025	54,3	45,4	Kajaani	77,8	Luoto	32,4

*Vuonna 2008 toteutettiin sähköisen äänestyksen kokeilu kolmessa kunnassa, Karkkilassa, Kauniaisissa ja Vihdissä. Äänestykseen liittyvien teknisten ongelmien vuoksi tehdyt valitukset johtivat vaalien uusimiseen näissä kolmessa kokeilukunnassa syksyllä 2009 (Oikeusministeriö 2009). Vihdissä äänestysaktiivisuus laski uusintavaaleissa vuoden 2008 vaalien 58 prosentista 42 prosenttiin ja Karkkilassa 60 prosentista 46 prosenttiin. Nämä kaksi erottuvat virallisissa tilastoissa maan matalimman äänestysaktiivisuuden kuntina. Kun uusintavaaleja ei huomioida, on Suomussalmi matalimman äänestysaktiivisuuden kunta (51,0 %) vuonna 2008.

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Vuoden 2025 vaaleissa yhdenkään kunnan äänestysprosentti ei yltänyt 80 prosenttiin. Samalla matalin kuntakohtainen äänestysaktiivisuus näyttää jo vakiintuneen alle 50 prosenttiin (taulukko 8). Äänestysaktiivisuus jäi vuoden 2025 vaaleissa alle 50 prosenttiin peräti 28 kunnassa. Joukkoon lukeutuvat yli 100 000 asukkaan kaupunkeja edustavien Vantaan ja Lahden lisäksi muun muassa kaikki Itä-Suomen maakuntakeskukset: Joensuu, Kuopio, Mikkeli, Lappeenranta ja Kouvola.

Taulukko 9. Äänestysaktiivisuus (%) ja äänestysaktiivisuuden muutos (%-yks.) kuntavaaleissa 2012–2025 kuntakokoluokittain tarkasteltuna.

Kuntakokoluokka	2012	2017	2021	2025	Muutos 2012–2025, %-yks.
alle 5 000 as.	65,7	63,9	58,3	58,1	-7,6
5 000–10 000 as.	62,8	61,8	56,2	55,9	-6,9
10 001–20 000 as.	61,4	60,4	55,2	54,1	-7,3
20 001–50 000 as.	57,8	57,6	53,5	53,4	-4,4
50 001–100 000 as.	56,8	56,8	52,1	50,8	-6,0
100 001–180 000 as.	53,6	54,7	51,1	50,8	-2,8
yli 180 000 as.	56,1	59,1	57,1	55,6	-0,5
Koko maa	58,3	58,9	55,1	54,3	-4,0

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Äänestysprosenttia voidaan tarkastella myös kuntakokoluokittain ja alueittain. Taulukosta 9 ilmenevät kuntavaalien äänestysprosentit asukasmäärältään erikoisissa kunnissa vuosien 2012–2025 kuntavaaleissa. Äänestysprosentti on ollut pääsääntöisesti sitä korkeampi, mitä pienemmästä kuntakokoluokasta oli kyse. Poikkeuksena on kuuden suurimman kaupungin kuntaryhmä (yli 180 000 asukasta), jossa äänestysprosentti on nykyisin samalla tasolla kuin 5 000–10 000 asukkaan kunnissa. Suurimpien kaupunkien äänestysprosenttia nostaa erityisesti Helsingin korkea äänestysprosentti (61,1 % vuoden 2025 vaaleissa). On tärkeää huomata, että kuntien äänestysprosentit vaihtelevat paitsi kokoluokkien välillä myös kuntakokoluokkien sisällä.

Vaikka koko maan äänestysaktiivisuus on laskenut neljä prosenttiyksikköä vuodesta 2012 vuoteen 2025, suurimpien kaupunkien äänestysaktiivisuus on laskenut vain 0,5 prosenttiyksikköä. Alle 20 000 asukkaan kunnissa laskua on ollut keskimäärin seitsemän prosenttiyksikköä, ja keskisuurissa kaupungeissa (50 000–100 000 as.) laskua on ollut kuusi prosenttiyksikköä. Kuntakokoryhmien väliset erot ovat kaventuneet: vuoden 2012 vaaleissa alle 5000 asukkaan (65,7 %) kuntien ja vähintään 100 000 asukkaan, mutta 180 000 asukkaan kuntien (53,6 %) äänestysprosenttien välillä oli 12,1 prosenttiyksikön ero. Vuoden 2025 vaaleissa ero oli kaventunut 7,3 prosenttiyksikköön.

Eduskuntavaaleissa sama tendenssi ei päde: niissä äänestysprosentti on ollut hyvin samansuuruinen eri kuntakokoryhmissä lukuun ottamatta kuuden suurimman kaupungin ryhmää, jossa äänestysprosentti on ollut noin viisi prosenttiyksikköä koko maan äänestysprosenttia korkeammalla (ks. Westinen 2021).

Kuntien sisäiset äänestysaktiivisuuden vaihtelut

Alueiden ja erikokoisten kuntien välisten äänestysaktiivisuuden vaihtelujen lisäksi on tärkeää kiinnittää huomiota kuntien ja kaupunkien sisäisiin, äänestysalueiden välisiin äänestysaktiivisuuden vaihteluihin. Merkittäviä äänestysalueiden välisiä aktiivisuuseroja havaitaan erityisesti suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa, joista löytyy valitsijakunnaltaan runsaslukuisimpia äänestysalueita. Tällaisissa kaupungeissa asuinalueiden välillä on suuria sosioekonomisia eroja ja alueellista eriytymistä.

Taulukko 10. Äänestysalueiden väliset äänestysaktiivisuuden äärierot yli 50 000 asukkaan kaupungeissa kuntavaaleissa 2025 (%).

Kunta	Vaali-päivän äänestys-alueiden lkm	Äänes-tys-% yht.	Matalin äänes-tys-%	Äänestys-alue/-alueet, jossa matalin äänestys-%	Korkein äänes-tys-%	Äänestys-alue/-alueet, jossa korkein äänestys-%	Erotus (%-yks.)
Espoo*	71	54,6	10,9 / 28,7	Avoim alue / Sokinvuori-Kirstinmäki	73,0	Westend	62,1 / 44,3
Helsinki*	166	61,1	13,7 / 37,2	Äänestysalue 90A & Jakomäki	80,9	Munkkiniemi A & Suomenlinna	67,2 / 43,7
Hämeenlinna	10	52,7	48,1	Pohjoinen kanta-kaupunki	56,8	Itäinen kantakaupunki	8,7
Joensuu	23	48,6	40,0	Rantakylä	62,6	Linnunlahti	22,6
Jyväskylä	28	52,5	38,2	Kangaslampi	62,2	Kypärämäki	24,0
Kotka	24	48,2	30,3	Karhuvuori	65,3	Tiutinen	35,0
Kouvola	21	49,4	43,4	Keskusta	57,2	Valkeala	13,8
Kuopio	38	50,0	40,1	Pyörö	60,4	Kettulanlahti	21,3
Lahti	23	49,7	41,7	Liipola-Kerinkallio	63,7	Jalkaranta	22,0
Lappeenranta	20	49,2	45,3	Joutseno & Sammonlahti	57,7	Ruoholampi	12,4
Mikkeli	13	49,5	45,2	Otava	53,4	Anttola	8,2
Oulu	55	50,8	34,2	Limingantulli	63,9	Oulunsuu	29,7
Pori	23	51,2	44,5	Sampola ja Impola	60,3	Kalaholma	15,8
Porvoo	12	55,8	47,2	Gammelbacka	64,8	Pappilanmäki & Keskusta	17,6
Rovaniemi	19	50,5	45,9	Rantaviiri	59,7	Saarenkylä	13,8
Salo	14	51,0	45,8	Ollikkalan koulu	59,7	Mustamäen koulu	13,9
Seinäjoki	15	52,9	47,5	Pohja	59,2	Kertunlaakso	11,7
Tampere*	68	56,8	17,0 / 42,3	Avoim alue / Etelä-Hervanta B	71,9	Pispala	54,9 / 29,6
Turku*	46	55,7	15,6 / 33,4	Äänestysalue 46 / Pansio-Perno	65,8	Saaret, eteläinen	50,2 / 32,4
Vaasa	20	52,2	39,9	Ristinummi-Kappelimäki	65,1	Sundom	25,2
Vantaa*	68	45,7	9,9 / 29,8	Lummetie / Havukallio	65,6	Ylästö	55,7 / 35,8

* Tähdellä merkityissä kaupungeissa matalimman äänestysaktiivisuuden äänestysalueilla mukana myös kuntavaalitulostossa mukana oleva avoimen alueen äänestysprosentti. Ns. avoimilla äänestysalueilla äänestävät yleensä ne henkilöt, joita ei ole merkitty väestötietojärjestelmään mihinkään osoitteeseen (vailla vakinaista asuntoa).

Lähteet: Tilastokeskuksen vaalitulasto ja Kuntaliiton kuntavaalialyysit 2025.

Taulukko 10 sisältää tietoja äänestysalueiden äänestysprosenttien äärieroista kuntien sisällä yli 50 000 asukkaan kaupungeissa vuoden 2025 kuntavaaleissa. Korkeimman ja matalimman äänestysprosentin erotus äänestysalueiden välillä vaihteli Mikkelin 8 prosentista Espoon ja Helsingin 44 prosenttiin. Mikäli tarkastelussa huomioidaan myös Tilastokeskuksen äänestysalueittaisessa tarkastelussa näkyvät, suurimpien kaupunkien avoimen äänestysalueiden äänestysprosentit (alueella äänestävät yleensä ne, jotka on merkitty väestötietojärjestelmään ilman vakinaista asuinpaikkaa eli ns. ”osoitteettomat”), ääri vaihtelut nousevat Espoossa ja Helsingissä yli 60 prosenttiyksikköön. Esimerkiksi Helsingistä löytyvät koko tarkastelun korkeimman äänestysaktiivisuuden alueet (Munkkiniemi A ja Suomenlinna 80,9 %), mutta toista ääripäätä edustavan Jakomäen äänestysalueen äänestysprosentti oli vain 37,2, ja avoimella äänestysalueella vain 13,7 prosenttia. Espoossa ja Vantaalla matalimman äänestysalueen äänestysprosentti jäi viime kuntavaaleissa alle 30 prosenttiin, avoimilla äänestysalueilla vain noin kymmeneen prosenttiin. Suurimpien kaupunkien ulkopuolella huomattavia ovat myös Kotkan äänestysalueiden ääripäät, joiden välillä on 35 prosenttiyksikön ero äänestysprosentissa.

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus sukupuolen, ikäryhmän, kansalaisuuden ja äidinkielen mukaan

Taulukossa 11 tarkastellaan ikäryhmien äänestysaktiivisuutta vuoden 2025 kuntavaaleissa vertailtuna vuoden 2023 eduskuntavaaleihin. Ikäryhmien äänestystietoja ei vielä ole saatavilla kattavasti, koska sähköinen äänioikeusrekisteri kattaa vain osan vaalien äänestysalueista. Vuoden 2025 kuntavaalien ja vuoden 2023 eduskuntavaalien kohdalla kattavuus on kuitenkin jo sen verran hyvä, että rekisteritietojen pohjalta on mahdollista esittää varsin tarkkoja arvioita eri-ikäisten valitsijoiden äänioikeuden käytöstä. Rekistereiden kattavuutta selostetaan tarkemmin Tilastokeskuksen julkaisuissa, joista tiedot on koottu (Tilastokeskus 2023 ja Tilastokeskus 2025).

Taulukko 11. Äänestysaktiivisuus sukupuolen ja ikäryhmän mukaan kuntavaaleissa 2025 ja eduskuntavaaleissa 2023 (%).

Vaalit ja sukupuoli	18–24 v.	25–34 v.	35–54 v.	55–69 v.	70-v.	Kaikki äänestäneet
Miehet						
KV-2025	28	35	48	61	64	50
EKV-2023	53	61	71	77	75	68
Erotus KV-2025-EKV-2023 (%-yks.)	-25	-26	-23	-16	-11	-18
Naiset						
KV-2025	40	45	56	64	58	56
EKV-2023	63	68	74	78	68	70
Erotus KV-2025-EKV-2023 (%-yks.)	-23	-23	-18	-14	-10	-14
Kaikki						
KV-2025	34	40	52	62	61	53
EKV-2023	58	64	73	78	71	69
Erotus KV-2025-EKV-2023 (%-yks.)	-24	-24	-21	-16	-10	-16

Lähteet: Eduskuntavaalien osalta Tilastokeskus ja Borg 2024, 110; kuntavaalien osalta muokattu Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannasta. Äänestysprosentit pohjautuvat sähköisen äänioikeusrekisterin tietoihin Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestämässä käynnissä. Äänioikeusrekisterin osoittamat äänestysprosentit osoittavat melko tarkasti koko maan tilannetta.

Taulukon 11 ikäryhmittäiset äänestysprosentit osoittavat, että äänestysaktiivisuus vaihtelee ikäryhmien välillä niin kunta- kuin eduskuntavaaleissa, ja erityisen paljon miehillä kuntavaaleissa. Aktiivisimpia kuntavaalien äänestäjiä ovat kypsään keski-ikään ehtineet 55–69-vuotiaat sekä 70 vuotta täyttäneet. Iäkkäimmässä eli 70 vuotta täyttäneiden ryhmässä miesten ja naisten välinen aktiivisuusero selittyy eroilla ryhmien keski-ikässä. Äänestysprosentti laskee nimittäin melko jyrkästi vanhimpien äänioikeutettujen joukossa (noin 85+), joista huomattavan suuri osa on naisia.

Taulukon 11 hätkähdyttävimmät tiedot koskevat nuorimpien ikäryhmien matalaa äänestysprosenttia. Asia on tiedetty eduskuntavaalien osalta jo pitkään muiden muassa Tuomo Martikaisen ja Hanna Wassin tutkimusten pohjalta (Martikainen ja Wass 2002; Wass 2008), ja kuntavaalien osalta asiaa analysoitiin muun muassa edellisessä kuntavaalitrendiraportissa kahdeksan vuotta sitten (Borg ja Pikkala 2017), kun tarkasteltiin vuoden 2012 kuntavaalien ja vuoden 2015 eduskuntavaalien äänestysprosentteja. Taulukon 11 alin äänestysprosentti vuoden 2025 kuntavaaleissa on täysin sama ja samassa sukupuoli- ja ikäryhmässä kuin vuoden 2012 kuntavaaleissa: alle 25-vuotiaat miehet (28 %). Sen sijaan nuorimpien naisäänestäjien kuntavaalien äänestysprosentti näyttää pirstyneen: vuonna 2012 alle 25-vuotiaista naisista äänesti kolmannes (32 %), ja vuonna 2025 heistä äänesti kaksi neljästä (40 %).

Taulukkoon 11 kootut Tilastokeskuksen tiedot vuoden 2025 kuntavaalien ikäryhmittäisistä eroista osoittavat, että kuntavaalien matalammat äänestysprosentit suhteessa eduskuntavaaleihin selittyvät matalammilla äänestysprosentteilla kaikissa ikäryhmissä. Erot korostuvat nuorimmissa, alle 35-vuotiaiden ikäryhmissä, miehillä myös 35–54-vuotiaissa.

Taulukko 12. Äänestysaktiivisuus kansalaisuuden mukaan kuntavaaleissa 1996–2025 (%).

Kansalaisuus	1996	2000	2004	2008	2012	2017	2021	2025
Suomen kansalaiset	61,8	56,4	59,4	62,2	59,5	60,5	56,9	56,4
Muiden EU-maiden sekä Islannin ja Norjan kansalaiset	32,0	30,4	17,9	20,9	19,1	17,8	16,2	15,5
Muiden maiden kansalaiset	16,7	17,7	13,5	18,6	20,0	20,0	21,1	21,7
Ulkomaiden kansalaiset yht.	20,7	20,8	15,3	19,6	19,6	19,0	19,1	19,5
Kaikki äänioikeutetut yht.	61,3	55,9	58,6	61,2	58,3	58,9	55,1	54,3

Lähteet: Vuosien 1996–2012 osalta Wass ja Weide 2015, 12 sekä Tilastokeskuksen vaalitulokset. Vuosien 2017–2025 osalta Tilastokeskuksen PX-Web-tietokannat ja oikeusministeriön vaalit.fi-sivusto.

Nuorimpien äänioikeutettujen lisäksi demokratian kehittämisessä ollaan kiinnostuneita muidenkin heikoimmin yhteiskuntaan integroituneiden ryhmien osallistumisesta vaaleihin. Taulukko 12 sisältää pitkittäistiedot kansalaisuuden mukaisista äänestysprosentteista kuntavaaleissa 1996–2025. Erot Suomen kansalaisten ja muiden maiden kansalaisten äänestysprosentteissa ovat hyvin suuria. Kuntavaaleissa Suomen kansalaisten äänestysprosentti on ollut noin kolme kertaa suurempi kuin muiden maiden kansalaisten.

Vertailukelpoisia kuntavaalien äänestysaktiivisuustietoja on saatavilla vain joistakin kieliryhmistä (taulukko 13). Kuntavaaleissakin aktiivisimpia ovat äidinkieltään ruotsinkieliset. He täyttävät muita kieliryhmiä useammin aktiivisten äänestäjien tunnuspiirteitä. He ovat ryhmänä keskimääräistä hyväosaisempia ja RKP tarjoaa kieliryhmälle luontevan kanavan puoluepoliittiseen ryhmäedustukseen, mikä helpottaa puoluevalintaa. Lisäksi suhteellisen monet ruotsinkieliset asuvat asukasluvultaan pienissä tai pienehköissä kunnissa, mikä muodostaa kuntavaaleissa osaltaan otolliset olosuhteet keskimäärää korkeammalle äänestysaktiivisuudelle.

Taulukko 13. Äänestysaktiivisuus äidinkielen mukaan kuntavaaleissa 2012 ja 2025 (äänestysprosentit sähköiseen äänioikeusrekisteriin kuuluvilla äänestysalueilla) (%).

Äidinkieli	2012	2025	Ero (%-yks.)
Suomi	58	53	-5
Ruotsi	69	64	-5
Saame	49
Venäjä	21	17	-4
Viro	15	11	-4
Somali	40	35	-5
Kaikki*	57	51	-6

*Sisältää myös muut kuin taulukon kieliryhmät.

Lähde: Vuoden 2012 osalta Wass ja Weide 2015, 42 ja vuoden 2025 osalta Sami Fredriks-sonin (Tilastokeskus) ja Josefina Sipisen toimittamat tiedot. Äänestysprosentit perustuvat sähköisessä äänioikeusrekisterissä mukana olleiden äänestysalueiden tietoihin.

Kun tarkastellaan taulukon 13 sisältämiä muita kuin jompaa kumpaa kansalliskieltä (eli suomea tai ruotsia) äidinkielenään puhuvien osuuksia, joukosta erottuvat saamea ja somalia puhuvat. Näihin kieliryhmiin kuuluvien äänestysprosentit sijoittuivat vuosien 2012 ja 2025 kuntavaaleissa kansalliskieltä puhuvien ja passiivisimpien kieliryhmien väliin.

Kuntavaalien äänestysaktiivisuus muissa Pohjoismaissa

Maamme kuntavaalien äänestysaktiivisuuden tasoa ja ajallista kehitystä on mielenkiintoista tarkastella ja suhteuttaa myös pohjoismaiseen kontekstiin. Taulukossa 14 ja kuviossa 6 vertaillaan Manner-Suomen kuntavaalien äänestysprosentteja Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin kuntavaalien äänestysaktiivisuuteen. Maiden välillä nähdään suuria eroja, joiden voidaan katsoa ainakin osin liittyvän eroihin vaalijärjestelmissä sekä vaalijärjestelyissä.

Ruotsissa paikallisvaalit järjestetään samanaikaisesti parlamentti- ja aluevaalien (regionval) kanssa. Norjassa kuntavaalit järjestetään samanaikaisesti aluevaalien (fylkestingsvalget) kanssa, mutta eri aikaan kuin parlamenttivaalit. Myös Tanskassa kuntavaalit järjestetään erillään parlamenttivaaleista, mutta samanaikaisesti aluevaalien (regionvalg) kanssa. Ainut poikkeus tästä oli Tanskan vuoden 2001 kuntavaalit, jolloin vuonna 2007 voimaan tulleen kuntauudistuksen takia kunta-, alue- ja parlamenttivaalit järjestettiin samaan aikaan. Suomen, Norjan ja Tanskan tapaan myös Islannissa kuntavaalit ja parlamenttivaalit järjestetään eri vuosina. Islannista puuttuu muista Pohjoismaista poiketen kokonaan aluetaso ja siten myös aluevaalit.

Ehdokkaan läpimenomahdollisuuksiin vaikuttaminen on nykyisin mahdollista eri tavoin niin Ruotsissa, Norjassa kuin Tanskassakin. Näiden maiden vaaleissa käy-

tetään ns. suljetun listan järjestelmää, jossa puolue asettaa ehdokkaat listalle läpimenojärjestykseen. Norjassa ehdokaspreferenssiä kuntavaaleissa käyttävien osuus noussut vähitellen lähelle 40 prosenttia äänestäneistä (Stein ym. 2020). Ruotsissa vielä vuoden 1998 kuntavaaleissa henkilöpreferenssiä käyttäneiden osuus oli 35,2 prosenttia, mutta viimeisimmissä, vuoden 2022 kuntavaaleissa enää 25,1 prosenttia. Ajallinen trendi on ollut siten selkeästi laskeva. Kuntavaaleissa 2022 valituista valtuutetuista 17 prosenttia valittiin henkilöään perusteella. (SKR 2023, 35–37).

Melko suuresta ehdokaspreferenssien ilmaisemisen suosiosta huolimatta Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa suurin osa äänestäjistä äänestää kuntavaaleissa puolueen listaa käyttämättä mahdollisuutta ehdokaspreferensseihin (Borg ja Paloheimo 2024).

Vähemmän tärkeiksi koettujen vaalien toimittaminen samanaikaisesti muiden vaalien kanssa – yhdistettynä puolueäänestämisen mahdollisuuteen – näyttää äänestysaktiivisuuden kannalta toimivalta reseptiltä ainakin Ruotsissa ja Tanskassa, Tanskassa tosin vuosi 2001 poikkeaa linjasta. Ruotsissa kuntavaalien äänestysprosentti on pudonnut hieman alle 80 prosentin vain niukasti kolme kertaa ajanjaksolla 1992–2025. Viimeksi toimitetuissa Ruotsin kuntavaaleissa vuonna 2022 äänestysprosentti oli 80,5.

Taulukko 14. Äänestysaktiivisuus eri Pohjoismaiden kuntavaaleissa vuodesta 1990 alkaen (%).

Suomi		Ruotsi		Norja		Tanska		Islanti	
Vuosi	Äänestys- %	Vuosi	Äänestys- %	Vuosi	Äänestys- %	Vuosi	Äänestys- %	Vuosi	Äänestys- %
1992	70,9	1991	84,3	1991	66,0	1993	71,1	1990	82,0
1996	61,3	1994	84,4	1995	62,8	1997	70,1	1994	86,6
2000	55,9	1998	78,6	1999	60,4	2001*	85,0	1998	82,3
2004	58,6	2002	77,9	2003	59,3	2005	69,5	2002	83,2
2008	61,2	2006	79,4	2007	61,2	2009	65,8	2006	78,7
2012	58,3	2010	81,6	2011	63,8	2013	72,0	2010	73,5
2017	58,9	2014	82,8	2015	60,2	2017	70,8	2014	66,5
2021	55,1	2018	84,1	2019	64,7	2021	67,2	2018	67,6
2025	54,3	2022	80,5	2023	62,4	2025	69,2	2022	62,8

* Tanskassa vuonna 2001 poikkeuksellisesti kaikki vaalit samanaikaisesti.

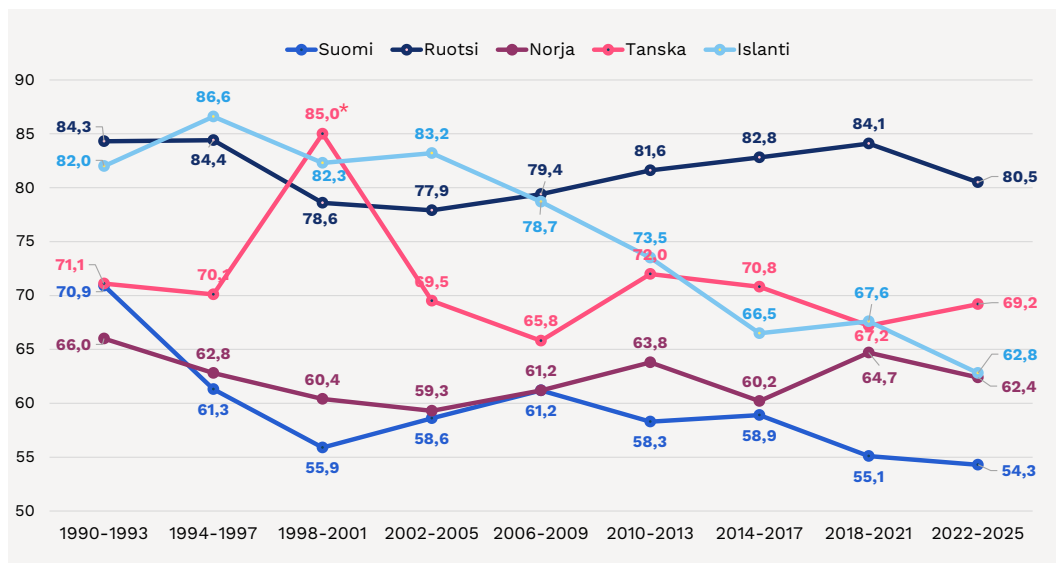
Lähteet: Eri Pohjoismaiden vaalitulokset, Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2021 ja 2025 sekä Pekola-Sjöblom & Piipponen 2018, 6.

Suomen kuntavaalien äänestysaktiivisuuden ero muihin Pohjoismaihin on häkellyttävän suuri. Lähimpänä Ruotsin korkeaa tasoa on Tanska, jossa kuntavaalien äänestysaktiivisuus on melko suurista vaalien välisistä vaihteluista huolimatta liikkunut tyypillisesti 70 prosentin tuntumassa, joko hieman alle tai hieman yli.

Viimeisimmissä, syksyn 2025 kuntavaaleissa onnistuttiin kääntämään kahden edellisen vaalin laskeva trendi ja äänestysaktiivisuus nousi kahdella prosenttiyksiköllä (Pekola-Sjöblom 2025d).

Norjassa kolmien viime kuntavaalien keskimääräinen äänestysaktiivisuus on ollut noin 62 prosenttia, Suomessa vain noin 56 prosenttia. Suomi on neljän Pohjoismaan äänestysaktiivisuusvertailussa selvä peränpitäjä, eikä kuntavaalien samanaikainen toimittaminen aluevaalien kanssa ole tuonut muutosta tilanteeseen. Päinvastoin kunta- ja aluevaalien yhdistäminen näkyi kevään 2025 vaaleissa kuntavaalien äänestysaktiivisuuden laskuna. Aluevaaleissa sen sijaan yhdistettyjen vaalien myötä äänestysaktiivisuus nousi merkittävästi ensimmäisistä, tammikuussa 2022 järjestetyistä vaaleista ja jäi vain 1,2 prosenttiyksikköä kuntavaalien tulosta heikommaksi.

Merkittäväntä ajallista laskevaa äänestysaktiivisuuden trendiä on nähtävissä Islannin kuntavaaleissa. Vielä ennen 2000-lukua äänestysaktiivisuus oli yli 80 prosenttia. 2010-luvulta alkaen äänestysprosentit ovat olleet jyrkässä laskussa ja viimeisimmissä, vuoden 2022 vaaleissa äänestysaktiivisuus jäi vajaaseen 63 prosenttiin.

Kuvio 6. Äänestysaktiivisuus eri Pohjoismaiden kuntavaaleissa ajanjaksolla 1990–2025 (%).

* Tanskassa vuonna 2001 poikkeuksellisesti kaikki vaalit samanaikaisesti.

Lähteet: Eri Pohjoismaiden vaalitulokset, Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2021 ja 2025 sekä Pekola-Sjöblom ja Piipponen 2018, 6.

Pohjoismaiden lisäksi on kiinnostavaa tarkastella myös eteläisen naapurimaamme Viron kuntavaalien äänestysaktiivisuutta ja sen kehitystä. Äänestysaktiivisuus jäi 2010-luvulle asti pääosin alle 50 prosenttiin, ja sen jälkeen selvästi yli 50 prosenttiin. Vuoden 2009 vaaleissa rikottiin 60 prosentin raja ja myös viimeisimmissä, syksyn 2025 kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus nousi lähelle 60 prosenttia (Pekola-Sjöblom 2025c).

3 Puolueiden ehdokasmäärät, kannatus ja valitut valtuutetut

Ehdokasmäärien kehitys puolueittain

Edellä kuvattiin kuntavaalien ehdokasmäärän jyrkän laskevaa trendiä. Taulukko 15 osoittaa, että tämä pitkän aikavälin kehitys on ollut samansuuntainen lähes kautta puoluekentän. Vasemmistoliitossa (ja sen edeltäjissä) pudotus on ollut sekä lukumääräisesti että suhteellisesti suurinta. Vasemmistoliiton nykyinen ehdokasmäärä on romahtanut alle neljännekseen siitä, mitä se oli SKDL:llä vuonna 1980. Myös SDP:n ja keskustan ehdokasmäärä on pudonnut yli 60 prosenttia vuodesta 1980 vuoteen 2025. Kokoomuksessa ja Kristillisdemokraateissa negatiivinen kehitys on ollut hieman keskimääräistä maltillisempaa, mutta niissäkin ehdokkaiden lukumäärä on lähes puolittunut. RKP:ssä lasku on jäänyt alle 40 prosenttiin.

Vihreät ja Perussuomalaiset eroavat selvimmin muista eduskuntapuolueista ehdokasmäärien kehityksen suhteen. Vihreillä muutoksen suunta oli valtavirrassa poiketen nouseva vuoden 2021 vaaleihin saakka, mutta vuoden 2025 vaaleissa ehdokasmäärä kääntyi vihreissäkin laskuun.

Taulukko 15. Ehdokasmäärät kuntavaaleissa 1980–2025 puolueen tai ryhmittymän mukaan.

Vuosi	KESK	SDP	KOK	SKDL/ VAS	VIHR	SKL/ KD	RKP	SMP/ PS	Muut puolueet	Valit- sija- yhd.	Ehdok- kaat yht.
1980	16 499	14 668	10 795	12 092	..	2 710	1 862	4 542	3 235	373	66 776
1984	17 365	14 230	11 356	9 900	334	2 251	1 980	5 740	1 101	621	64 878
1988	16 812	13 619	11 585	10 062	495	1 919	1 960	4 575	1 710	905	63 642
1992	14 851	11 991	9 562	6 345	1 253	1 733	1 814	3 136	838	1 189	52 712
1996	12 137	9 845	7 859	4 978	1 476	1 669	1 579	1 161	737	1 663	43 104
2000	11 355	8 875	7 356	4 444	1 614	1 667	1 515	737	516	1 665	39 744
2004	11 164	8 864	7 578	4 280	1 836	1 727	1 493	881	638	1 445	39 906
2008	9 977	7 702	7 628	4 112	2 192	1 921	1 407	1 840	601	1 129	38 509
2012	8 401	6 986	6 874	3 506	2 299	1 870	1 350	4 394	657	787	37 124
2017	7 461	6 132	5 739	3 202	2 600	1 971	1 324	3 831	552	805	33 618
2021	6 871	5 620	6 010	3 010	2 803	1 945	1 385	5 953	904	1 126	35 627
2025	6 067	5 172	5 700	2 740	2 353	1 536	1 190	3 705	528	959	29 950
muutos 1980- 2025, %	-63	-65	-47	-77	..	-43	-36	-18	-84	157	-55

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Perussuomalaisten ja sen edeltäjän SMP:n ehdokasmäärän kehitys oli vuosina 1984–2017 pääosin U-käyrän muotoinen. Ehdokkaita oli sekä vuoden 1980 että vuoden 2017 vaaleissa noin 4000, mutta vuoden 2000 vaaleissa vain noin 700. Vuoden 2021 vaaleissa perussuomalaiset lisäsivät ehdokasmääräänsä merkittävästi, lähes kuuteen tuhanteen, mutta vuoden 2025 vaaleissa määrä laski jälleen alle neljään tuhanteen.

Luokan ‘Muut puolueet’ yhteenlaskettu ehdokasmäärä on pysynyt vuosituhanen vaihteen jälkeen tasaisena lukuun ottamatta vuoden 2021 vaaleja, joissa Liike Nyt asetti suhteellisen paljon ehdokkaita. Valitsijayhdistysten ehdokasmäärät ovat sen sijaan vaihdelleet melko voimakkaasti vaalivuosien välillä. Vuoden 2025 vaaleissa valitsijayhdistysten asettamia ehdokkaita oli hieman alle tuhat.

Puolueiden kannatus kuntavaaleissa

Tarkastelemme seuraavaksi kuntavaalien puoluekannatusta ja sen muutosta vuodesta 1945 lähtien. Taulukosta 16 ja kuviosta 7 näkyvät puoluekannatuksen kehityskulut noudattelevat pitkälti samoja trendejä kuin eduskuntavaaleissa, vaikkakin niissä on myös eroavaisuuksia (ks. Isotalo ym. 2023). SDP palasi vuoden 2025 kuntavaaleissa ääniosuudessa mitattuna suurimmaksi puolueeksi ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2004 vaalien Kokoomuksen pidettyä ykkös-paikkaa vuosien 2008–2021 vaaleissa. SDP oli kuntavaalien suurin puolue kahta poikkeusta lukuun ottamatta vuodesta 1945 vuoteen 1996 (SKDL oli suurin puolue vuosien 1945 ja 1960 vaaleissa). Keskusta on ollut ääniosuudeltaan suurin puolue kuntavaaleissa vain kerran – vuoden 2000 vaaleissa. Valtuustopaikkojen määrässä mitattuna sen asema on ollut suvereeni. Keskustan kohdalla huomattavaa on, että sen kannatus oli laskenut viisissä kuntavaaleissa peräjälkeen ennen vuoden 2025 vaaleja, joissa tämä trendi katkesi. Silti Keskustan kuntavaalitulos oli vuonna 2025 sen toiseksi huonoin aikavälillä 1956–2025.

Kokoomuksen ääniosuus on taas pysynyt hyvin stabiilina yli 20 prosentissa aina vuoden 1976 vaaleista lähtien. Tämän rajan alle puolue on jäänyt tällä ajanjaksolla vain vuoden 1992 vaaleissa. Huomattavaa on myös, että Kokoomuksen kannatus on ollut kuntavaaleissa niitä edeltäneitä eduskuntavaaleja korkeammalla tasolla vuoden 2004 kuntavaaleista lähtien. Kokoomuksen vaalimenestystä kuntavaaleissa edesauttaa se, että alhaisemman äänestysosallistumisen vaaleissa korostuu suhteellisesti etenkin sellaisten äänestäjien osuus, jotka äänestävät vaalityypistä riippumatta, ovat varmoja puoluekannastaan ja ovat sosioekonomiselta asemaltaan keskimääräistä paremmassa asemassa (ks. Borg 2018, 79; Wass ja Borg 2016).

Vasemmistoliiton kannatus on laskenut sekä eduskuntavaaleissa että kuntavaaleissa 1990-luvulta, mutta vuoden 2025 kuntavaaleissa puolue nousi yli yhdeksän prosentin kannatukseen ensi kertaa sitten vuoden 2004 vaalien. Vihreät on sen sijaan menestynyt kuntavaaleissa 2010- ja 2020-luvuilla huomattavasti paremmin kuin puolueen alkutaipaleella 1990-luvulla. Lisäksi Vihreiden kun-

tavaalikannatus on ylittänyt edeltävien eduskuntavaalien kannatuksen vuosien 2012, 2017 ja 2025 kuntavaaleissa.

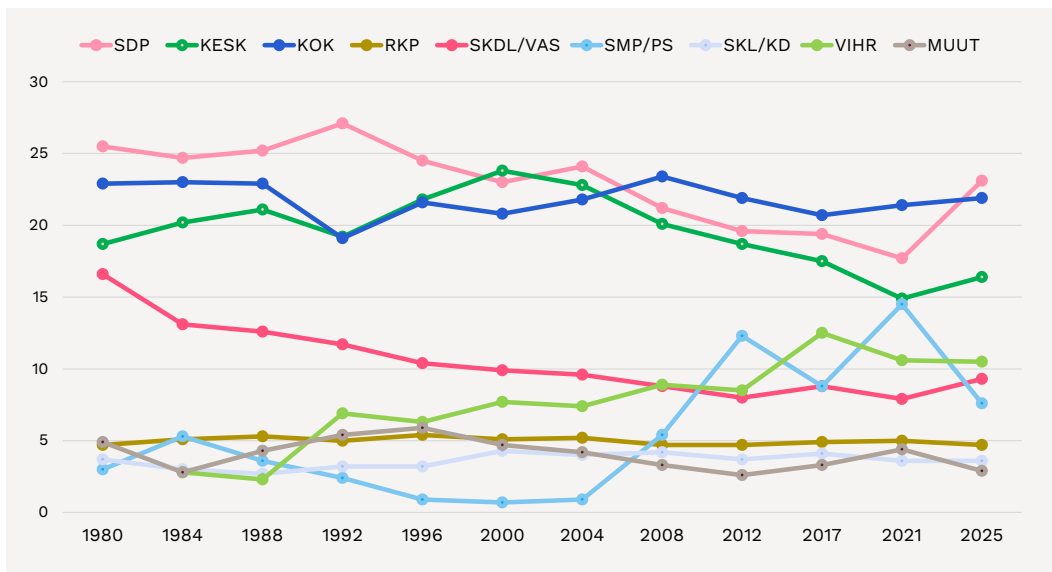
Perussuomalaisten kuntavaalikannatus on sen sijaan ollut paljon eduskuntavaaleja matalampaa. Sama trendi pätee myös sen edeltäjään SMP:hen. 2000-luvun vaalit ovat Perussuomalaisten osalta heiluriliikettä. Vuosien 2012 ja 2021 menestyksekkäitä vaaleja on seurannut huomattava kannatuksenpuutos. Perussuomalaisilla on ollut puolueena vaikeuksia saada potentiaalisia kannattajiaan liikkeille muissa vaaleissa kuine eduskuntavaaleissa. Puolueen profiili myös rakentuu niin sanottujen sosiokulttuuristen kysymysten – kuten maahanmuuttoon ja kansallismielisyyteen liittyvien teemojen – ympärille. Tästä syystä eduskuntavaalit ovat puolueelle luonteva kamppailun arena, koska edellä mainitut kysymykset linkittyvät enemmän valtakunnalliseen kuin paikalliseen päätöksentekoon. (Westinen 2015; Suuronen ym. 2020.)

Taulukko 16. Eduskuntapuolueiden sekä muiden puolueiden ja ryhmittymien valtakunnalliset ääniosuudet kuntavaaleissa 1945–2025 (%).

Vuosi	SDP	KESK	KOK	RKP	LKP/ ED	SKDL/ VAS	SMP/ PS	SKL/ KD	VIHR	MUUT
1945	22,0	4,2	5,2	8,2	2,2	22,7				35,5
1947	24,4	5,8	6,0	7,4	1,5	20,4				34,5
1950	25,1	8,1	5,9	7,3	1,2	23,0				29,4
1953	25,5	16,0	7,6	6,9	3,4	23,1				17,5
1956	25,4	21,9	6,3	6,1	2,9	21,2				16,2
1960	21,1	20,4	14,0	6,3	5,1	22,0	2,7			8,4
1964	24,8	19,3	10,0	5,6	3,7	21,9	1,4			13,3
1968	23,9	18,9	16,1	5,6	5,5	16,9	7,3			5,8
1972	27,1	18,0	18,1	5,2	5,2	17,5	5,0	2,0		1,9
1976	24,8	18,4	20,9	4,7	4,8	18,5	2,1	3,2		2,6
1980	25,5	18,7	22,9	4,7		16,6	3,0	3,7		4,9
1984	24,7	20,2	23,0	5,1		13,1	5,3	3,0	2,8	2,8
1988	25,2	21,1	22,9	5,3		12,6	3,6	2,7	2,3	4,3
1992	27,1	19,2	19,1	5,0		11,7	2,4	3,2	6,9	5,4
1996	24,5	21,8	21,6	5,4		10,4	0,9	3,2	6,3	5,9
2000	23,0	23,8	20,8	5,1		9,9	0,7	4,3	7,7	4,7
2004	24,1	22,8	21,8	5,2		9,6	0,9	4,0	7,4	4,2
2008	21,2	20,1	23,4	4,7		8,8	5,4	4,2	8,9	3,3
2012	19,6	18,7	21,9	4,7		8,0	12,3	3,7	8,5	2,6
2017	19,4	17,5	20,7	4,9		8,8	8,8	4,1	12,5	3,3
2021	17,7	14,9	21,4	5,0		7,9	14,5	3,6	10,6	4,4
2025	23,1	16,4	21,9	4,7		9,3	7,6	3,6	10,5	2,9

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

RKP:n kannatus on vakiintunut hyvin tiukasti viiden prosentin tuntumaan ja Kristillisdemokraateilla hieman alle neljän prosentin. Sitoutumattomien valitsijajhdistysten kannatus kuntavaaleissa oli huomattavan korkeaa ennen kunnallishallinnon ja -politiikan vahvaa puoluepolitisoitumista ennen 1960-lukua (Borg ja Pikkala 2017, 24), mikä näkyy taulukossa 16 kuvatuissa kannatusosuuksissa. 2000-luvulla muiden puolueiden ja sitoutumattomien ryhmittymien yhteenlaskettu kannatus on vaihdellut 2,6 prosenttiyksiköstä 4,7 prosenttiyksikköön (ks. myös Fagerlund 2022).

Kuvio 7. Nykyisten eduskuntapuolueiden ja niiden edeltäjien kannatus kuntavaaleissa 1980–2025 (%). Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Taulukossa 17 näkyvät puoluekohtaiset kannatusmuutokset kuntavaaleissa edeltäviin vaaleihin verrattuna. Perussuomalaisten vaalitappio vuoden 2025 vaaleissa (-6,9 prosenttiyksikköä) on suurin minkään puolueen kokemaa vaalitappio vuodesta 1947 lähtien ja koko Suomen kuntavaalihistoriassa (1918–). Toiseksi suurin vaalitappio on SDP:llä, jonka kannatus putosi 4,3 prosenttiyksiköllä 21,1 prosenttiin vuoden 1960 vaaleissa. Perussuomalaisten vaalitappion mittakaava oli siis hyvin poikkeuksellinen Suomen kuntavaalihistoriassa. Poikkeuksellista vuoden 2025 vaaleissa oli myös SDP:n 5,4 prosenttiyksikön vaalivoitto. 1970-luvun vaaleista alkaen vain Perussuomalaiset (+6,9 % vuoden 2012 vaaleissa ja +5,7 % vuoden 2021 vaaleissa) on onnistunut kasvattamaan kannatustaan enemmän yksittäisissä kuntavaaleissa.

Taulukko 17. Nykyisten eduskuntapuolueiden sekä muiden puolueiden ja ryhmittymien valtakunnallisten ääniosuuksien muutokset verrattuna edellisiin kuntavaaleihin, 1947–2025 (%).

Vuosi	SDP	KESK	KOK	RKP	LKP/ED	SKDL/VAS	SMP/PS	SKL/KD	VIHR	MUUT
1947	2,4	1,6	0,8	-0,8	-0,7	-2,3				-1,0
1950	0,7	2,3	-0,1	-0,1	-0,3	2,6				-5,1
1953	0,4	7,9	1,7	-0,4	2,2	0,1				-11,9
1956	-0,1	5,9	-1,3	-0,8	-0,5	-1,9				-1,3
1960	-4,3	-1,5	7,7	0,2	2,2	0,8	2,7			-7,8
1964	3,7	-1,1	-4,0	-0,7	-1,4	-0,1	-1,3			4,9
1968	-0,9	-0,4	6,1	0,0	1,8	-5,0	5,9			-7,5
1972	3,2	-0,9	2,0	-0,4	-0,3	0,6	-2,3	2,0		-3,9
1976	-2,3	0,4	2,8	-0,5	-0,4	1,0	-2,9	1,2		0,7
1980	0,7	0,3	2,0	0,0		-1,9	0,9	0,5		-2,5
1984	-0,8	1,5	0,1	0,4		-3,5	2,3	-0,7	2,8	-2,1
1988	0,5	0,9	-0,1	0,2		-0,5	-1,7	-0,3	-0,5	1,5
1992	0,9	-1,9	-3,8	-0,3		-0,9	-1,2	0,5	4,6	1,1
1996	-2,6	2,6	2,5	0,4		-1,3	-1,5	0,0	-0,6	0,5
2000	-1,5	2,0	-0,8	-0,3		-0,5	-0,2	1,1	1,4	-1,2
2004	1,1	-1,0	1,0	0,1		-0,3	0,2	-0,3	-0,3	-0,5
2008	-2,9	-2,7	1,6	-0,5		-0,8	4,5	0,2	1,5	-0,9
2012	-1,6	-1,4	-1,5	0,0		-0,8	6,9	-0,5	-0,4	-0,7
2017	-0,2	-1,2	-1,2	0,2		0,8	-3,5	0,4	4,0	0,7
2021	-1,7	-2,6	0,7	0,1		-0,9	5,7	-0,5	-1,9	1,1
2025	5,4	1,5	0,5	-0,3		1,4	-6,9	0,0	-0,1	-1,5

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalilistat.

Puolueiden paikkamäärät ja -osuudet kuntavaaleissa

Taulukoissa 18 ja 19 tarkastellaan puolueiden paikkamääriä ja paikkaosuuksia vuosien 1976–2025 kuntavaaleissa. Valtuustopaikat ovat vähentyneet Suomessa yhtäjaksoisesti vuoden 1988 kuntavaaleista lähtien, kun varsinkin pienten maaseutukuntien lukumäärä on vähentynyt ja kun kunnat ovat myös itse pienentäneet valtuustojensa kokoa (ks. Pekola-Sjöblom 2025). Vaikka Keskustan valtuutettujen määrä on laskenut viime vuosikymmeninä eniten niin lukumääräisesti kuin prosentuaalisesti, on sen paikkamäärä yhä ylivoimaisesti suurin (2623 valtuutettua). Lähes joka kolmas (30,5 %) suomalainen kunnanvaltuutettu on keskustalainen. SDP:llä ja Kokoomuksella on kummallakin noin 1000 valtuustopaikkaa vähemmän kuin Keskustalla.

Taulukko 18. Puolueiden ja ryhmittymien valtuustopaikkamäärät kuntavaaleissa 1976–2025 (lkm:t).

Vuosi	Valt. paikat yht.	KOK	SDP	KESK	PS/SMP	VIHR	VAS/SKDL	RKP	KD/SKL	Muut puolueet	Valitsijayhd.
1976	12 739	2 047	2 735	3 936	245		2 050	673	322	342	389
1980	12 777	2 373	2 820	3 889	348		1 835	676	333	211	292
1984	12 881	2 423	2 830	4 052	639	101	1 482	701	257	5	391
1988	12 842	2 392	2 866	4 227	453	96	1 336	712	273	68	419
1992	12 571	2 009	3 130	3 998	354	343	1 319	664	353	60	341
1996	12 482	2 168	2 742	4 459	138	292	1 128	671	353	67	464
2000	12 278	2 028	2 559	4 625	109	338	1 027	644	443	25	480
2004	11 966	2 078	2 585	4 425	106	314	987	636	391	24	420
2008	10 412	2 020	2 066	3 518	443	370	833	511	351	14	286
2012	9 674	1 735	1 729	3 077	1 195	323	640	480	300	10	185
2017	8 998	1 490	1 697	2 824	770	534	658	471	316	12	226
2021	8 859	1 552	1 451	2 445	1 351	433	508	463	311	53	292
2025	8 586	1 592	1 699	2 623	651	418	536	452	299	20	296

Perussuomalaisten vuoden 2025 historiallisen suuren vaalitappion mittaluokka konkretisoituu taulukoissa 18 ja 19. Perussuomalaiset menetti yli puolet valtuustopaikoistaan, peräti 700 valtuustopaikkaa. Paikkamäärä laski 1351 valtuustopaikasta 651 paikkaan. Vasemmistoliitolla on Vihreitä enemmän valtuustopaikkoja, mutta ero kaventunut huomattavasti 2000-luvun alkuun verrattuna. RKP:n valtuutettujen määrä on vakiintunut viidensadan alapuolelle ja Kristillisdemokraateilla 300 edustajan tuntumaan. Muiden puolueiden yhteenlaskettu edustajamäärä on ollut varsin marginaalinen 2000-luvulla. Liike Nytin 49 valtuustopaikkaa vuoden 2021 vaaleissa oli tähän poikkeus, mutta paikkamäärä tippui 19:ään vuoden 2025 vaaleissa. Valitsijayhdistykset ovat saaneet kahdessa viimeisimmässä kuntavaaleissa yhteensä lähes 300 valtuustopaikkaa, ne ovat kokonaismääränsä perusteella KD:n veroinen voima kuntakentässä.

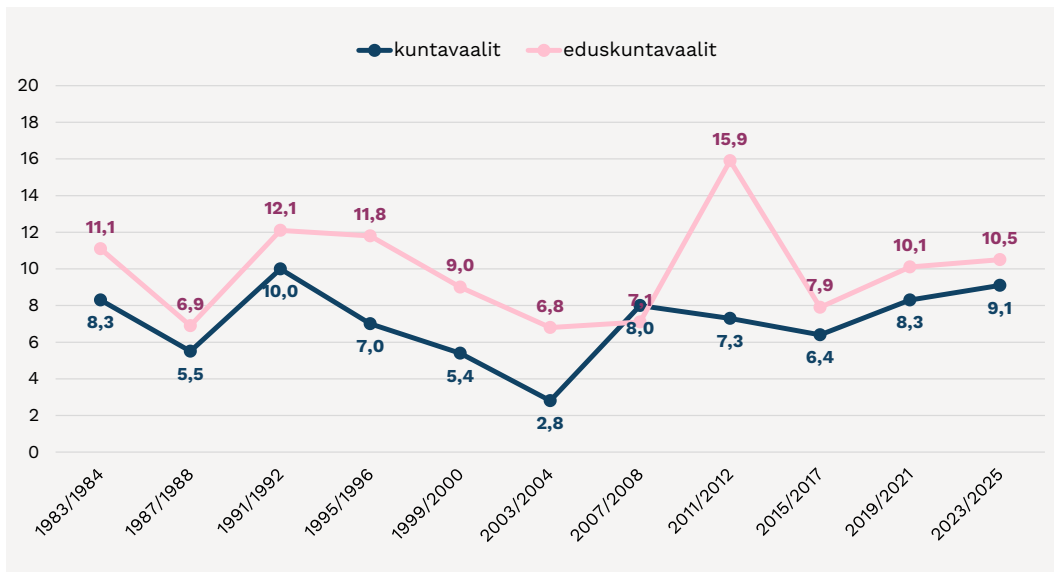
Taulukko 19. Puolueiden ja ryhmittymien osuudet valtuustopaikoista kuntavaaleissa 1976–2025 (%).

Vuosi	KOK	SDP	KESK	SMP/PS	VIHR	SKDL/VAS	RKP	SKL/KD	Muut puolueet	Valitsijayhd.
1976	16,1	21,5	30,9	1,9		16,1	5,3	2,5	2,7	3,1
1980	18,6	22,1	30,4	2,7		14,4	5,3	2,6	1,7	2,3
1984	18,8	22,0	31,5	5,0	0,8	11,5	5,4	2,0	0,0	3,0
1988	18,6	22,3	32,9	3,5	0,7	10,4	5,5	2,1	0,5	3,3
1992	16,0	24,9	31,8	2,8	2,7	10,5	5,3	2,8	0,5	2,7
1996	17,4	22,0	35,7	1,1	2,3	9,0	5,4	2,8	0,5	3,7
2000	16,5	20,8	37,7	0,9	2,8	8,4	5,2	3,6	0,2	3,9
2004	17,4	21,6	37,0	0,9	2,6	8,2	5,3	3,3	0,2	3,5
2008	19,4	19,8	33,8	4,3	3,6	8,0	4,9	3,4	0,1	2,7
2012	17,9	17,9	31,8	12,4	3,3	6,6	5,0	3,1	0,1	1,9
2017	16,6	18,9	31,4	8,6	5,9	7,3	5,2	3,5	0,1	2,5
2021	17,5	16,4	27,6	15,3	4,9	5,7	5,2	3,5	0,6	3,3
2025	18,5	19,8	30,5	7,6	4,9	6,2	5,3	3,5	0,2	3,4

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Puoluekannatuksen kokonaismuutokset

Kuviossa 8 tarkastellaan puolueiden ääniosuuksia ja niiden muutoksia laske-
malla yhteen vaaleissa kannatustaan kasvattaneiden puolueiden kannatus-
muutokset yhteen. Tarkastelussa ovat eduskuntavaalit ja niitä puolentoista
tai kahden vuoden päästä seuranneet kuntavaalit vuodesta 1983 lähtien.
Puoluekannatuksen kokonaismuutos eli volatilitiitti on kaikissa tarkastelluissa
eduskuntavaaleissa ollut kuntavaaleja suurempaa vuosien 2007 ja 2008 vaaleja
lukuun ottamatta. Kuntavaaleissa keskimääräinen volatilitiitti on ollut kuvion
8 aikaperiodilla 7,1 prosenttiyksikköä ja eduskuntavaalien 9,9 prosenttiyksikköä.
Viimeisissä kolmissa vaaleissa volatilitiitin taso on tosin ollut kuntavaaleissa
melko lähellä eduskuntavaalien tasoa.

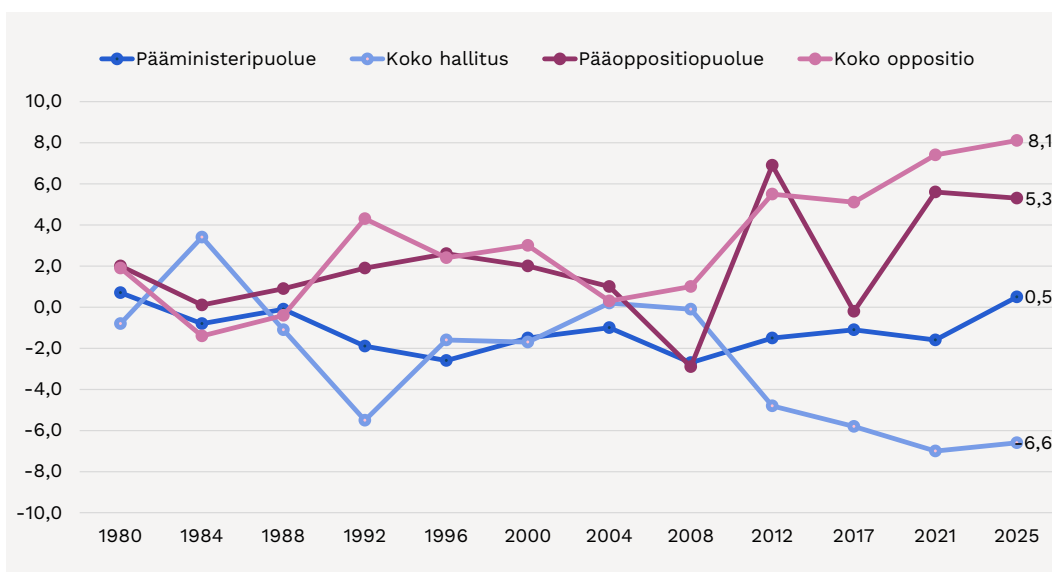
Kuvio 8. Puoluekannatuksen kokonaismuutos (volatiliteetti) suhteessa edeltäviin kunta- ja eduskuntavaaleihin vuosina 1983–2023 (%). Lähde: Tilastokeskuksen viralliset vaalitulokset 1983–2025.

Huomattavaa on, että puoluekannatuksen kokonaismuutokset eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa ovat yhteydessä toisiinsa – viivakuviolla on sama trendi. Kun volatiliteetti on kasvanut eduskuntavaaleissa, se on kasvanut myös kuntavaaleissa. Sama ilmiö on koskenut myös volatiliteetin laskua.

Hallitus- ja oppositiopuolueiden kannatus

Puolueiden valtakunnallinen hallitus-oppositio-asetelma on ollut vahvasti läsnä kuntavaaleissa 2010- ja 2020-luvuilla. Kuvio 9 havainnollistaa, miten kuntavaalit ovat alkaneet muistuttaa hallitus-oppositiovaaleja aikaisempaa vahvemmin vuodesta 2012 lähtien. Kuviossa 9 kuvataan hallitusrintaman, oppositiorintaman sekä pääministeripuolueen ja pääoppositiopuolueen kannatusmuutosta suhteessa edellisiin kuntavaaleihin vuosien 1980–2025 kuntavaaleissa.

Hallitusrintama on alkanut kärsiä systemaattisesti tuntuvampia vaalitappioita ja oppositiorintama puolestaan suurempia voittoja kuin aikaisemmin viimeisen neljän vuosikymmenen aikana. Lisäksi lisäsuosio on kanavoitunut erityisesti pääoppositiopuolueelle. Pääministeripuolue on sen sijaan kärsinyt tyypillisesti 1–2 prosenttiyksikön tappion edellisiin vaaleihin verrattuna. Vuoteen 2012 asti kuntavaalit pidettiin 1,5 vuotta eduskuntavaalien jälkeen. Vuodesta 2017 asti kuntavaalit ovat olleet eduskuntavaalikauden puolivälissä, mikä on korostanut niin sanottua välikaalia, jossa mitataan hallituksen nauttima luottamusta.

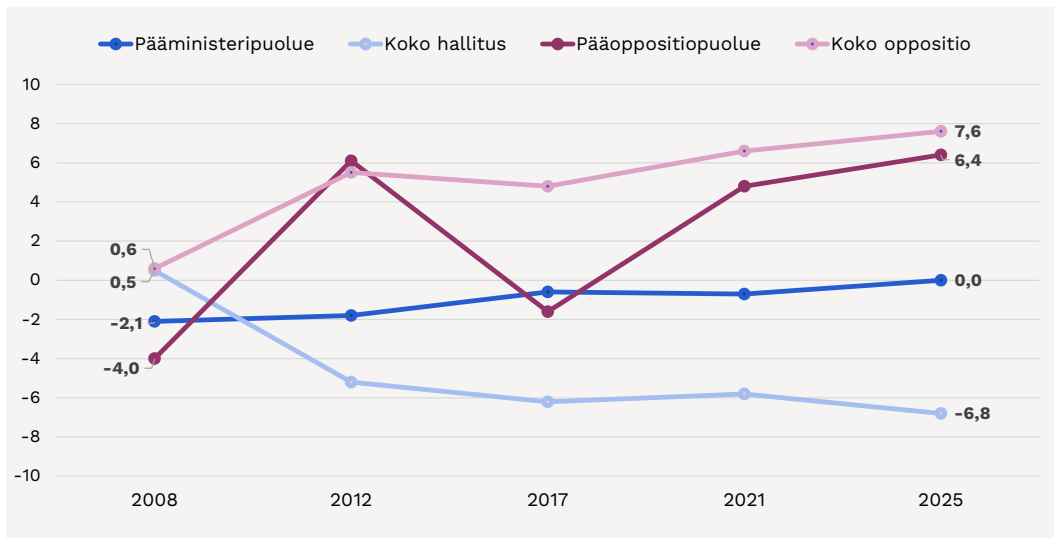

Kuvio 9. Puoluekannatuksen vaihtelu suhteessa edeltäviin kuntavaaleihin hallitus–oppositioaseman mukaan vuosina 1980–2025 (%-yks.). Lähde: Tilastokeskuksen viralliset vaalitulokset 1980–2025.

Vuoden 2025 kuntavaalit noudattelivat pitkälti edellä kuvattuja trendejä. Eduskunnan hallituspuolueet kokivat 6,6 prosenttiyksikön yhteenlasketun vaalitappion, ja opposition yhteenlaskettu vaalivoitto oli 8,1 prosenttiyksikköä. Suurimman vaalivoiton sai suurin oppositiopuolue SDP (+5,3 %-yks.). Poikkeuksellista 2025 kuntavaaleissa oli se, että pääministeripuolue KOK onnistui kasvattamaan kannatustaan edellisiin vaaleihin verrattuna (+0,5 %-yks.). Edellisen kerran näin oli käynyt vuoden 1980 kunnallisvaaleissa SDP:n ollessa pääministeripuolueena Mauno Koiviston II hallituksessa.

Kuviossa 10 on samaa asiaa tarkasteltu Suomen yli 100 000 asukkaan kaupunkien ja edustavissa yhdeksässä suurimmassa kaupungissa eli Helsingissä, Espoossa, Tampereella, Vantaalla, Oulussa, Turussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Lahdessa kuntavaalivuosina 2008–2025. Tarkastelussa on näille kaupungeille laskettu puoluekannatuksen vaihtelujen keskiarvo vastaavalla tavalla kuin kuviossa 9.

Pääministeripuolue on kärsinyt suurimmissa kaupungeissa hieman pienempiä tappioita kuin koko maassa keskimäärin. Vuonna 2025 pääministeripuolueen kannatusmuutoksen keskiarvo oli kuitenkin tasan 0, kun se oli koko maassa +0,5 prosenttiyksikköä. Koko hallituksen kannatus on laskenut suurin piirtein saman verran edeltäviin vaaleihin verrattuna suurimmissa kaupungeissa kuin koko maassa.

Kuvio 10. Puoluekannatuksen vaihtelu suhteessa edeltäviin kuntavaaleihin hallitus–oppositioaseman mukaan yhdeksässä suurimmassa kaupungissa kuntavaalivuosina 2008–2025 (%-yks.). Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulokset.

Pääoppositiipuolue ei ole saavuttanut aivan yhtä suuria voittoja suurimmissa kaupungeissa kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2025 kuntavaalit muodostivat kuitenkin poikkeuksen, sillä silloin pääoppositiipuolue SDP menestyi erityisen hyvin suurissa kaupungeissa. Myös koko oppositiorintaman kannatuksenmuutoksiin pätee sama havainto: trendi on sama kuin koko maassa, mutta opposition voitot ovat suurimmissa kaupungeissa hitusen verran pienempiä. Suurimmat kaupungit heijastelevat siis tältä osin koko maata, mutta hallitus–oppositio-dynamiikka on hieman vähemmän läsnä niissä.

Tulosta voidaan tulkita niin, että suurimmissa kaupungeissa on omat kaupunkipolitiikkaan liittyvät teemat, jotka ovat osalle äänestäjistä niin tärkeitä, ettei kuntavaaleista muodostu erityisen korostuneesti valtakunnallisia hallitus–oppositio–vaaleja.

Puolueiden valta-asemat kunnissa

Entä minkälaisia valta-asemia puolueilla on Suomen kunnissa? Taulukko 20 osoittaa, kuinka hallitsevassa asemassa eri puolueet ovat Manner-Suomen 292 kunnassa vuonna 2025. Taulukossa tarkastellaan puolueen osuuksia valtuustopaikoista vuoden 2025 vaaleissa ja vertailukohtana toimivat vuoden 2012 vaalit. Kategorioina käytetään enemmistöasemaa (enemmän kuin 50 prosenttia paikoista), dominoivaa asemaa (vähintään 35 prosentin, mutta alle 50 prosentin osuus valtuustopaikoista), ja vahvaa asemaa (25–34,9 % valtuustopaikoista) (ks. Borg ja Pikkala 2017).

Taulukko 21 täydentää puolueiden edustavuuden kuvausta kunnissa myös ehdokaskattavuuden osalta sekä tekemällä näkyviksi ne kunnat, joissa kullakin puolueella ja ryhmittymällä on ollut vuoden 2025 kuntavaaleissa suhteellisesti eniten ehdokkaita ja valittuja valtuutettuja. Taulukossa 21 näkyvät eriteltyinä myös sellaiset pienpuolueet, joilla ei ole edustusta eduskunnassa.

Keskustalle muodostui vuonna 2025 ehdoton enemmistöasema eli niin kutsuttu yksinkertainen enemmistö 77 kunnan valtuustoon eli joka neljänteen Man-ner-Suomen kuntaan. Vastaava Keskustan yksinkertaisen enemmistön kuntien määrä oli sama kuin kuntavaaleissa 2012. RKP:llä vastaava enemmistöasema on vuoden 2012 tavoin 11 kunnassa, joista yhdeksän sijaitsee Pohjanmaalla, yksi Turunmaalla ja yksi Länsi-Uudellamaalla. SDP:llä on enemmistö paikoista Varkaudessa ja Kristillisdemokraateilla Pohjanmaalla sijaitsevassa ruotsinkielie-nemmistöisessä Luodon kunnassa. On huomattava, että kunnat, joissa on ollut yksittäisellä puolueella enemmistöasema valtuustoissa, eivät välttämättä ole samoja kullakin valtuustokaudella. Myös enemmistöaseman kuntien lukumäärä on voinut vaihdella ajanjakson 2012–2025 välillä järjestetyissä kuntavaaleissa.

Taulukko 20. Eduskuntapuolueiden vahvan kannatuksen kunnat ja kannatuksen levinneisyys kuntavaaleissa 2012 ja 2025 (lkm:t).

Puolue	Enemmistöaseman kunnat, lkm (väh. 50,0 % paikoista)	Dominoivan aseman kunnat, lkm (35,0–49,9 % paikoista)	Vahvan aseman kunnat, lkm (25,0–34,9 % paikoista)	Kunnat, joissa puolueella/ryhmittymällä väh. yksi paikka (lkm)
SDP 2012	0	7	55	282
SDP 2025	1	16	65	262
KOK 2012	0	8	68	273
KOK 2025	0	12	71	259
KESK 2012	77	101	44	293
KESK 2025	77	78	48	276
VIHR 2012	0	0	0	126
VIHR 2025	0	0	1	137
VAS 2012	0	0	6	201
VAS 2025	0	0	6	184
PS 2012	0	3	7	22
PS 2025	0	1	1	242
RKP 2012	11	8	4	41
RKP 2025	0	7	6	42
KD 2012	0	1	8	174
KD 2025	1	2	0	171
Muut ryhmät 2012	0	0	3	62
Muut ryhmät 2025	1	7	9	68

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Taulukko 21. Tietoa puolueiden ja ryhmittymien asettamien ehdokkaiden ja valittujen valtuutettujen kuntakattavuudesta kuntavaaleissa 2025.

Puolueet ja ryhmittymät kuntakattavuuden mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

Puolue tai ryhmittymä	Kunnat, joissa puolueella tai ryhmittymällä ehdokkaita (lkm)	Ehdokkaita % kunnista	Kunta, jossa puolueella tai ryhmittymällä suurin %-osuus ehdokkaita	Kunnat, joihin tuli valituksi väh. yksi valtuutettu (lkm)	Muutos kunta-vaaleista 2021, kuntien lkm	Valtuutettuja % kunnista	Kunnat, joissa ko. puolueella tai ryhmittymällä väh. 50 % valtuustopaikoista (lkm)	Kunta, jossa puolueella tai ryhmittymällä suurin %-osuus valtuustopaikoista
KESK	284	97 %	Halsua (81,8)	276	7	95 %	77	Merijärvi (84,6)
SDP	275	94 %	Varkaus (41,9)	262	0	90 %	1	Varkaus (51,4)
KOK	270	92 %	Hirvensalmi (47,2)	259	1	89 %	0	Kuhmoinen (47,6)
PS	276	95 %	Kihniö (40,6)	242	-41	83 %	0	Kihniö (35,3)
VAS	231	79 %	Pyhäjärvi (28,6)	184	0	63 %	0	Rääkkylä (35,3)
KD	237	81 %	Luoto (55,7)	171	-13	59 %	1	Luoto (59,3)
VIHR	184	63 %	Paimio (25,0)	137	-9	47 %	0	Imatra (27,9)
Valitsija-yhdistykset	91	31 %	Kolari (57,9)	69	7	24 %	1*	Kolari (66,7)*
RKP	62	21 %	Vöyri (87,5)	42	-2	14 %	11	Vöyri (96,3)
LIIK	47	16 %	Kiuruvesi (16,0)	8	-13	2,7 %	0	Savonlinna (16,3)
LIBE Liberaalipuolue	36	12 %	Taivalkoski (5,7)	1	1	0,3 %	0	Espoo (1,3)
Vapauden liitto VL	54	18 %	Pyhäranta (4,5)	0	-	-	-	-
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	19	6,5 %	Mäntyharju (5,1)	0	-	-	-	-
Eläinoikeuspuolue EOP	9	3,1 %	Uurainen (2,6)	0	-	-	-	-
Kristallipuolue KRIP	7	2,4 %	Lappajärvi (3,3)	0	-	-	-	-
Valta kuuluu kansalle VKK	6	2,1 %	Mikkeli (2,4)	0	-	-	-	-
Avoin Puolue AP	5	1,7 %	Lieksa (1,1)	0	-	-	-	-
Kuntien lkm yht.	292			292			90 (91)	

* Kolarin kylät ja tunturit yhteislista (KKTYL) 37,2 % ja Kolari 21 yhteislista (K21YL) 26,7 %. Yhteenlaskettu valtuustopaikkojen osuus 66,7 %.

Lähteet: Tilastokeskuksen vaalitulokset ja Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2025.

Dominoivan aseman kuntia on niin ikään eniten Keskustalla (78 kappaletta). Keskustan valtuutetuilla on siis joko ehdoton enemmistö tai dominoiva asema hieman yli puolessa Suomen valtuustoista (155/292). SDP:llä dominoivan aseman kuntia on 16, Kokoomuksella 12 ja RKP:llä seitsemän sekä KD:llä kaksi ja Perussuomalaisilla yksi (Kihniö). Vahvan aseman kunnat (25,0–34,9 % paikoista) tuovat tarkasteluun mukaan myös Vihreät (Imatra) ja Vasemmistoliiton (Rääkkylä, Pyhäjärvi, Tervola, Suomussalmi, Karkkila ja Kemi). Perussuomalaisilla tällaisiakin kuntia on vain yksi (Karijoki) vuoden 2025 mittavan vaalitappion jälkeen. Vahvan aseman kategoriaan sijoittuvia kuntia on eniten Kokoomuksella (71 kuntaa).

Taulukoissa 20 ja 21 on tietoa myös kunkin puolueen kannatuksen levinneisyydestä eli kuinka monessa kunnassa on vähintään yksi valtuutettu kustakin puolueesta.

Keskusta, SDP, Kokoomus ja Perussuomalaiset ovat edustettuina varsin kattavasti koko Suomessa; kattavuus vaihtelee Perussuomalaisten 83 prosentista Keskustan 97 prosenttiin. Keskustalla on valtuutettu jokaisessa suomenkielisessä kunnassa. Ilman edustusta se jää vain 16 kaksikielisessä kunnassa, joissa ruotsinkielisten osuus on suuri. Keskustalla oli suhteellisesti eniten ehdokkaita Halsualla (81,8 %), ja vastaavasti suhteellisesti eniten valtuustopaikkoja Merijärvellä (84,6 %).

Vasemmistoliitto ja Kristillisdemokraatit ovat edustettuina selkeästi yli puolessa Suomen kunnista, mutta Vihreillä on 47 prosentin kuntakattavuudellaan enemmän katvealueita. RKP on kannatuksensa vahvan kielisidonnaisuuden vuoksi edustettuna vain 42 valtuustossa. RKP:llä oli sekä suhteellisesti eniten ehdokkaita Vöyrillä (87,5 %) ja sama kunta edustaa myös vahvimman RKP:n edustuksen kuntaa 96,3 prosentin valtuustopaikkaosuudella.

Muista puolueista Liike Nyt sai vähintään yhden edustajan kahdeksaan kuntaan, suhteellisesti eniten Savonlinnaan (16,3 %). Myös useat muut pienet, eduskunnan ulkopuoliset puolueet asettivat omia kuntavaaliehdokkaita joihinkin kuntiin. Eniten ehdokkaita oli Vapauden liitolla, jolla oli ehdokkaita lähes joka viidennessä kunnassa. Liberaalipuolue on ainut pienpuolue, joka onnistui saamaan oman valtuutetun läpi kevään 2025 kuntavaaleissa; tällä puolueella on yksi valtuutettu Espoon kaupunginvaltuustossa.

Valitsijayhdistykset saivat edustuksen yhteensä 69 kunnanvaltuustoon. Näillä sitoutumattomilla ryhmittymillä on kuntavaalien 2025 tuloksena kuluvalle valtuustokaudella 2025–2029 enemmistöasema Kolarin kunnanvaltuustossa; kahdella eri valitsijayhdistyksellä on yhteensä kaksi kolmasosaa valtuustopaikoista. Lisäksi dominoiva asema sitoutumattomilla oli Kinnulassa, Keminmaalla, Kärkölässä, Parikkalassa, Ruovedellä, Enontekiöllä ja Ranualla.

Puolueiden ja ryhmittymien lukumäärät valtuustoissa

Manner-Suomen kuntien kunnanvaltuustoihin neljässä viimeisimmässä kunta-vaaleissa valitut valtuutetut edustavat tyypillisimmin kuutta eri puoluetta tai ryhmittymää (25 % kunnista). Myös viiden ja seitsemän puolueen ja ryhmittymän valtuustoja kutakin on ollut joka viidennessä kunnassa.

Ajalliset muutokset puolueiden ja ryhmittymien lukumäärissä ja osuuksissa ovat pääosin melko vähäisiä. Suurin muutos on nähtävissä viiden puolueen tai ryhmittymän valtuustojen kohdalla; niitä oli valtuustokaudella 2012–2017 vielä 83 kunnassa, kuluvalle valtuustokaudella enää 59 kunnassa. Kolmen puolueen tai ryhmittymän kuntien määrä on tarkastelujakson aikana tuplaantunut; 10 kunnasta 21 kuntaan. Prosenttiosuuksina tarkastellen muutos on kuitenkin varsin pieni.

Kevään 2025 kuntavaalien tuloksena kunnanvaltuustot koostuvat pienimmillään kahdesta puolueesta tai ryhmittymästä. Näitä on neljässä kunnassa Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla: Halsualla, Korsnäsissä, Maalahdella ja Vöyrin kunnassa. Suurin, 10 puolueesta tai ryhmittymästä koostuva valtuusto löytyy Uudeltamaalta, Tuusulasta.

Valtuustokausilla 2017–2021 ja 2021–2025 oli yksi yhden puolueen valtuusto; kuntavaalien 2017 tuloksena Korsnäsistä ja sitä seuraavalla vaalikaudella Vöyrin kunnasta. Molemmissa kunnissa valtuustossa istui vain RKP:n edustajia.

Taulukko 22. Puolueiden ja ryhmittymien lukumäärät kunnanvaltuustoissa valtuustokausilla 2012–2025.

Puolueita tai ryhmittymiä kunnanvaltuustossa	Kuntien lukumäärä				Valtuustopuolueiden ja ryhmittymien määrä, %			
	lkm	2012–2017	2017–2021	2021–2025	2025–2029	2012–2017	2017–2021	2021–2025
1	0	1	1	0	0,0	0,3	0,3	0,0
2	3	4	3	4	1,0	1,4	1,0	1,4
3	10	19	6	21	3,3	6,4	2,0	7,2
4	44	41	45	44	14,5	13,9	15,4	15,1
5	83	58	56	59	27,3	19,7	19,1	20,2
6	71	66	73	74	23,4	22,4	24,9	25,3
7	61	77	72	59	20,1	26,1	24,6	20,2
8	26	22	30	24	8,6	7,5	10,2	8,2
9	5	4	7	6	1,6	1,4	2,4	2,1
10	1	3	0	1	0,3	1,0	0,0	0,3
Yhteensä	304	295	293	292	100,0	100,0	100,0	100,0

Lähde: Tilastokeskuksen vaalitulokset.

Puolueiden kannatus suurimmissa kaupungeissa

Edellä kuvattujen puoluekannatus tarkasteluja täydennetään seuraavassa vielä puolueiden kaupunkikannatuksen tarkastelulla. Koska kaikista äänioikeutetuista noin 40 prosenttia asuu yhdeksässä suurimmassa kaupungissa, puolueiden niin sanotulla citykannatuksella on iso merkitys vaalien lopputuloksen kannalta. Taulukkoon 23 on koottu tietoja kahdeksan suurimman eduskuntapuolueen kannatuksesta näissä kaupungeissa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu, Lahti, Jyväskylä ja Kuopio) vuosien 2012 ja 2025 kuntavaaleissa.

Taulukon ensimmäisen sarakkeen tiedot kokoavat eduskuntapuolueiden yhteenlasketun kannatuksen yhdeksässä asukasluvultaan suurimmassa kaupungissa. SDP nousi vuoden 2025 vaaleissa jo lähes Kokoomuksen rinnalle suurimpien kaupunkien suosituimpana puolueena (24,1 % ja nousua 4,8 prosenttiyksikköä vuoden 2012 vaaleista). Vuoden 2012 vaaleissa Kokoomuksen ykkösasema oli vielä varsin selkeä. Toinen merkittävä muutos koskee sitä, että Vasemmistoliiton citykannatus on noussut (+3,1 %-yks.) ja Perussuomalaisten laskenut (-5,0 %-yks.). Vasemmistoliiton suosio on kasvanut erityisesti Helsingissä (+6,9 %-yks.). Sekä Perussuomalaisten että Keskustan yhteenlaskettu kaupunkikannatus on varsin heikko – seitsemän prosentin tietämillä. Keskustan kannatus on varsin korkealla Oulussa, Kuopiossa ja Jyväskylässä, mutta se jää korkeintaan 3 prosenttiin Etelä- ja Länsi-Suomen isoissa kaupungeissa.

Citykannatusta voidaan arvioida myös tarkastelemalla, kuinka suuri osuus kunkin puolueen kuntavaalikannatuksesta tulee yhdeksästä suurimmasta kaupungista. Tässä suhteessa Vihreät erottuu selkeästi muista: sen äänistä noin kaksi kolmasosaa tulee suurimmista kaupungeista. Vasemmistoliitolla osuus on toiseksi suurin, 56,7 %. Muutos Vasemmistoliiton kannatuksen urbaanistumisessa on ollut huima, sillä vielä vuoden 2012 vaaleissa osuus oli 41,6 prosenttia. Toisaalta myös SDP:n kannatus pohjautuu yhä vankemmin citykannatukseen. Kokoomuksessa osuus on totutun korkea, kun taas Keskustan äänistä peräti 81,2 prosenttia tulee muualta.

Taulukko 23. Kuntavaalien 2012 ja 2025 citykannatus: eduskuntapuolueiden kannatus yli 100 000 asukkaan kaupungeissa ja ko. kaupunkien kannatuksen osuus puolueen koko kannatuksesta (%).

Puolue	Puolueen äänten osuus kaikista äänistä (%)		Citykannatuksen osuus puolueen koko kannatuksesta (%)		Helsingin, Espoon ja Vantaan osuus puolueen koko kannatuksesta (%)	
	KV-2012	KV-2025	KV-2012	KV-2025	KV-2012	KV-2025
SDP	19,3	24,1	35,2	44,1	17,4	23,5
KOK	26,4	24,7	43,1	47,6	25,4	28,5
KESK	8	7,3	15,3	18,8	4	4,5
VIHR	15,8	16,1	66	64,8	44,1	38,6
VAS	9,3	12,4	41,6	56,7	19	32
PS	11,6	6,6	33,5	36,7	17,5	18,8
RKP	4	3,5	30,5	31,9	26,2	27,1
KD	3,2	2,9	30,6	34,4	13,7	15,2

*Mukana ovat yhdeksän yli 100 000 asukkaan kaupunkia: Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Turku, Jyväskylä, Lahti ja Kuopio.

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Lisäperspektiivin citykannatukseen antaa tarkastelu siitä, kuinka suuren osan pääkaupunkiseutu eli Helsingin, Espoon ja Vantaan äänet muodostavat puolueiden koko kannatuksesta. Vihreillä osuus on lähes 40 prosenttia, ja Vasemmistoliitto erottuu myös tässä tarkastelussa toiseksi urbaaneimpana puolueena kannatusrakenteeltaan: sen äänistä joka kolmas tulee pääkaupunkiseudulta. Hätkähdyttävää on, että Keskustan äänistä vain 4,5 prosenttia on pääkaupunkiseudulta. Hyvänä vertailukohteena toimii Perussuomalaiset, jonka kannatus on ollut ylipäätään maantieteellisesti ja yhdyskuntatyyppiltään tasaisemmin jakautunutta (ks. Westinen ym. 2020). Sen äänistä vajaa viidennes tuli pääkaupunkiseudulta vuoden 2025 vaaleissa (18,8 %).

4 Ehdokkaat ja valitut sukupuolen ja iän mukaan

Ehdokkaiden ja valittujen sukupuolijakauma

Taulukkoon 24 on koottu ehdokkaiden, äänten ja valittujen jakaumat sukupuolen mukaan vuosien 1960–2025 kuntavaaleissa. Naisten osuus ehdokkaista oli 1960-luvun kaksissa ensimmäisissä vaaleissa vain 11 prosenttia. Tämän jälkeen osuus nousi vähitellen vaali vaalilta. Vuonna 2008 naisten ehdokasosuus käväisi 40 prosentin rajan yläpuolella, painuakseen taas hieman sen alle vuosien 2012–2021 vaaleissa. Vuonna 2025 naisehdokkaiden osuus nousi uuteen ennätykseen, 42,3 prosenttiin.

Taulukko 24. Naisten osuus kaikista äänioikeutetuista, ehdokkaista, annetuista äänistä ja valituista valtuutetuista kuntavaaleissa 1960–2025 (%).

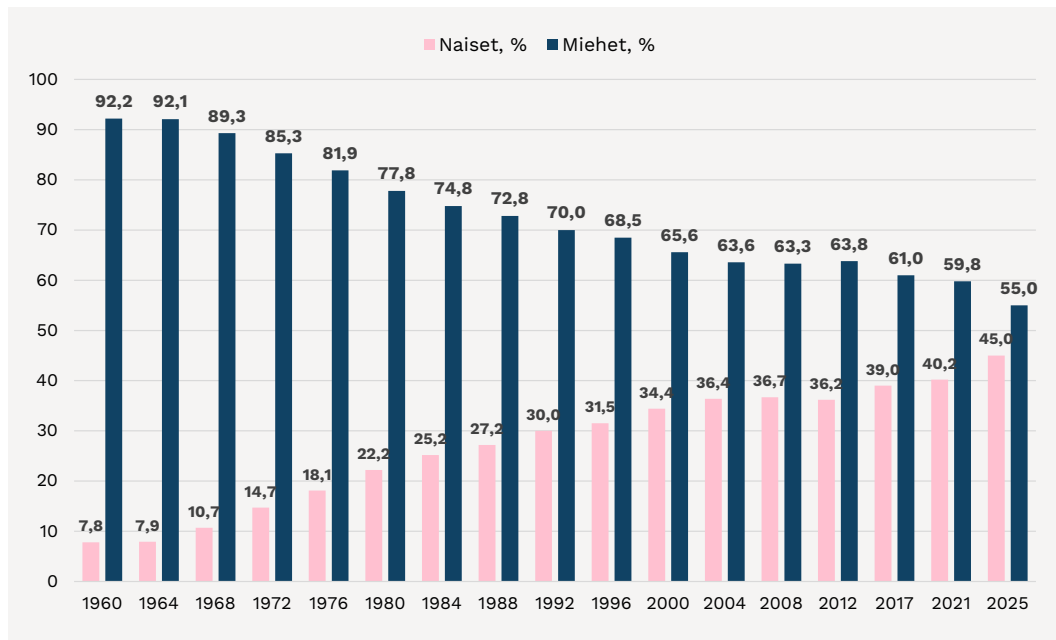
Vuosi	% äänioikeutetuista	% ehdokkaista	% äänistä	% valituista valtuutetuista
1960	53,6	11,1	13,5	7,8
1964	53,5	11,2	13,4	7,9
1968	53,1	13,6	16,2	10,7
1972	52,7	19,6	21,6	14,7
1976	52,7	23,9	25,7	18,1
1980	52,6	27,2	30,1	22,2
1984	52,5	29,2	32,5	25,2
1988	52,4	32,4	34,4	27,2
1992	52,2	33,5	36,2	30,0
1996	52,0	36,3	36,8	31,5
2000	51,8	38,2	39,4	34,4
2004	51,6	39,8	41,8	38,4
2008	51,5	40,4	42,0	36,7
2012	51,4	38,8	40,7	36,2
2017	51,2	39,9	44,0	39,0
2021	51,0	39,7	45,1	40,2
2025	50,8	42,3	49,7	45,0

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset ja oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän ehdokasrekistereistä lasketut tiedot.

Vuosien 1960 ja 1964 vaaleissa valituista vain vajaat 8 prosenttia oli naisia. Naisten osuus valtuustoihin valituista on seurannut pääosin ehdokasosuuksien

nousevaa, mutta hidasta kehitystä, jääden kuitenkin ehdokasosuutta matalamaksi. Naisvaltuutettujen osuus ylitti täpärästi 40 prosentin rajan vuoden 2021 vaaleissa, mutta vuonna 2025 jo 45 prosenttia valituista oli naisia (taulukko 24 ja kuvio 11).

Tarkastelujakson 1960–2025 aikana naisten osuus ehdokkaista kasvoi 32 prosenttiyksikköä, naisten ääniosuus 36 prosenttiyksikköä ja heidän osuutensa valituksi tulleista 37 prosenttiyksikköä.

Kuvio 11. Valitut valtuutetut sukupuolen mukaan kuntavaaleissa 1960–2025 (%).

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

On merkille pantavaa, että naisten osuus kunnanvaltuustoihin valituista on koko maan tasolla säännönmukaisesti kaikissa tarkastelluissa vaaleissa ollut selvästi matalampi – keskimäärin 5–6 prosenttiyksikköä – kuin valitsijoiden naisehdokkaille antamien äänten osuus. Vuoden 2025 kuntavaaleja voidaan pitää historiallisina siksi, että naisehdokkaat saivat ensimmäistä kertaa noin puolet (49,7 %) annetuista äänistä, vaikka äänipotilla irtosikin vain 45 prosenttia valtuustopaikoista.

Tässä yhteydessä on hyvä huomioida naisten ja miesten vaalimenestyksen kehitys myös muissa valtiollisissa vaaleissa. Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa naisehdokkaat saivat puolet (50 %) äänistä, mutta eduskuntaan valittujen naisten osuus jäi 46 prosenttiin. Edellisissä, vuoden 2019 eduskuntavaaleissa sekä naisten ääniosuus että osuus valituista oli 47 prosenttia.

Viimeisimmät aluevaalit järjestettiin samanaikaisesti kuntavaalien kanssa keväällä 2025. Hyvinvointialueiden valtuustoihin valituista 57 prosenttia oli naisia. Myös ensimmäisissä aluevaaleissa vuonna 2022 naisia valittiin enemmän kuin miehiä (53 %). Naisehdokkaiden osuus aluevaaleissa annetuista äänistä oli 52 prosenttia vuonna 2022 ja 56 prosenttia vuonna 2025. Kevään 2024 europarlamenttivaaleissa naisten osuus ehdokkaista oli 45 prosenttia, valituista 60 prosenttia.

Vuonna 2025 ollaan siis ensimmäistä kertaa tilanteessa, jossa valitsijat ovat kaikissa viimeisimmissä yleisissä valtiollisissa vaaleissa (pl presidentinvaalit) antaneet noin puolet tai yli puolet äänistä naisehdokkaille – vaikkakin toteutunut naisedustus jäi joitakin prosenttiyksikköjä matalammaksi kunta- ja aluevaaleissa.

Taulukko 25. Naisten osuus valtuustoon valituista puolueittain kuntavaaleissa 2000–2025 (%).

Puolue	2000	2004	2008	2012	2017	2021	2025
SDP	38	40	41	42	44	49	54
KOK	35	35	36	36	36	37	37
KESK	31	34	34	35	36	40	41
VIHR	59	63	64	68	68	74	79
VAS	32	34	32	36	40	48	58
PS	1	19	21	23	22	21	26
RKP	35	38	38	38	40	43	47
KD	39	45	43	39	47	47	47
LIIKE						37	32

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset ja oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän ehdokasrekistereistä lasketut tiedot.

Naisten edustus kunnanvaltuustoissa vaihtelee voimakkaasti kuntien välillä. Vuonna 1996 naisenemmistöinen valtuusto valittiin kuuteen kuntaan, kun taas neljässä kunnassa valtuustoon tuli valituksi vain yksi nainen. Naisemmistöisten valtuustojen osuus on hiljalleen noussut. Vuoden 2025 kuntavaaleissa naisenemmistöiset valtuustot valittiin jo 69 kuntaan, mikä vastaa 23 prosenttia kunnista. Suhteellisesti eniten naisia valittiin Hailuodon kunnan valtuustoon; 15 valtuutetusta 11 on naisia (73,3 %). Toista ääripäätä edustaa Utsjoen kunta, jossa 15 valtuutetun valtuustoon valittiin vain yksi nainen (6,7 % valtuutetuista).

Naisten osuus valtuutetuista vaihtelee merkittävästi myös puolueiden välillä. Vihreät on puolueista selvästi naisvaltaisimmin. Jo vuoden 1988 kuntavaaleissa, joissa silloinen Vihreä liitto oli ensimmäistä kertaa mukana rekisteröitynä puolueena, naisehdokkaat saivat yli puolet paikoista (Tilastokeskus 1989). Vuoden 2025 vaaleissa Vihreitä edustavien naisvaltuutettujen osuus nousi lähes 80

prosenttiin. Vuoden 2025 vaaleissa myös Vasemmistoliiton ja SDP:n listoilta valittujen enemmistö on naisia. Vasemmistoliitossa naisvaltuutettujen osuus on kasvanut todella nopeasti: vielä vuonna 2012 heidän osuutensa oli vain 36 prosenttia, mutta vuoden 2025 vaaleissa jo 58 prosenttia.

RKP:n ja Kristillisdemokraattien valtuutetuista 47 prosenttia on naisia. Keskustassa naisvaltuutettujen osuus on piirun verran yli 40 prosenttia, ja nousua on kymmenen prosenttiyksikköä vuoden 2000 vaaleista. Kokoomuksen riveistä valittujen joukossa naisia on vähemmän, osuus on pysynyt sitkeästi selvästi 40 prosentin alapuolella ja lähes muuttumattomana koko 2000-luvun (taulukko 25).

Perussuomalaiset on korostetun miesvaltainen puolue. Vuosien 2004–2021 vaaleissa naisten osuus valtuustoihin valituista oli puolueessa 20 prosentin tuntumassa. Vuoden 2025 kuntavaaleissa myös perussuomalaisilla naisvaltuutettujen osuus nousi hieman aiempiin vaaleihin verrattuna (26 %), mutta siitä huolimatta puolueen miesvaltaisuus on lähes samalla tasolla kuin Vihreiden naisvaltaisuus.

Maakunnittainen tarkastelu vuosien 2000–2025 kuntavaaleista osoittaa, että naisten osuus valtuustoihin valituista on toistuvasti ollut matalin Etelä-Pohjanmaalla ja korkein Uudellamaalla (taulukko 26). Vuoden 2025 vaaleissa ero näiden kahden maakunnan välillä oli 20 prosenttiyksikköä: Etelä-Pohjanmaalla 33 prosenttia ja Uudellamaalla 53 prosenttia valituista oli naisia. Tulos selittyy osin puoluekannatusrakenteella. Etelä-Pohjanmaalla poliittiseen keskustaan ja oikeistoon sijoittuvat puolueet (KESK, KOK ja PS) menestyvät paljon paremmin kuin SDP, Vihreät ja Vasemmistoliitto, joissa naiset korostuvat niin ehdokkaissa kuin valituissa. Naisten suuri osuus Uudellamaalla selittyy ainakin osin sillä, että Uudenmaan suurissa kaupungeissa on vahvan naisedustuksen omaavilla Vihreillä ja SDP:llä varsin korkea kannatus.

Etelä-Pohjanmaan lisäksi myös Kainuussa naisten osuus on jäänyt alle 40 prosentin koko tarkasteluperiodin aikana. Kanta-Häme ja Kymenlaakso sen sijaan erottuvat alueina, joissa valtuustoon valittujen joukossa on vuoden 2025 vaalien jälkeen enemmän naisia kuin miehiä. Kymenlaaksossa naisten osuus nousi peräti 11,5 prosenttiyksikköä vuoden 2021 osuuteen verrattuna.

Taulukko 26. Naisten osuus valtuustoon valituista maakunnittain kuntavaaleissa 2000–2025 (%).

Maakunta	2000	2004	2008	2012	2017	2021	2025
Etelä-Karjala	32,7	37,0	36,3	34,4	39,5	40,1	41,8
Etelä-Pohjanmaa	26,8	27,7	28,7	29,2	30,5	29,5	33,5
Etelä-Savo	35,9	33,9	37,8	33,8	36,2	40,6	41,2
Kainuu	38,6	34,9	37,3	37,3	38,7	39,7	38,7
Kanta-Häme	39,6	39,8	40,9	41,6	42,6	44,5	52,4
Keski-Pohjanmaa	28,8	32,3	31,2	29,2	28,7	32,2	42,5
Keski-Suomi	33,9	38,8	36,1	36,3	38,8	38,5	42,7
Kymenlaakso	31,5	34,0	33,2	38,6	40,6	40,0	51,5
Lappi	30,9	31,6	34,8	35,0	39,5	40,1	43,4
Pirkanmaa	35,2	37,4	37,3	35,1	39,3	42,3	45,9
Pohjanmaa	33,7	35,1	35,8	36,7	39,4	38,1	43,1
Pohjois-Karjala	36,3	36,6	38,7	35,8	37,8	41,2	46,0
Pohjois-Pohjanmaa	31,2	34,7	36,9	35,5	36,6	39,7	42,8
Pohjois-Savo	37,0	38,7	38,5	36,4	39,8	39,5	44,5
Päijät-Häme	36,2	38,5	35,2	35,2	40,3	36,8	40,4
Satakunta	31,2	32,6	32,3	32,2	34,8	37,2	42,7
Uusimaa	40,3	42,2	42,8	42,6	45,5	47,6	53,2
Varsinais-Suomi	35,5	39,5	36,9	37,3	41,1	41,1	48,2
Koko maa	34,4	36,4	36,7	36,2	39,0	40,2	45,0

Lähteet: Kuntaliiton luottamushenkilörekisterit, Piipponen & Pekola-Sjöblom 2018 ja Kuntaliiton kuntavaalianalyysit 2025.

Naiset kunnanvaltuustojen ja hallitusten puheenjohtajina

Vuoden 1995 tasa-arvolakiin on kirjattuna seuraava vaatimus sukupuolten tasapuolisesta edustuksesta: ”...kunnallisissa toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakkin vähintään 40 prosenttia”.

Kunnissa sukupuolikiintiöitä sovellettiin ensimmäistä kertaa vuoden 1996 jälkeen valituissa ja toimintansa vuoden 1997 alussa käynnistäneissä toimielimissä. Kiintiöt ovat turvanneet sukupuolten kutakuinkin tasapuolisen edustuksen toimielinten jäsenistössä, mutta puheenjohtajien valintaan lain kiintiösäädös ei ulotu.

Naisten edustuksen kasvu kunnanvaltuustoissa ja samalla kasvavat kuntien väliset vaihtelut naisten osuuksissa haastavat yhä edelleen tasa-arvopykälän noudattamista monissa kunnissa. Tähän asti haasteet ovat näkyneet lähinnä vaikeutena löytää riittävästi naisia kuntien toimielimiin. Erityisesti viimeisimpien kuntavaalien jälkeen on kuvaan tullut myös joidenkin kuntien vaikeudet löytää riittävästi miehiä joihinkin toimielimiin.

Taulukko 27. Naiset kunnanvaltuustojen ja hallitusten puheenjohtajina Manner-Suomen kunnissa vuosina 1993–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa (%).

Vuosi	Naisten osuus valtuuston puheenjohtajista, %	Naisten osuus hallituksen puheenjohtajista, %
1993	16	11
1997	20	15
2001	24	16
2005	26	22
2009	27	21
2013	28	26
2017	39	31
2021	34	35
2025	43	43

Lähteet: Kuntaliiton luottamushenkilörekisterit, Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018, Pekola-Sjöblom 2025.

Naisia oli valtuuston puheenjohtajina tarkastelujakson 1993–2025 alussa vain 16 prosenttia. Kuten taulukosta 27 käy ilmi, osuuksien kasvu oli hidasta aina vuoteen 2017 asti, jolloin valtuustojen naispuheenjohtajien osuus nousi edeltävän kauden 28 prosentista kertaheitolla 39 prosenttiin. Tämän positiivisen kehityksen jälkeen seurasi viiden prosenttiyksikön notkahdus vuonna 2021. Viimeisimpien, vuoden 2025 kuntavaalien jälkeen naisten osuudet valtuustojen puheenjohtajina nousivat ennätyselliseen 43 prosenttiin. (Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018; Pekola-Sjöblom 2025b)

Naisten osuus kunnanhallitusten puheenjohtajista oli vuonna 1993 vaatimatonta 11 prosenttia. Naispuheenjohtajia oli kunnanhallituksissa pitkään vähemmän kuin valtuustoissa. Kuten taulukosta 27 ilmenee, naisten osuus puheenjohtajina on hallituksissakin noussut tasaisesti ja on vuoden 2025 vaalien jälkeen samalla tasolla kuin valtuustojen johdossa (43 %). Hallitusten naispuheenjohtajien osuus on tarkastelujakson aikana lähes nelinkertaistunut. (Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018; Pekola-Sjöblom 2025b)

Ehdokkaiden ja valittujen ikäjakauma

Taulukkoihin 29 ja 30 on koottu tietoja kuntavaalien ehdokkaiden ja valittujen ikärakenteen kehityksestä vuosina 1996–2025. Taustatiedoksi esitetään myös täysi-ikäisen väestön ikärakenteen kehitys vastaavana aikana (taulukko 28). Tätä kirjoitettaessa vaalivuoden 2025 tietoa väestön ikärakenteesta ei ole saatavilla, viimeisin on vuodelta 2024.

Ehdokkaiden ja valtuutettujen ikäryhmittäisessä tarkastelussa huomio kiinnittyy sekä 60–69-vuotiaiden että 70 vuotta täyttäneiden osuuden voimakkaaseen kasvuun. Vuonna 1996 vain noin joka kymmenes ehdokas kuului kahteen vanhimpaan, siis 60 vuotta täyttäneiden ikäryhmään, mutta vuoden 2025 kuntavaaleissa vastaava osuus oli jo kolminkertainen, noin 30 prosenttia. Valittujen osalta luvut ovat hyvin samankaltaisia: vuoden 2025 vaaleissa valituista noin viidennes (21 %) oli 60–69-vuotiaita ja noin joka kymmenes (9 %) 70 vuotta täyttänyt. Väestön ikääntyminen on toki samaan aikaan kiihtynyt, vähintään 70-vuotiaiden osuus väestöstä on kasvanut saman ajanjakson aikana vajaasta 13 prosentista 21 prosenttiin. Kuitenkin 70 vuotta täyttäneet ovat valtuustoissa edelleen selvästi aliedustettuja. Sitä vastoin 60–69-vuotiaita on nyt valtuustoissa suhteessa enemmän kuin ikäryhmään kuuluvia on väestössä.

Taulukko 28. 18 vuotta täyttänyt väestö ikäryhmittäin (31.12.) 1980–2024 (%).

Vuosi	18–29 v.	30–39 v.	40–49 v.	50–59 v.	60–69 v.	70- v.
1996	19,6	19,1	21,0	15,6	12,0	12,8
2000	18,9	17,9	19,3	18,2	11,9	13,6
2004	19,2	16,1	18,5	19,6	12,5	14,2
2008	18,9	15,3	17,6	18,3	14,9	15,0
2012	18,7	15,5	16,1	17,3	16,6	15,8
2017	18,0	15,8	14,9	16,5	16,6	18,2
2021	17,1	16,1	15,0	15,6	15,7	20,5
2024*	16,9	16,4	15,8	14,5	15,2	21,3

Lähde: Tilastokeskuksen väestötilastot.

Taulukko 29. Ehdokkaat ikäryhmittäin kuntavaaleissa 1996–2025 (%).

Vuosi	18–29 v.	30–39 v.	40–49 v.	50–59 v.	60–69 v.	70- v.
1996	10,1	20,2	34,1	25,8	8,6	1,1
2000	10,4	18,5	29,0	29,9	10,6	1,5
2004	11,3	17,4	26,1	29,6	13,7	1,9
2008	10,7	17,4	23,8	26,5	18,7	2,9
2012	10,0	17,4	22,3	24,6	21,4	4,3
2017	8,9	17,3	22,1	23,8	21,1	6,8
2021	8,5	16,6	23,5	23,1	19,8	8,6
2025	7,8	14,7	24,7	23,1	19,9	9,7

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset ja oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän ehdokasrekistereistä lasketut tiedot.

Taulukko 30. Valitut valtuutetut ikäryhmittäin kuntavaaleissa 1996–2025 (%).

Vuosi	18–29 v.	30–39 v.	40–49 v.	50–59 v.	60–69 v.	70- v.
1996	5,5	18,1	37,5	30,0	8,2	0,8
2000	5,6	16,9	32,3	33,2	11,0	1,1
2004	5,9	16,1	28,6	34,1	14,1	1,2
2008	6,2	15,7	25,7	30,9	19,5	2,0
2012	5,7	17,0	23,3	27,8	23,5	3,0
2017	5,7	17,5	23,4	25,0	23,0	5,3
2021	5,5	15,9	25,4	24,2	21,5	7,4
2025	5,1	14,6	26,8	23,6	21,3	8,6

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset ja oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän ehdokasrekistereistä lasketut tiedot.

Useimmissa alle 60-vuotiaiden ikäryhmissä niin ehdokkaiden kuin valittujenkin osuus on puolestaan ollut hieman laskeva 1996–2025 vaaleissa (taulukot 29 ja 30). Alle 30-vuotiaiden ehdokkaiden osuus oli vuosien 1996–2012 vaaleissa 10 prosentin tienoilla tai vähän sen yli, mutta vuoden 2017 kuntavaaleista alkaen nuorimman ikäluokan osuus ehdokkaista on ollut alle 10 prosenttia ja kevään 2025 kuntavaaleissa enää 8 prosenttia. Alle 30-vuotiaiden osuus valtuustoihin valituista on vuosina 1996–2025 pysytellyt 5–6 prosentin tuntumassa. Väestöosuuteen suhteutettuna nuoret ovat selvästi aliedustettuina ehdokkaiden joukossa, ja vaaleissa valittujen joukossa aliedustus vielä korostuu.

Kuntien välillä on merkittävää vaihtelua niin nuorimman ikäryhmän ehdokkaiden kuin myös valittujen valtuutettujen osuuksissa. Kaikkiaan 11 kunnassa ei ollut vuoden 2025 kuntavaaleissa ainuttakaan alle 30-vuotiasta ehdokasta, edellisissä vuoden 2017 kuntavaaleissa vastaavia kuntia oli vain neljä.

Kaikkiaan 82 kunnassa eli 28 prosentissa kuntia ei vuoden 2025 kuntavaaleissa valittu ainuttakaan alle 30-vuotiasta valtuutettua. Vuoden 2021 vaaleissa vastaava osuus oli 27 prosenttia. Vajaan 32 000 asukkaan Savonlinna on asukasluvultaan suurin kunta, joista puuttuu nuorimman ikäluokan valtuustoedustus kaudella 2025–2029. (ks. esim. Kuntaliiton kuntavaalialyysi 2025)

Eri-ikäiset kunnanvaltuustojen ja hallitusten puheenjohtajina

Kunnanvaltuutettujen ikätarkastelujen tapaan myös kunnanvaltuustojen ja kunnanhallitusten puheenjohtajien ikätarkastelussa taulukossa 31 näkyy vanhimman ikäluokan kasvava edustus. Vähintään 65 vuotta vaalipäivään mennessä täyttäneiden valtuuston puheenjohtajien osuus on viisikertaistunut vuodesta 2001 vuoteen 2025 eli 4 prosentista 20 prosenttiin. Samalla ajanjaksolla on 50–64-vuotiaiden osuus valtuuston puheenjohtajista pudonnut hyvin merkittävästi eli 60 prosentista 39 prosenttiin. Alle 30-vuotiaita on valittu valtuuston

johtoon erittäin vähän kaikkina tarkasteluvuosina. (Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018; Pekola-Sjöblom 2025)

Taulukko 31. Kunnanvaltuustojen puheenjohtajien ikäjakauma Manner-Suomen kunnissa vuosina 2001–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa. (%)

Vuosi	18–29 v.	30–39 v.	40–49 v.	50–64 v.	65- v.
2001	1	8	27	60	4
2005	1	9	25	59	7
2009	2	8	24	55	11
2013	0	18	22	47	13
2017	2	15	21	45	18
2021	3	12	24	41	20
2025	2	12	26	39	20

Lähteet: Kuntaliiton luottamushenkilörekisterit, Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018, Pekola-Sjöblom 2025b.

Kunnanhallitusten puheenjohtajien ikätarkastelussa (taulukko 32) voidaan havaita hyvin samankaltaiset trendit kuin valtuuston puheenjohtajien joukossa; vanhimman ikäryhmän osuus puheenjohtajista on noussut merkittävästi ja 50–64-vuotiaiden osuus on vastaavasti pudonnut merkittävästi tarkastelujaksolla 2001–2025. Myös alle 30-vuotiaita on ollut hallitusten puheenjohtajana harvalukuisasti kaikkina tarkasteltuina vuosina.

Taulukko 32. Kunnanhallitusten puheenjohtajan ikäjakauma Manner-Suomen kunnissa vuosina 2001–2025 alkaneiden valtuustokausien alussa. (%)

Vuosi	18–29 v.	30–39 v.	40–49 v.	50–64 v.	65- v.
2001	0	6	32	59	3
2005	1	6	29	60	4
2009	1	8	24	61	6
2013	2	11	24	49	14
2017	1	14	24	49	11
2021	3	10	29	45	13
2025	3	11	26	43	17

Lähteet: Kuntaliiton luottamushenkilörekisterit, Piipponen ja Pekola-Sjöblom 2018, Pekola-Sjöblom 2025b.

5 Henkilöstövaihtuvuus, ehdokkaiden vaalimenestys ja pormestarit

Kunnanvaltuustojen henkilövaihtuvuus

Vaalien yhteydessä päähuomio kohdistuu yleisimmin puolueiden tai muiden ryhmien menestymiseen – voittoihin ja tappioihin, mutta myös valtuustojen henkilököönpanojen muutokset ja uudistuminen ovat kiinnostava näkökulma vaalien tuloksiin. Vaalien yhteydessä tapahtuvat muutokset liittyvät joko siihen, että istuva valtuutettu ei syystä tai toisesta enää asetu ehdolle vaaleissa, tai siihen, että ehdokkaana ollut valtuutettu ei tule uudelleen valituksi henkilökohtaisen tai poliittisen ryhmän laskevan kannatuksen takia. Myös mahdollisella valtuustoköön muutoksella on vaikutuksensa valtuuston henkilököönpanöön.

Vaalien yhteydessä päähuomio kohdistuu yleisimmin puolueiden tai muiden ryhmien menestymiseen – voittoihin ja tappioihin, mutta myös valtuustojen henkilököönpanojen muutokset ja uudistuminen ovat kiinnostava näkökulma vaalien tuloksiin. Vaalien yhteydessä tapahtuvat muutokset liittyvät joko siihen, että istuva valtuutettu ei syystä tai toisesta enää asetu ehdolle vaaleissa, tai siihen, että ehdokkaana ollut valtuutettu ei tule uudelleen valituksi henkilökohtaisen tai poliittisen ryhmän laskevan kannatuksen takia. Myös mahdollisella valtuustoköön muutoksella on vaikutuksensa valtuuston henkilököönpanöön.

Taulukköön 33 on koottu tietoja valtuustojen henkilövaihtuvuuden muodoista ja yleisyydestä vuosien 1996–2025 kuntavaaleissa. Henkilövaihtuvuuden kuvaus nojaa valtakunnallisen vaalitietöjärjestelmän ns. ehdokasrekisteriin sisältyvään tietöön siitä, onko ehdokas ”istuva” edustaja vai ehdokas, joka ei vaaliajanköhtana toimi valtuutettuna. Luopujien, valtuustösta pudonneiden ja valtuutettuna jatkavien lukumäärät on suhteutettu edellisissä vaaleissa valittujen valtuutettujen lukumäärään. Valtuustöpaikasta vaalien yhteydessä luopuvien osuus on koku tarkastelujakson ajan pysynyt melkö vakaana, noin 30 prosentin tuntumassa (sarake A).

Vuosien 1996, 2000 ja 2004 vaaleissa 19 prosenttia ehdokkaaksi asettuneista istuvista valtuutetuista ei tullut valituksi (sarake D). Vuonna 2008 pudonneiden osuus oli 27 prosenttia ja neljä vuotta myöhemmin 25 prosenttia. Pudonneiden osuuden nousu liittyy osaltaan tuolloin ajankohtaisiin kuntaliitöksiin; pudonneita oli kuntaliitöskunnissa – ja erityisesti niiden reuna-alueilla, suurempaan keskukseen liittyneissä pienissä kunnissa – suhteessa enemmän kuin muualla (Pikkala

2015). Myös vuosien 2017 ja 2021 vaaleissa oli jaossa vähemmän paikkoja kuin niitä edeltäneillä valtuustokausilla, kun monet kunnat supistivat valtuustojensa kokoa. Pudonneiden osuudet pysyivät koholla, mutta vuonna 2025 suunta kääntyi. Rungas viidennes istuvista, ehdolle asettuneista valtuutetuista jäi paikatta ja toisin päin: lähes neljä istuvaa ehdokasta viidestä tuli valituksi. Ehdokkaan asema istuvana valtuutettuna on hyvin merkittävä uudelleenvalintaa ennustava tekijä.

Henkilökoonpanojen kokonaisuutosta kuvaa niiden valtuustoon valittujen osuus, jotka eivät olleet valtuutettuna edeltävällä valtuustokaudella, välittömästi ennen vaaleja (sarake E). Vuosina 1996–2025 uusien valtuutettujen osuudet ovat olleet samaa suuruusluokkaa, vaihdellen 41 ja 44 prosentin välillä. Valtuustojen henkilövaihtuvuudessa valtuutettujen luopuminen ehdokkuudesta näyttelee suurinta osaa. Valitsijoiden valintojen vaikutus henkilövaihtuvuuteen on vähäisempi.

Taulukko 33. Istuvat valtuutetut vuosien 1996–2025 kuntavaaleissa (luopujat, uudelleen valitut ja valitsematta jääneet) sekä uudet valtuutetut (%) Manner-Suomen kunnissa.

Vuosi	Edeltävän kauden valtuutettujen tilanne vaaleissa					Valtuustoon kyseisissä vaaleissa valitut, lkm	E Näistä uusia, %
	Valtuutettuja edeltävällä valtuustokaudella, lkm	A Ei ehdokkaan (luopujat), %	B Ehdokkaan, valittiin valtuustoon, %	C Ehdokkaan, ei valittu (pudonneet), %	D Pudonneiden osuus ehdokkaaksi asettuneista, %		
1996	12 571	29	58	13	19	12 482	42
2000	12 482	30	56	13	19	12 278	43
2004	12 278	29	58	13	19	11 966	41
2008	11 966	31	50	19	27	10 412	42
2012	10 412	30	53	17	25	9 674	43
2017	9 674	31	52	17	24	8 999	44
2021	8 999	28	55	17	24	8 859	44
2025	8 859	28	57	15	21	8 586	41

Lähde: Oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän ehdokasrekistereistä lasketut tiedot.

Kuntien väliset erot ovat suuria kaikilla henkilövaihtuvuuden mittareilla mitattuna. Luopujien osuus on yleensä suurempi kunnissa, joissa kilpailu valtuustopaikoista on vähäisempää (esim. Pikkala 2015).

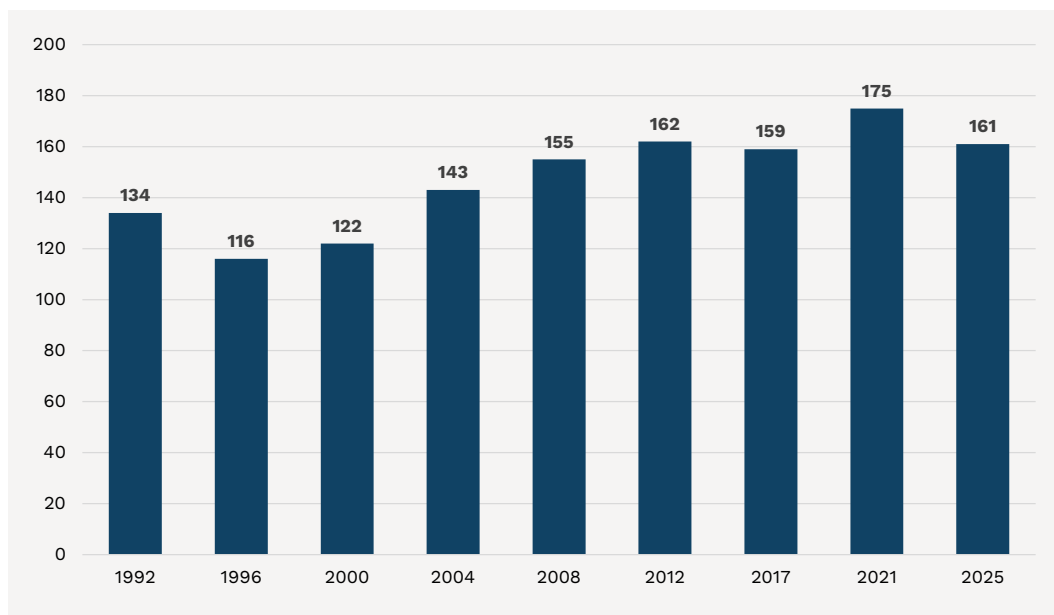
Kansanedustajat kunnanvaltuutettuina

Kuntavaalitrenditarkastelussa on sukupuolen, ikäjakauman ja henkilövaihtuvuuden lisäksi on mielenkiintoista katsoa myös ainakin pohjoismaisittain erityistä suomalaista ilmiötä; kansanedustajia kuntavaaliehdokkaina ja valittuina valtuutettuina.

Kuntavaaleista 2012 viimeisiin kevään 2025 kuntavaaleihin ulottuvasta ajallisesta tarkastelusta (kuvio 12) selviää, että eduskuntavaaleissa kansanedustajiksi valitut poliitikot varsin yleisesti asettuvat oman puolueensa ehdokkaaksi ja myös tulevat lähes poikkeuksetta valituksi. Sekä vuosien 2021 ja 2025 kuntavaaleissa vain yksi ehdolla ollut kansanedustaja jäi ilman varsinaista valtuustopaikkaa, vuoden 2017 kuntavaaleissa varapaikalle jäi kolme ehdolle asettuneista kansanedustajista.

Kansanedustajien asettuminen kuntavaaliehdokkaiksi selittyy ainakin kuntavaalien eriaikaisuudesta eduskuntavaalien kanssa samoin kuin Suomen vaali-järjestelmästä, jossa äänestetään muista Pohjoismaista poiketen henkilöä, ei puoluelistaa. Suomessa kansanedustajien osallistumista paikalliseen päätöksentekoon edesauttaa myös se, että maanantait ovat eduskunnan työvuoden aikana perinteisesti maakuntapäiviä, jolloin eduskunnassa ei järjestetä täysistuntoa.

Kunta- ja eduskuntavaalien eriaikaisuus näkyy myös siten, että kunnanvaltuutettuina toimivien kansanedustajien määrä vaihtelee valtuustokauden aikana erityisesti eduskuntavaalien jälkeen.

Kuvio 12. Kuntavaaleissa 1992–2025 kunnanvaltuutetuksi valitut kansanedustajat (lkm:t). Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset sekä Piipponen & Pekola-Sjöblom 2018, 10.

Kuntavaaliehdokkaat ja ehdokkaiden vaalimenestys

Taulukossa 34 tarkastellaan ääniharavia 2000-luvun kuntavaaleissa. Taulukkoon on koottu sekä absoluuttiset ääniharavat (eniten ääniä) että suhteelliset ääniharavat (suurin osuus kunnan kaikista äänistä). Koska Helsinki on äänestäjäkunnan

koossa mitattuna Suomen ylivoimaisesti suurin kaupunki, kaikki absoluuttiset ääniharavat ovat tulleet Helsingistä. Vuosina 2000 ja 2012 maan äänikuninkaan titteliin riitti vajaat 8000 ääntä ja vuosina 2000 ja 2008 vajaat 9000 ääntä. Muutos tapahtui vuoden 2017 vaaleissa, joissa pormestariehdokas ja pormestariksi valittu Jan Vapaavuori (kok.) sai 29 745 ääntä. Vuosien 2021 ja 2025 vaaleissa ääniharavan titteli heltisi noin 19 000 äänellä. Molemmilla kerroilla eniten ääniä sai pormestariehdokas, josta ei tullut pormestaria: vuonna 2021 Jussi Halla-aho (ps.) ja vuonna 2025 Eveliina Heinäluoma (sd.).

Suhteellisen ääniharavan titteli on mennyt vuodesta 2004 alkaen kolme kertaa keskustalaiselle ehdokkaalle Pohjois-Suomen pikkukunnassa sekä kaksi kertaa RKP:n ja kerran Vasemmistoliiton ehdokkaalle. Vuosina 2004–2017 suurimman ääniosuuden saanut ehdokas sai 15,1–17,5 prosenttia kuntansa kaikista äänistä. Vuonna 2021 RKP:n Henrik Wickström sai peräti 25,7 prosenttia Inkoon äänistä ja vuonna 2025 Keskustan Laura Lakso sai peräti 27,3 prosenttia Pelkosenniemen äänistä. Huomattavaa on myös, että vaikka suhteelliset ääniharavat keskittyvät luonnollisesti pieniin kuntiin, niin Anna-Maja Henriksson (rkp.) nousi suhteelliseksi ääniharavaksi 1772 äänellään ja 17,5 prosentin osuudellaan Pietarsaaressa, jossa on lähes 20 000 asukasta.

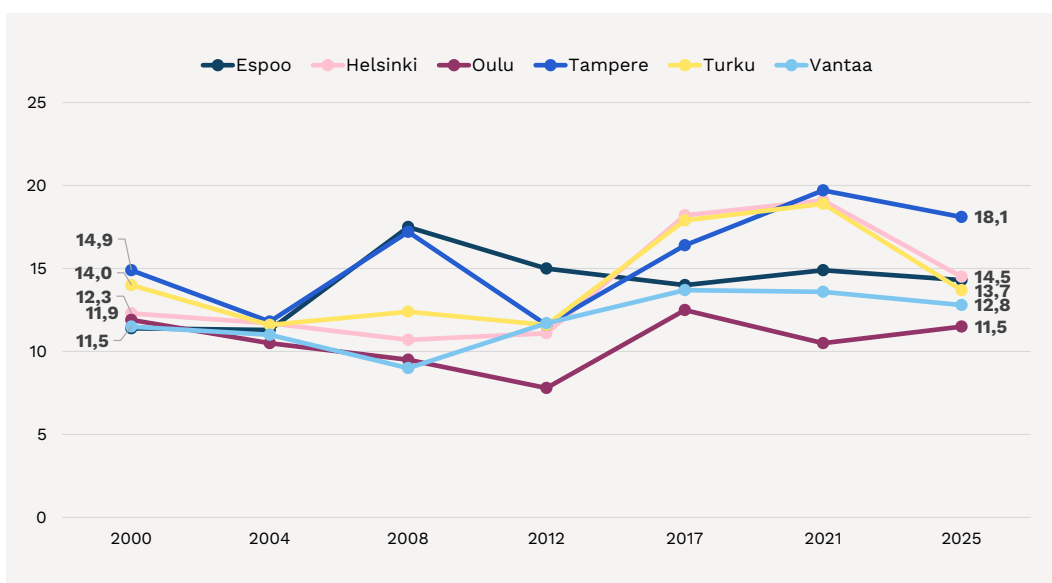
Taulukko 34. Tietoa absoluuttisista ja suhteellisista ääniharavista kuntavaaleissa 2000–2025.

Vuosi	Abso-luuttinen ääniharava	Ääni-määrä	Puo-lue	Kunta	Suhteellinen ääniharava	Ääni-määrä	% kunnan äänistä	Puo-lue	Kunta
2000	Ben Zyskowicz	8 813	KOK	Helsinki					
2004	Ben Zyskowicz	7 777	KOK	Helsinki	Tapio Hämäläinen	307	19,7	VAS	Rääkkylä
2008	Osmo Soininvaara	8 614	VIHR	Helsinki	Jorma Tikkanen	318	17,3	KESK	Himanka
2012	Jan Vapaavuori	7 894	KOK	Helsinki	Martti Varanka	308	15,5	KESK	Posio
2017	Jan Vapaavuori	29 745	KOK	Helsinki	Anna-Maja Henriksson	1772	17,5	RKP	Pietar-saari
2021	Jussi Halla-aho	18 978	PS	Helsinki	Henrik Wickström	750	25,7	RKP	Inkoo
2025	Eveliina Heinäluoma	19 157	SDP	Helsinki	Laura Lakso	144	27,3	KESK	Pelko-senniemi

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Kuviossa 13 ja taulukossa 34 tarkastellaan puolestaan viiden eniten ääniä keränneen ehdokkaan yhteenlaskettua ääniosuutta kaikista annetuista äänistä vuosien 2000–2025 kuntavaaleissa Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa. Vuoden 2000 vaaleissa ääniosuudet olivat hyvin lähekkäin toisiaan 11,5 ja 15 prosentin välissä, ja vuoden 2004 vaaleissa osuudet olivat lähes identtisen suuruisia.

Vuoden 2008 vaaleista käynnistyi kuitenkin eriytymiskehitys, jossa Oulussa ja jossain määrin myös Vantaalla osuus on ollut muita matalammalla tasalla. Näistä kaupungeista ovat puuttuneet pitkään politiikan ykkösnimet kuntavaaleista – poikkeuksena SDP:n nykyinen puheenjohtaja, vantaalainen Antti Lindtman.

Kuvio 13. Viiden eniten ääniä keränneen ehdokkaan yhteenlaskettu ääniosuus (%) kaikista annetuista äänistä kuntavaaleissa 2000–2025 kuudessa suurimmassa kaupungissa. Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Äännet ovat sen sijaan kasautuneet yhä enemmän kärkiehdokkaille Tampereella, Helsingissä ja Turussa. Osin tähän on vaikuttanut kärkiehdokkaita korostava pormestarivaaliasetus. Osin kyse on ylipäätään valovoimaisista, valtakunnan tasolla hyvin tunnetuista poliitikoista, jotka ovat keränneet isoja äänipotteja, kuten Sanna Marin (sd.) Tampereella, Elina Valtonen (kok.) Helsingissä ja Li Andersson (vas.) Turussa. Muun muassa tämän kolmikön poissaolo vuoden 2025 kuntavaaleista näkyi viiden suosituimman ehdokkaan ääniosuuksien laskuna. Suomen ehdokaskeskeinen vaalijärjestelmä ja puolueiden johtavien poliitikoiden saama laaja huomio sekä heille annettava painoarvo puoluevalinnassa (Isotalo ja von Schoultz 2024; Söderlund 2024) luovat puolueille ja ehdokkaille itselleen kannustimia asettua ehdolle kuntavaaleissa.

Taulukko 35. Viiden eniten ääniä keränneen ehdokkaan yhteenlaskettu ääniosuus (%) kaikista annetuista äänistä kuntavaaleissa 2000–2025 kuudessa suurimmassa kaupungissa.

Kuntavaali- vuosi	Espoo	Helsinki	Oulu	Tampere	Turku	Vantaa
2000	11,4	12,3	11,9	14,9	14,0	11,5
2004	11,3	11,7	10,5	11,8	11,6	11,0
2008	17,5	10,7	9,5	17,2	12,4	9,0
2012	15,0	11,1	7,8	11,6	11,6	11,7
2017	14,0	18,2	12,5	16,4	17,9	13,7
2021	14,9	19,1	10,5	19,7	18,9	13,6
2025	14,3	14,5	11,5	18,1	13,7	12,8

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulokset.

Pormestarit Suomen kunnissa

Suomessa on harvalukuinen pormestarivetoisten kuntien joukko. Nykyisellään pormestarijärjestelmä on käytössä kuudessa Suomen kunnassa (Helsinki, Tampere, Turku, Tuusula, Pirkkala ja Puolanka). Kärkölässä oli käytössä pormestari-malli vuosina 2018–2025, mutta kuntavaalien 2025 jälkeen Kärkölä luopui siitä.

Taulukosta 36 ilmenevät näissä kunnissa toimineet pormestarit sekä heidän äänimääränsä valintaa edeltäneissä vaaleissa. Kun mallia on otettu käyttöön, pormestari on joissain kunnissa, kuten Tampereella ja Pirkkalassa, valittu kesken valtuustokauden. Huomionarvoista on, että pormestariksi vaalien jälkeen valittu henkilö ei ole läheskään aina kuntansa ääniharava kuntavaaleissa. Esimerkiksi Tampereella Ilmari Nurmisesta (sd.) tuli vuoden 2025 vaaleissa Tampereen ensimmäinen pormestari, joka oli myös vaalien suosituin ehdokas. Turun pormestarina 2021–2025 toiminut Minna Arve (kok.) oli vasta vaalien kuudenneksi (2021) suosituin ehdokas pormestarinvalintaa edeltäneissä vaaleissa. Helsingissä pormestariksi tulleiden ehdokkaiden äänimäärät ovat olleet aina varsin suuria, ja he ovat sijoittuneet kärkikolmikkoon vuosien 2017–2025 vaaleissa.

Pirkkalassa pormestarit ovat kuuluneet aina kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan joukkoon, kun taas Tuusulassa pormestariksi valintaa ei ole edeltänyt merkittävä kansansuosio. Pormestarikunnista pienimmissä – Puolangalla ja Kärkölässä – pormestariksi on valittu ehdokas, joka on ollut kunnan ylivoimainen ääniharava.

Taulukko 36. Pormestarit Suomen kunnissa ja heidän saamansa äänimäärät kuntavaaleissa.

Kunta-vaali-vuosi	Toimikausi	Pormestari	Puolue	Äänimäärä	Monenneksiko eniten sai ääniä kunnassa? **
Tampere:					
2004	2007–2008	Timo P. Nieminen	KOK	742	24
2008	2008–2012	Timo P. Nieminen	KOK	2 441	4
2012	2013–2017	Anna-Kaisa Ikonen	KOK	1 541	6
2017	2017–2021	Lauri Lyly	SDP	3 575	3
2021	2021–2023	Anna-Kaisa Ikonen	KOK	5 078	2
2021	2023–2025	Kalervo Kummola	KOK	2 259	5
2025	2025–	Ilmari Nurminen	SDP	7 217	1
Pirkkala:					
2008	2009–2010	Antero Saksala	KOK	569	1
2008	2010–2012	Helena Rissanen	SDP	380	2
2012	2013–2017	Helena Rissanen	SDP	488	2
2017	2017–2021	Marko Jarva	KOK	577	1
2021	2021–2025	Marko Jarva	KOK	703	1
2025	2025–	Marko Jarva	KOK	851	2
Helsinki:					
2017	2017–2021	Jan Vapaavuori	KOK	29 745	1
2021	2021–2025	Juhana Vartiainen	KOK	13 898	3
2025	2025–	Daniel Sazonov	KOK	11 801	2
Tuusula:					
2017	2017–2021	Arto Lindberg	SDP	184	16
2021	2021–2025	Kalle Ikkela	KOK	317	7
2021	2025	Lilli Salmi	KOK	125	31
2025	2025–	Janne Melin	KOK	147	25
Puolanka:					
2017	2018–2021	Harri Peltola	KESK	56	6
2021	2021–2025	Harri Peltola	KESK	116	1
2025	2025–	Harri Peltola	KESK	186	1
Kärkölä*:					
2017	2018–2021	Markku Koskinen	sit.	414	1
2021	2021–2025	Markku Koskinen	sit.	243	1
Turku:					
2021	2021–2025	Minna Arve	KOK	1 510	6
2025	2025–	Piia Elo	SDP	1 841	4

*Kärkölä luopui pormestarimallista kuntavaalikauden 2021–2025 lopussa.

**Viittaa siihen, mille äänimääräsjalle pormestariksi valittu ehdokas päätyi pormestarin valintaa edeltävissä kuntavaaleissa.

Lähde: Tilastokeskuksen kuntavaalitulostot.

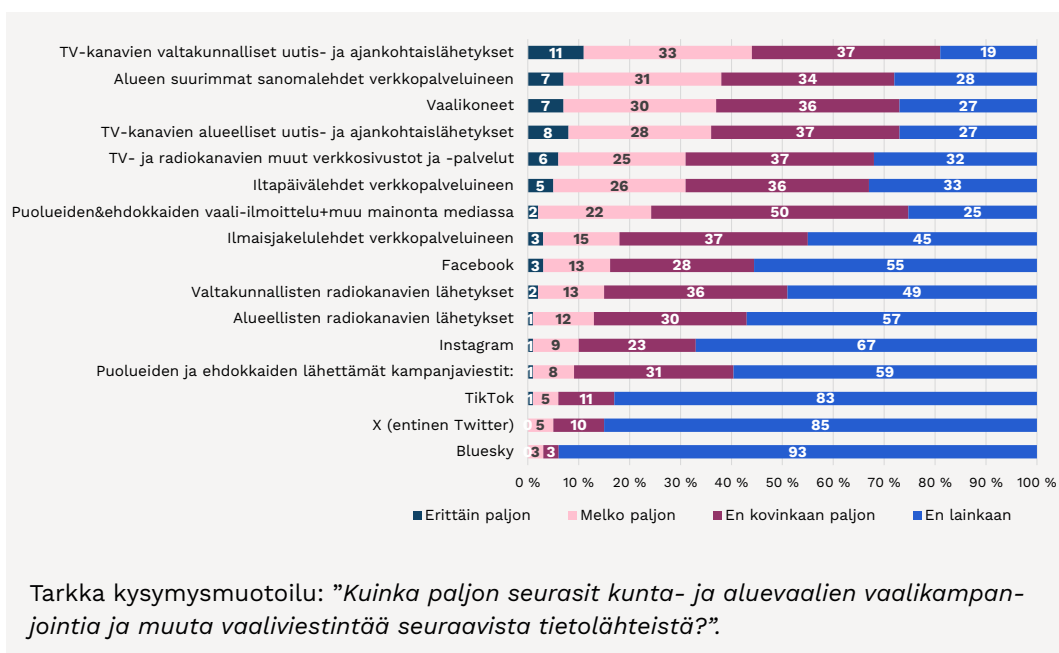
Huomattavaa on myös, miten pormestariehdokkaana olo kasvattaa henkilön äänimäärää. Daniel Sazonov (kok.) sai vuoden 2021 kuntavaaleissa Helsingissä 1307 ääntä ja kasvatti äänipottinsa 11 801 ääneen oltuaan puolueensa pormestariehdokas vuoden 2025 vaaleissa. Kalervo Kummola (kok.) sai vuoden 2021 kuntavaaleissa Tampereella 2259 ääntä ja kasvatti äänisaaliinsa 5715 ääneen oltuaan vuoden 2025 vaaleissa ehdolla istuvana pormestarina.

6 Kuntavaalien seuraaminen ja asiakysymykset sekä kansalaisten kiinnostus kuntapolitiikkaa kohtaan

Kuntavaalien seuraaminen ja tärkeimmät asiakysymykset

Kuviossa 14 on eritelty sitä, kuinka paljon ihmiset seurasivat kunta- ja aluevaalien vaalikampanjointia ja muuta vaaliviestintää eri tietolähteistä vuoden 2025 kunta- ja aluevaaleissa. Kysymyksessä ei eritelty kuntavaaleja aluevaaleista, koska vastaajille olisi ollut perin hankalaa erotella vaaleja toisistaan. Tärkein lähde oli tv-kanavien valtakunnalliset uutis- ja ajankohtaislähettykset, joita seurasi erittäin tai melko paljon 44 prosenttia vastaajista. Merkittäviä tietolähteitä olivat myös alueen suurimmat sanomalehdet verkkopalveluineen (38 %), vaalikoneet (37 %), tv-kanavien alueelliset uutis- ja ajankohtaislähettykset (36 %), tv- ja radiokanavien muut verkkosivustot ja -palvelut (31 %) ja iltapäivälehdet verkkopalveluineen (31 %).

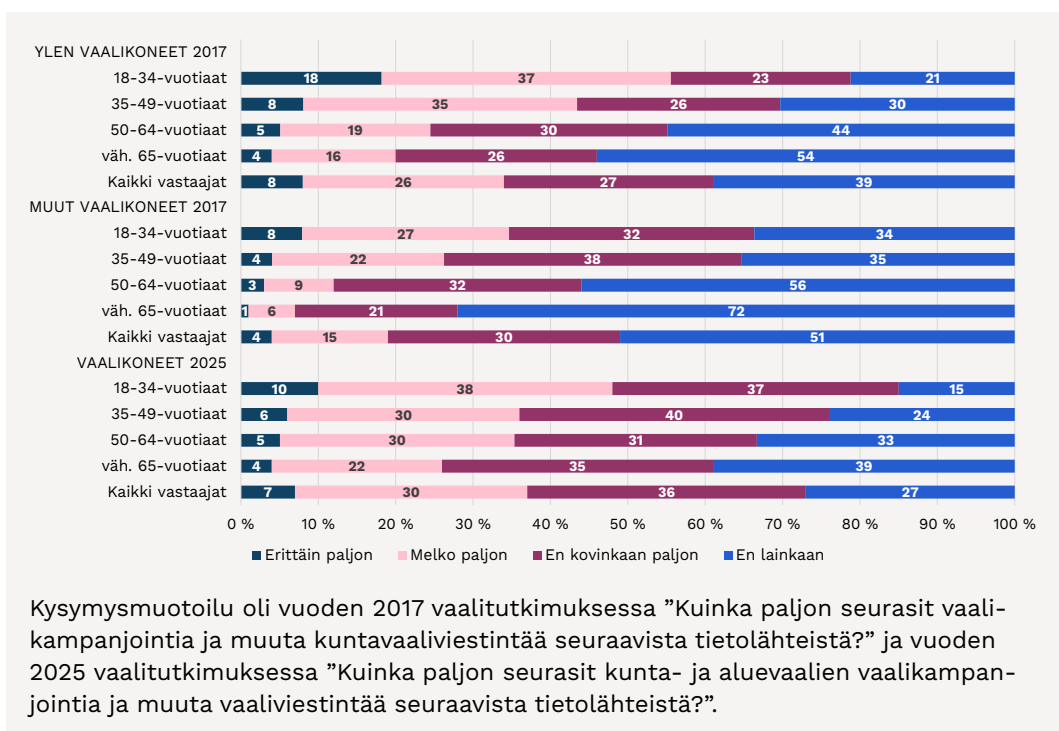
Sosiaalisen median merkitys vaalien tietolähteenä ei ole edelleenkään suuri (ks. Grönlund 2016). Facebookin kautta vaaleja seurasi erittäin tai melko paljon 16 prosenttia. Instagramin osalta osuus oli 10, TikTokin 6, X:n 5 ja Blueskyn 3 prosenttia vastaajista. Toisaalta ikäryhmien välillä on eroja eri somekanavien merkityksessä. Alle 35-vuotiaista 17 prosenttia seurasi vaaleja erittäin tai melko paljon Instagramin kautta, ja 15 prosenttia TikTokin kautta. Vaaliseuranta Facebookin kautta oli sen sijaan yleisintä 35–49-vuotiaissa (21 %). Vaalien seuraaminen valtakunnallisista uutis- ja ajankohtaislähettyksistä ja alueen suurimmista sanomalehdistä oli puolestaan yleisintä eläkeikäisessä äänestäjäkunnassa.

Kuvio 14. Eri tietolähteiden merkitys kuntavaalien äänestäjille heidän oman äänestyspäätöksensä kannalta kunta- ja aluevaaleissa 2025. Vastausten %-jakaumat. (N=1042). Lähde: Julkaisun Westinen ym. 2026 data-aineisto.

Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin vaalikoneiden merkitystä eri ikäryhmissä vuoden 2017 kuntavaaleissa ja vuoden 2025 kunta- ja aluevaaleissa (kuvio 15). Kysymysmuotoilu oli vuoden 2017 vaalitutkimuksessa vastaavanlainen kuin 2025 vaalitutkimuksessa, mikä mahdollistaa vertailun. Vuoden 2017 vaalitutkimuksessa tosin kysyttiin erikseen Ylen vaalikoneiden merkityksestä ja muiden vaalikoneiden merkityksestä.

Vuoden 2017 tulokset osoittavat, että Ylen vaalikone oli huomattavasti tärkeämpi kuin kaikki muut vaalikoneet. Koska sellaiset vastaajat, jotka olisivat seuranneet tai käyttäneet erittäin tai melko paljon muita vaalikoneita, mutta eivät kovinkaan paljon Ylen vaalikoneita, olivat erittäin harvassa (2 prosenttia kaikista vastaajista), voidaan vertailla vuoden 2025 lukuja Ylen vaalikonetta koskeviin lukemiin 2017.

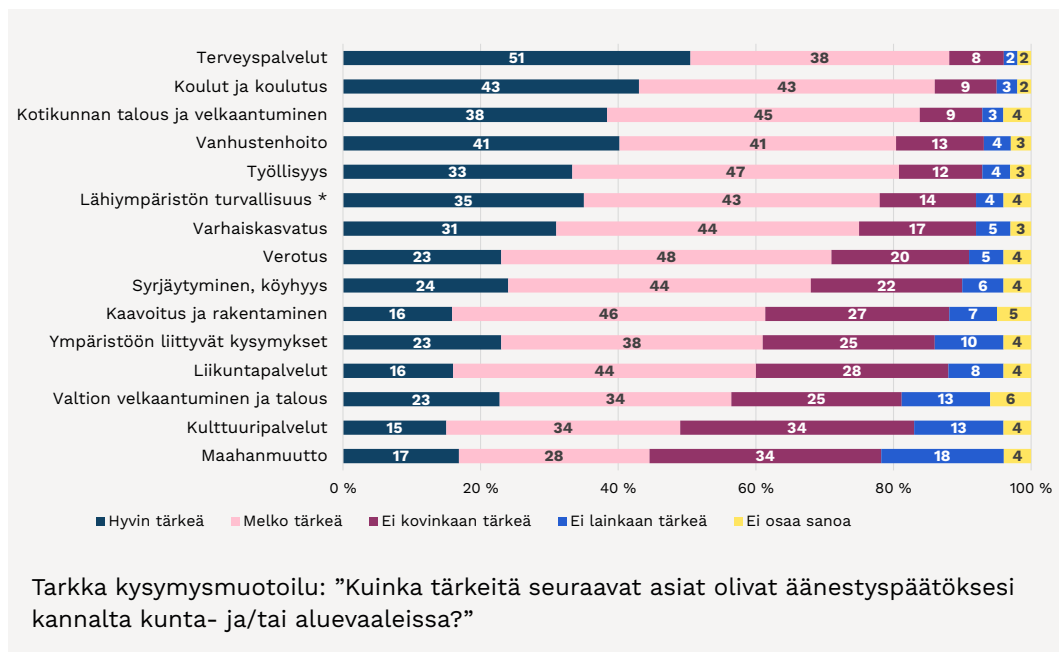
Kuvio 15. Vaalikoneiden merkitys eri-ikäisille äänestäjille kuntavaaleissa 2017 sekä kunta- ja aluevaaleissa 2025 (%). Vastausten %-jakaumat ikäryhmittäin. (N=1042). Lähde: Borg 2017; julkaisun Westinen ym. 2026 data-aineisto.

Vaalikoneiden merkittävyys kuntavaalien seuraamisessa on pysynyt pääpiirteittäin samanlaisena. Vuoden 2017 vaaleissa niitä seurasi tai käytti erittäin tai melko paljon 34 prosenttia vastaajista. Kahdeksan vuotta myöhemmin osuus oli 37 prosenttia. Suurin muutos on siinä, että vielä vuoden 2017 vaaleissa jopa 39 prosenttia vastaajista ei seurannut tai käyttänyt vaalikoneita lainkaan. Vuoden 2025 vaaleissa osuus oli laskenut 27 prosenttiin. Vaalikoneet ovat sitä merkittävämpiä mitä nuoremasta ikäryhmästä on kyse. Vuoden 2025 vaaleissa vaalikoneiden merkittävyys oli kasvanut varsinkin 50–64-vuotiaiden keskuudessa vuoden 2017 vaaleihin verrattuna. Osin trendissä lienee kyse siitä, että uudet ikäluokat korvaavat vanhoja ikäluokkia ikäryhmässä, ja nuoremmat ikäluokat ovat tottuneempia teknologian käyttäjiä myös vaaleissa vanhempiin ikäluokkiin verrattuna. Vuonna 2017 tähän ikäryhmään kuului vielä vuonna 1953 syntyneitä, kun vuoden 2025 vaaleissa tähän ryhmään kuului jo vuonna 1975 syntyneitä.

Kuviossa 16 tarkastellaan, mitkä olivat tärkeimpiä asioita äänestäjien äänestyspäätösten kannalta vuoden 2025 kunta- ja aluevaaleissa. Teemat on järjestetty kuvioon sen mukaan, mikä on niitä hyvin tai melko tärkeinä pitäneiden yhteenlaskettu osuus. Seitsemän tärkeintä teemaa erottuvat jokseenkin selkeästi muista. Ne ovat terveyspalvelut, koulut ja koulutus, kotikunnan talous ja velkaantuminen, vanhustenhoito, työllisyys, lähiympäristön turvallisuus sekä varhaiskasvatus. Kaikkia näistä piti erittäin tärkeinä vähintään 30 prosenttia

vastaajista ja erittäin tai melko tärkeinä vähintään 75 prosenttia. Kärkipäässä on sekä kunta- että aluevaalien teemoja. Selkeästi eniten painoarvoa annettiin terveyspalveluille. Harvimminkin mainintoja tärkeinä asioina äänestyspäätöksessä saivat maahanmuutto ja kulttuuripalvelut.

Kuvion 16 tuloksia voidaan verrata vuoden 2017 kuntavaaleihin, joita ennen suomalaisilta kysyttiin, mitä he pitävät kuntavaalien tärkeimpinä teemoina (ks. Borg ja Pikkala 2017, 37–38). Neljän kärjessä olivat tuolloin terveyspalvelut, kotikunnan talous ja velkaantuminen, vanhusten huolto ja työllisyys. Listan kärkipäässä on siis säilynyt hyvin samankaltaisena 2025 vaaleihin tultaessa. Koulutuksen merkitystä kysyttiin tuolloin kysymällä erikseen peruskoulujen ja lukioiden ja ammatillisen koulutuksen tärkeydestä, joten sen nousu terävimpään kärkeen 2025 vaaleissa voi kertoa tästä eroavaisuudesta. Lisäksi maahanmuutto ja kulttuuripalvelut olivat myös vuonna 2017 listan häntäpäädessä.

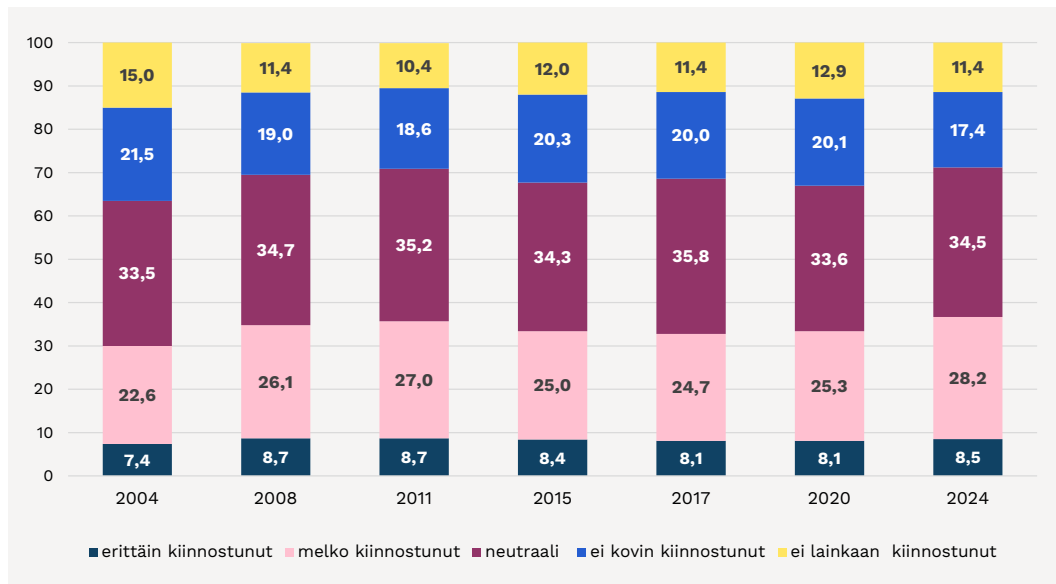

Kuvio 16. Eri asiakysymysten tärkeys äänestämille heidän oman päätöksensä kannalta kunta- ja/tai aluevaaleissa 2025. Vastausten %-jakaumat. (N=1042).
Lähde: Julkaisun Westinen ym. 2026 data-aineisto.

Kansalaisten kiinnostus kuntapolitiikkaa kohtaan

Kuntaliiton toteuttamissa Kuntalaiskyselyissä on kartoitettu kuntalaisten kiinnostusta oman kuntansa kunnallis-/kuntapolitiikasta kysymysmuotoilulla ”*Kuinka kiinnostunut olet oman kuntasi kunnallis-(kunta)politiikasta?*” Tarkasteluajanjakso kattaa kaikkiaan 20 vuotta.

Kuten kuviosta 17 selviää, kuntalaisten näkemykset ovat kaikkina tarkastelu-
vuosina olleet selvästi jakautuneita. Viimeisimmässä, vuoden 2024 Kuntalais-
kyselyssä vaakakuppi kallistui kolmen edellisen mittauskerran tasatilanteesta
positiiviseen suuntaan; 37 prosenttia kuntalaisista ilmoitti olevansa kiinnostunut
oman kuntansa kunnallispolitiikasta, 29 prosenttia ei ollut kovin tai ei lainkaan
kiinnostuneita.

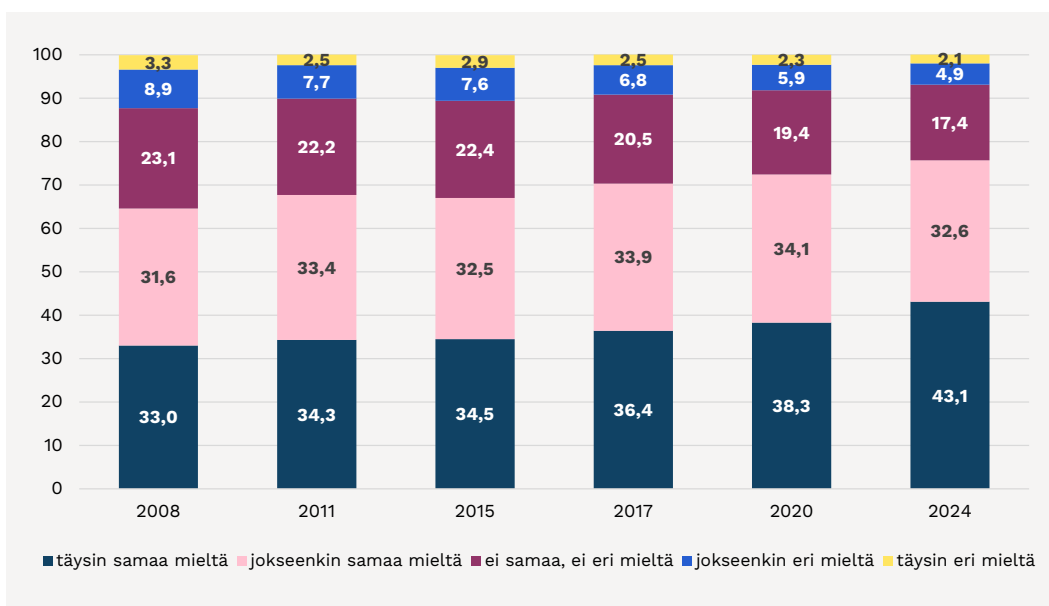

**Kuvio 17. Kuntalaisten kiinnostus oman kunnan kuntapolitiikkaa kohtaan ajan-
jaksolla 2004–2024.** Vastausten %-jakaumat. (N=10176–13012). Lähde: Kuntaliiton
Kuntalaiskyselyt 2004–2024; viimeisimmät tulokset Pekola-Sjöblom 2024.

Ajallisesta tarkastelusta on nähtävissä myös, että erittäin kiinnostuneiden osuus
on vaihdellut korkeintaan vain noin prosenttiyksikön verran, kun taas ei lainkaan
kiinnostuneiden osuus on laskenut lähes neljällä prosenttiyksiköllä.

Suhtautuminen kuntavaaleissa äänestämiseen

Kuntaliiton toteuttamissa Kuntalaiskyselyissä on kartoitettu myös kansalaisten
arviota kuntavaalien tärkeydestä. Kysymys on esitetty seuraavassa väittämä-
muodossa: *“Kuntavaaleissa äänestäminen on tärkein keino vaikuttaa kuntani
asioihin.”* Kuntalaisten suhtautumista voidaan tarkastella samanmuotoisella
väittämällä vuodesta 2008 asti.

Kuvio 18. Kuntalaisten mielipiteet väittämstä ”Kuntavaaleissa äänestämisen on tärkein keino vaikuttaa kuntani asioihin” ajanjaksolla 2008–2024. Vastausten %-jakaumat. (N= 10336–12400). Lähde: Kuntaliiton Kuntalaiskyselyt 2008–2024; viimeisimmät tulokset Pekola-Sjöblom 2024.

Äänestysinstituutio on säilyttänyt vahvan arvostuksen kansalaisten kyselyvastausten perusteella, vaikkakaan se ei ole vastaavalla tasolla realisoitunut kuntavaalien äänestysaktiivisuutena. Kuten kuviosta 18 selviää, kaikkiaan kolme neljästä (76 %) Kuntalaiskyselyyn vuonna 2024 vastanneesta kuntalaisesta ilmoitti olevansa melko tai täysin samaa mieltä kuntavaaleissa äänestämisestä tärkeimpänä keinona vaikuttaa oman kunnan asioihin ja vain 7 prosenttia oli eri mieltä väittämän kanssa.

Kuntavaaleissa äänestämistä tärkeimpänä vaikuttamiskeinona pitävien osuus on noussut vuodesta 2008 runsaalla 10 prosenttiyksiköllä. Täysin samaa mieltä olevien osuus on kasvanut vuoden 2008 33 prosentista vuoden 2024 noin 43 prosenttiin. Jokseenkin tai täysin eri mieltä olleiden osuudet ovat samanaikaisesti pienentyneet, mutta eivät yhtä voimakkaasti kuin samaa mieltä olevien osuudet. Kuntalaisten näkemykset kuntavaalien tärkeydestä liittyvät muun muassa vastanneiden ikään; mitä vanhemmasta ikäluokasta on kyse, sitä enemmän äänestämistä painotetaan tärkeimpänä vaikuttamisen keinona.

Lähdeluettelo

Borg, Sami (Tampereen yliopisto) (2017): *Kuntavaalitutkimus 2017* [data]. Data-versio 2.0 (2020-01-29). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja].

DOI: <https://doi.org/10.60686/t-fsd3251> URN: <https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3251>

Borg, Sami (2018): *Kuntavaalitutkimus 2017*. Kunnallisan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 108. Helsinki: Kunnallisan kehittämissäätiö. <https://kaks.fi/julkaisut/kuntavaalitutkimus-2017/>

Borg, Sami (2024): Äänestysaktiivisuus ja suhtautuminen äänioikeuden käyttöön. Teoksessa Elina Kestilä-Kekkonen, Lauri Rapeli ja Peter Söderlund (toim.): *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella: Eduskuntavaalitutkimus 2023*. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2024:10. Helsinki: oikeusministeriö, s. 106–123. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/3869afea-a092-4100-bc5a-2b270865d699>

Borg, Sami ja Heikki Paloheimo (2024): *Äänestäjien pitäisi voida halutessaan valita pelkkä puolue*. Vieraskynä, Helsingin Sanomat 20.3.2024.

Borg, Sami ja Sari Pikkala (2017): *Kuntavaalitrendit*. Kunnallisan kehittämissäätiön Julkaisut-sarjan verkkojulkaisu nro 1. Helsinki: KAKS. <https://kaks.fi/julkaisut/kuntavaalitrendit/>

Grönlund, Kimmo (2016): ”Eduskuntavaalit 2015”, teoksessa Kimmo Grönlund ja Hanna Wass (toim.): *Poliittisen osallistumisen eriytyminen Eduskuntavaalitutkimus 2015*, Helsinki: oikeusministeriö, 58–75. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/99f6e96a-b2fa-44df-b417-fc63c1190aec/content>

Isotalo, Veikko, Theodora Helimäki, Åsa von Schoultz ja Peter Söderlund (2023): *Suomalainen äänestäjä 2003–2023. Vaalivälähdykset*. Suomen vaalitutkimuskonsortion tiedotteet ja raportit. <https://www.vaalitutkimus.fi/suomalainen-aanestaja-2003-2023/>.

Isotalo, Veikko ja Åsa von Schoultz (2024): What makes a Successful Candidate in the Finnish Open list Proportional Electoral System? Teoksessa Åsa von Schoultz ja Kim Strandberg (toim.): *Political Behaviour in Contemporary Finland: Studies of Voting and Campaigning in a Candidate-Oriented Political System*. Oxford: Taylor & Francis Group, 190–206.

Kuntaliitto, *Kuntavaalianalyysi 2021*. Keskeisiä tuloksia kuntavaalien 2021 tulokista. Power Point -esitys 24.6.2021 verkossa. Helsinki: Kuntaliitto. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntavaalianalyysi%202021_lopullisin%20tiedoin%2024.6.2021_mps.pdf

Kuntaliitto, *Kuntavaalianalyysit 2025*. Kuntaliiton tiedotteet 20.1.2025-21.8.2025 ja tiedotteisiin liitetyt power point -esitykset verkossa. Helsinki: Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/laki/vaalit/kuntavaalit>

Martikainen, Tuomo ja Hanna Wass (2002): *Äänettömät yhtiömiehet. Osallistuminen vuosien 1987 ja 1999 eduskuntavaaleihin*. Vaalit 2002:1. Helsinki: Tilastokeskus

Nielsen, Peder (2007): *Ett decennium med personval. Erfarenheter och utfall*. Statens offentliga utredningar 2007:68. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2007/10/sou-200768/>

Oikeusministeriö (2009). *Sähköisen äänestyksen pilottihanke vuoden 2008 kunnallisvaaleissa. Kokemuksia ja opittuja asioita*. Muistio 30.9.2009.

Pekola-Sjöblom, Marianne (2024): *Kuntalaiset ja kuntavaalit 2025*. Power Point -esitys 18.9.2024 verkossa. Helsinki: Kuntaliitto. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntalaiset%20ja%20kuntavaalit_tiedotteen%20liit-ediat%2018%209%202024_v2.pdf

Pekola-Sjöblom, Marianne (2025a): *Valtuustokoot Manner-Suomen kunnissa 1.6.2025 alkavalla valtuustokaudella*. Power Point -esitys 20.1.2025 verkossa. Helsinki: Kuntaliitto. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/MPS_Valtuustokoot%20M-S%20kunnissa%202025-29_13%201%202025.pdf

Pekola-Sjöblom Marianne (2025b): *Valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat Manner-Suomen kunnissa 2025. Tietoa 1.6.2025 alkaneelta valtuustokaudelta 2025–2029 sekä vertailutietoa edellisiltä valtuustokausilta*. Power Point -esitys 21.8.2025 verkossa. Helsinki: Kuntaliitto. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntaliitto_Valtuuston%20ja%20hallituksen%20puheenjohtajat_21082025.pdf

Pekola-Sjöblom, Marianne (2025c): *Viro onnistui jälleen meitä paremmin*. Blogikirjoitus 27.10.2025. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2025/viro-onnistui-jalleen-meita-paremmiin>

Pekola-Sjöblom, Marianne (2025d): *Mikä meillä mättää? Mitä voisimme oppia naapurimaidemme vaaleista?* Blogikirjoitus 15.12.2025. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2025/mika-meilla-mattaa-mita-voisimme-oppia-naapurimaidemme-vaaleista>

Pekola-Sjöblom Marianne ja Sirkka-Liisa Piipponen (2017a): *Valtuustokoot Manner-Suomen kunnissa valtuustokaudella 1.6.2017-31.5.2021*. Uutta kunnista -julkaisusarja nro 1/2017. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2017/1801-valtuustokoot-manner-suomen-kunnissa-valtuustokaudella-162017-3152021>

Pekola-Sjöblom Marianne ja Sirkka-Liisa Piipponen (2017b): *Kuntavaalit, ehdokkaat ja valitut vuonna 2017*. Uutta kunnista -julkaisu nro 1/2018. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1899-kuntavaalit-ehdokkaat-ja-valitut-vuonna-2017>

Piipponen Sirkka-Liisa ja Marianne Pekola-Sjöblom (2018): *Valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajat Manner-Suomen kunnissa vuonna 2017*. Uutta kunnista -julkaisu nro 3/2018. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1921-valtuustojen-ja-hallitusten-puheenjohtajat-manner-suomen-kunnissa-vuonna-2017>

Pikkala, Sari (2015): *Kuntavaalit ja kuntarakenteen muutos*. Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 32. Acta 259. Suomen Kuntaliitto: Helsinki. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2015/1666-kuntavaalit-ja-kuntarakenteen-muutos-acta-nro-259>

SKR (2023): *310 val. 2022 års kommun- och regionval*. Sveriges Kommuner och Regioner. <https://www.rka.nu/download/18.3a122c93186fdf-7119f17ac/1679315825542/SKR-310-val-2022-webb.pdf>

Stein, Jonas, Bjarne Folkestad, Jacob Aars ja Dag Arne Christensen (2020): *The 2019 local and regional elections in Norway: The periphery strikes again*. *Regional & Federal Studies* 31(3), 447–459. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13597566.2020.1840364#abstract>

Suuronen, Aleks, Kimmo Grönlund ja Rasmus Sirén (2020): *Puolueiden äänestäjät*. Teoksessa Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen & Hanna Wass (toim.): *Politiikan ilmastonmuutos*. *Eduskuntavaalitutkimus 2019*. Helsinki: oikeusministeriö, 260–287. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/36432adb-78f3-4939-be71-ab-2fb2ad79ea>

Söderlund, Peter (2024): *Candidates and Campaigning*. Teoksessa Åsa von Schoultz ja Kim Strandberg, (toim.): *Political Behaviour in Contemporary Finland: Studies of Voting and Campaigning in a Candidate-Oriented Political System*. Oxford: Taylor & Francis Group, 225–240. https://research.abo.fi/ws/portalfiles/portal/59251847/9781003452287_webpdf.pdf

Tilastokeskus (2023): *Eduskuntavaalit 2023, äänestäneiden tausta-analyysi*. Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/julkaisu/cl8mvt1xt143o0cvzel1m7esx>

Tilastokeskus (2025): *Eläkeläiset aktiivisia äänestäjiä kuntavaaleissa 2025*. Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/fi/julkaisu/cm1hp1lzd258n07w5sd8a6ops>

Wass, Hanna (2008): *Generations and turnout. Generational effect in electoral participation in Finland*. Acta Politica 35. Helsinki: Department of Political Science, University of Helsinki. <http://hdl.handle.net/10138/21820>

Wass, Hanna ja Sami Borg (2016): Yhdenvertaisuus äänestyskopissa: äänestysaktiivisuus vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Teoksessa Kimmo Grönlund ja Hanna Wass (toim.): *Poliittisen osallistumisen eriytyminen. Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Helsinki: oikeusministeriö, 177–199. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/99f6e96a-b2fa-44df-b417-fc63c1190aec/content>

Wass, Hanna ja Marjukka Weide (2015): *Äänestäminen osana poliittista kansalaisuutta. Maahanmuuttotaustaisten äänioikeutettujen osallistuminen vuoden 2012 kunnallisvaaleissa*. Helsinki: Oikeusministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/3334c78c-3ea6-43dd-8295-560d19ca61a0/content>

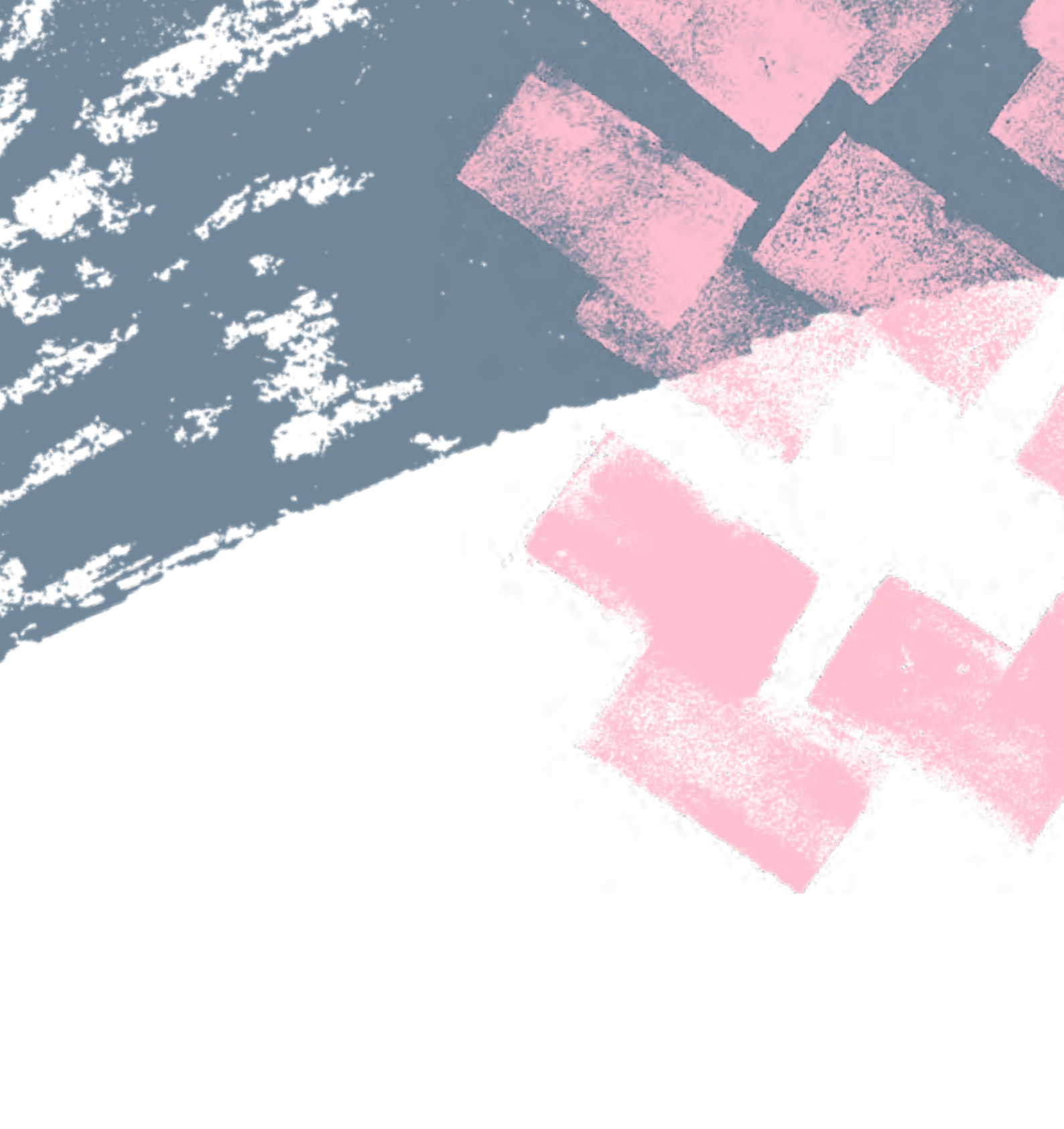
Westinen, Jussi (2015): *Cleavages in Contemporary Finland. A Study on Party-Voter Ties*. Åbo: Åbo Akademi University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-765-801-0>

Westinen, Jussi ja Elina Kestilä-Kekkonen (2026): *Selvitys samanaikaisten vaalien järjestämisen kehittämisestä*. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2026:5. Helsinki: oikeusministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-488-6>

Westinen, Jussi, Elina Kestilä-Kekkonen, Josefina Sipinen ja Åsa von Schoultz (2026): *Tuplavaalien tulikoe. Tutkimus vuoden 2025 alue- ja kuntavaaleista*. Helsinki: Kunnallisan kehittämissäätiö (KAKS). <https://kaks.fi/julkaisut/tuplavaalien-tulikoe-tutkimus-vuoden-2025-alue-ja-kuntavaaleista>

Westinen, Jussi (2021): Kunta- ja eduskuntavaalien äänestysaktiivisuus kuntakoon mukaan. *Politiikka* 63:2, 205–217. <https://doi.org/10.37452/politiikka.107867>

Westinen, Jussi, Ville Pitkänen ja Elina Kestilä-Kekkonen (2020): Perussuomalaisien äänestäjäkunnan muutos 2011–2019. Teoksessa Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen ja Hanna Wass (toim.): *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*. Helsinki: oikeusministeriö, 308–332. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>

Kuntavaalitrendit 2025

Helsinki 2026